

Opinion 2004

Opinion 2004

En opinionsundersökning från
Styrelsen för psykologiskt försvar

sammanställd av
Göran Stütz

Innehållsförteckning

Inledning	4
Tabellförteckning	8
Opinionslägen 2004	12
Inställning till det svenska samhället	12
Inställning till skilda internationella förhållanden	13
Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor	16
Inställning i skilda frågor kring försvaret	20
Aspekter på allmän försvarsvilja i fred	23
Samvariation mellan skilda uppfattningar	25
Bilaga 1 Studiens uppläggning och genomförande	28
Bilaga 2 Tabeller	32
Bilaga 3 Summary (Appendix 3)	122
Bilaga 4 Enkätformulär	128

*Utgiven av Styrelsen för psykologiskt försvar
ISSN 1401-2357
Stockholm, 2004
Omslag: John Foxx Images
Tryck: Intellecta Tryckindustri, Solna 2004 – 15013*

Inledning

I den här skriften redovisas resultaten i 2004-års opinionsundersökning från Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF). Enligt gällande regleringsbrev ska SPF genom opinionsstudier följa svensk opinionsutveckling i frågor rörande säkerhetspolitisk och totalförsvar. Föreliggande studie utgör den senaste i den serie opinionsmätningar som psykologiska försvaret publicerat under ett halvt sekel. Den första studien genomfördes 1952 i samband med utredningen om det psykologiska försvaret (*Psykologiskt försvar, SOU 1953:27*).

Eftersom opinionsundersökningarna görs normalt en gång varje år är det möjligt att små eller stora opinionsförskjutningar ägt rum mellan mättillfällena. Sådana förändringar kan inte fångas in här men att SPFs studier ger en bild av mer långsiktiga opinionslägen råder det knappast någon tvekan om.

Liksom i andra sammanhang när det gäller opinionsundersökningar bör man vara försiktig med att hänge sig åt alltför långtgående slutsatser och spekulationer om vilka orsaker som kan dölja sig bakom olika opinionsyttringar inklusive opinionsförändringar. Förhållandet att vi lever i en föränderlig värld gör sannolikt stora delar av befolkningen osäkra i sina uppfattningar om och åsikter i många samhällsfrågor inte minst på det säkerhets- och försvarspolitiska området. Frågor kring vårt lands säkerhet och försvar är säkert ingenting gemene man i allmänhet ”går och funderar på” och därmed inte särskilt aktuella för stora delar av befolkningen. Detta medför att de uppfattningar och attityder som avspeglar sig i opinionsstudier som behandlar sådana frågor måste tolkas med eftertanke.

I *Opinion 2004* redovisas den svenska allmänhetens syn på frågor inom följande större områden

- inställning till dagens och framtidens svenska samhälle,
- inställning till skilda internationella förhållanden,
- inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor,
- inställning i skilda frågor kring försvaret,
- befolkningens försvarsvilja som den kommer till uttryck i fred
- samt samvariationen mellan skilda uppfattningar.

Insamling och bearbetning av data för denna studie har utförts av SCB, Statistiska centralbyrån. Till totalt 1 996 personer i åldrarna 18–74 sändes enkätformulär med post. Dessa personer utgör ett representativt urval av Sveriges befolkning i åldersintervallet och representerar inalles drygt 6,2 miljoner människor. När fältarbetet avslutades hade svar inkommit från 1 122 personer eller 56 %. Bortfallet är således betydande i undersökningen, 44 % (se *bilaga 1*). Datainsamlingen omfattar perioden 16 september till 26 oktober 2004. För frågornas formulering, tabell-sammanställning och presentation svarar SPF.

Det finns anledning att påpeka att ordalydelser i resultatredovisningen, som t ex ”hösten 2004”, ”i höst”, ”i år”, ”jämfört med förra året”, ”förra hösten”, inte avser longitudinella data, dvs data som upprepat insamlats över en viss, längre period utan avser det förhållande som observerats vid ett begränsat tidsintervall.

De tillfrågade har indelats i befolkningsgrupper. Bakgrundsdata redovisas i *bilaga 1*. Som framgår är vissa grupper numeriskt små; relativtalen bör i dessa fall naturligtvis tolkas restriktivt. I bilagan framgår även storlekar på procentandelskillnader som måste erhållas för att observerade skillnader skall bedömas som verkliga och inte som orsakade av slumpen om jämförelser görs mellan undersökningar eller mellan befolkningsgrupper i den här studien.

När det gäller jämförelser mellan studier skall sägas att fram till och med 1991 baseras SPFs opinionsundersökningar på besöksintervjuer. Mellan 1992 och 2002 ligger telefonintervjuer till grund för studierna. I förra årets och årets studie är det svaren i postenkäter som utgör grunddata. Metodlitteraturen visar att datainsamlingstekniken *kan* påverka inte bara svarsfrekvensen utan framför allt respondenternas benägenhet att avge vissa svar. I allmänhet är dock skillnaderna små mellan datainsamlingsmetoder. Men ett varningens finger bör ändå höjas. Huruvida opinionslägen 2003–2004 som förändrats jämfört med 2002 eller tidigare skall ses som följer av datainsamlingen eller som reella är det alltså ännu för tidigt att bestämt uttala sig om.

Samtliga tabeller har sammanförts till en tabellbilaga, *bilaga 2*. Där kan aktuella svarsfördelningar studeras och jämförelser göras med äldre undersökningar. Hur frågorna formulerats och om frågor och svarsalternativ ändrats över tid framgår vid respektive tabell i tabellbilagan. Inom parentes efter frågan anges vilket eller vilka år som en viss frågeformulering är aktuell.

Huvudsakligen redovisas svarsfördelningar erhållna under 1990-talet och framåt. För mer fullständiga äldre tidsserier hänvisas till SPFs skrifter avseende 1989- och 1990-års opinionsstudier eller till de senaste årens (*Opinion 2000* och *Opinion 2002*). Flera opinionsstudier – och andra studier från SPF – kan hämtas i pdf-format på myndighetens hemsida under länken www.psyodef.se/opinion.

Den information kring studien och några av resultaten som tillställdes svenska nyhetsmedier framgår i *bilaga 3*. Det mediematerialet har översatts till engelska. I *bilaga 4* återges enkätformuläret i sin helhet.

SPF noterar det intresse som finns för myndighetens opinionsundersökningar. Ett flertal myndigheter tillskrevs om möjligheterna att medverka i årets studie och flera av dessa har på olika sätt lämnat bidrag. Främst riktas tack till företrädare för Högkvarteret och Försvarsdepartementet. Ett tack också till Karen Williams som svarar för den engelska översättningen.

Några händelser som kan tänkas ha påverkat opinionen i vissa frågor

Det är huvudsakligen genom de ordinarie nyhetsmedierna som medborgarna i ett samhälle får reda på vad som sker i landet och i omvärlden. Medierna rapporterar, förklarar och granskar skeenden. Hur relationen medieinnehåll-mediekonsumtion ser ut är generellt svårt att studera och än svårare att studera är medieinnehålls effekt på konsumenternas/medborgarnas åsikter och attityder, och, i förlängningen, på opinionsläget i ett samhälle. Att nyhetsmedierna, som genom sitt innehåll bestämmer vilka punkter på agendan som skall behandlas, påverkar medborgarnas attityder och förhållningssätt torde vara oomtvistat. Att händelser i omvärlden påverkar opinionen visar SPFs undersökning från 2001 (*Opinion 2001*) där terrordåden den 11 september i New York, om än till synes kortvarigt, försköt opinionsläget på vissa frågor jämfört med tidigare (och senare) svarsfördelningar.

Något krigshot är idag inte riktat mot Sverige. Men vi lever inte i en fredlig eller harmonisk värld. En rad förhållanden, skeenden och händelser som inträffat och som fick/får stort utrymme i svenska nyhetsmedier kan på olika sätt ha påverkat inställningen i flera av de frågor som ingår i den här studien. Av den anledningen kan det vara av intresse att minnas vad som ”hände” före, strax före och/eller under datainsamlingen. Val av händelser och skeenden är dock knappast representativt för perioden.

Sveriges roll i Europeiska unionen, utvidgningen av EU strax innan sommaren, EUs institutioner och samarbetsområden, konstitution etc är frågor på den politiska agendan som fått och får stort utrymme i medierna. Rapporteringen och diskussionerna kring Sveriges bidrag till och roll i ett gemensamt militärt försvar inom EU, EUs (och Sveriges) försvarsåtaganden och civila krishantering kan påverka inställningen i frågor som gäller vårt lands säkerhetspolitik och försvar i EU-perspektivet och vårt förhållande generellt till EU och Europa. Valet till EU-parlamentet den 13 juni 2004 fick lågt deltagande, tom lägre än valen 1995 och 1999.

Den svenska militära alliansfriheten och vårt förhållande till det under året utvidgade Nato är frågor som idag för många blivit mer komplicerade än tidigare.

Andra för denna undersökning sannolikt viktiga områden gäller terrorism och frågor kring vårt framtida militära försvar. Fruktansvärda exempel på terroristattacker med förödande konsekvenser utspelades, dels på nära geografiskt håll (Madrid, Spanien), dels längre bort (Beslan i södra Ryssland). Till detta skall läggas oron i Mellanöstern med bl a upprepade attentat och inte minst den osäkra situationen i Irak med ständiga attacker av olika slag, t ex självmordsbomber, bilbomber, bakhåll, tagandet av gisslan. Många debattörer ser Sveriges förmåga att hantera en ”ny verklighet” (nya hotbilder) t ex terrorism, utnyttjande av biologiska och kemiska stridsmedel, som oroväckande låg. Kritiska synpunkter har också framförts från ansvarigt håll rörande Sveriges civila beredskap av klara svåra påfrestningar, kris och katastrofer.

Sedan länge pågår en intensiv debatt i vårt land rörande det nuvarande och det framtida militära försvaret. Att nå en bred politisk uppgörelse inför kommande försvarsbeslut verkar (när detta skrivs) omöjligt denna gång. Signalerna från ansvarigt politikerhåll är inte alltid speciellt klargörande för gemene man.

I årets försvarsproposition föreslås nedläggning av ett flertal militära förband och enheter och en radikal personalminskning. Detta, menar många, får inte bara negativa regional- och arbetsmarknadspolitiska följder utan, och framför allt, befars att vårt försvars kapacitet försvagas väsentligt och att bl a internationella åtaganden och samarbeten inte kommer att kunna klaras av. I sammanhanget skall noteras att televisionens nyhetsprogram på söndagskvällarna, *Agenda*, ägnade en stor del av programtiden i ett av programmen åt bl a försvarets framtida organisation, omställning från invasions- till insatsförsvar, internationella insatser, EU-perspektiv, krishanteringsförmåga, medverkan i snabbinsatsgrupper etc. Programmet sändes några dagar in på datainsamlingsperioden och har vanligen många tittare.

Allmän osäkerhet kring rysk ekonomi och nationella och internationella politik och vad detta kan innebära i vårt närområde i en nära framtid är andra frågor som kvarstår sedan tidigare och som behandlas i medierna.

Parallellt med detta förs sedan lång tid i medierna och annorstädes en debatt om upplevda brister inom klassiska områden som skola, vård och omsorg. Det ökande våldet i vårt samhälle och nedskärningarna inom främst psykvården och svårigheter inom kriminalvården är andra områden som debatteras. Kampen mot ohälsan i samhället, integrationen av flyktingar och invandrare samt åtgärder för främst ungdomar som står utanför arbetsmarknaden anges som prioriterade områden.

Tecken på korruption och girighet, såväl inom det privata näringslivet som inom det offentliga, får stor plats i nyhetsrapporteringen och kan förstas på olika sätt färga inställningen till samhället.

Tabellförteckning

INSTÄLLNING TILL DET SVENSKA SAMHÄLLET

- Tabell 1. Uppfattning om Sverige som land att leva i.
- Tabell 2. Uppfattning om Sverige som land att leva i åren 1974, 1980, 1985, 1992 och 1995–2004.
- Tabell 3. Uppfattning om Sverige som land att leva i i olika åldersgrupper. Andelen som svarar ”mycket bra” åren 1995–2004.
- Tabell 4. Uppfattning om Sverige som land att leva i bland riksdagspartiernas sympatisörer. Andelen som svarar ”mycket bra” åren 1995–2004.
- Tabell 5. Uppfattning om Sveriges framtid.
- Tabell 6. Uppfattning om Sveriges framtid åren 1987, 1990, 1995 och 1998–2004.
- Tabell 7. Uppfattning om Sveriges framtid. Andelen som tror det blir bättre respektive sämre åren 1998–2004.
- Tabell 8. Intresset för olika aktuella samhällsfrågor.
- Tabell 9. Uppfattning om förhållanden som skulle kunna påverka såväl Sverige som andra länder.

INSTÄLLNING TILL SKILDA SÄKERHETSPOLITISKA FÖRHÅLLANDEN

- Tabell 10. Oro för den politiska situationen i världen.
- Tabell 11. Oro för den politiska situationen i världen åren 1980, 1985, 1990 och 1995–2004.
- Tabell 12. Oro för den politiska situationen i världen. Andelen som känner oro respektive som inte gör det åren 1998–2004.
- Tabell 13. Upplevd risk för storkrig i Europa.
- Tabell 14. Upplevd risk för storkrig i Europa åren 1965, 1987, 1991–1992 och 1995–2004.
- Tabell 15. Upplevd risk för storkrig i Europa. Andelen som upplever riskerna som stora respektive som mycket små eller som inga alls åren 1999–2004.
- Tabell 16. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet.
- Tabell 17. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet åren 1986, 1991, 1992, 1995 och 1997–2004.
- Tabell 18. Andelen som tror att den militära situationen i Sveriges närhet kommer att bli mer hotfull framöver åren 1994–1995 och 1997–2004.
- Tabell 19. Inställning till organiserandet av ett gemensamt militärt försvar inom EU.
- Tabell 20. Uppfattningar om Sveriges säkerhet.
- Tabell 21. Uppfattningar om Sveriges säkerhet åren 2003–2004 bland samtliga samt bland dem med uppfattning om respektive förhållande eller situation.
- Tabell 22. Oro för att Sverige blir mål för en terroristattack.
- Tabell 23. Uppfattningar om orsaker bakom terrorism.

INSTÄLLNING TILL SKILDA SÄKERHETSPOLITISKA FRÅGOR

- Tabell 24. Inställning till FN:s fredsframtvingande insatser.
- Tabell 25. Inställning till FN:s fredsframtvingande insatser åren 1993–2004.
- Tabell 26. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN och/eller EU.
- Tabell 27. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN åren 1993–2003 och/eller EU år 2004.
- Tabell 28. Inställning till ett svenskt deltagande i humanitära interventioner med eller utan stöd av FN:s säkerhetsråd åren 2003–2004.
- Tabell 29. Uppfattning om ett ökat svenskt internationellt engagemang.
- Tabell 30. Inställning till att Sverige bidrar till EUs snabbinsatsförmåga.
- Tabell 31. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.
- Tabell 32. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1998–2004.
- Tabell 33. Andelen för respektive emot ett svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1999–2004.
- Tabell 34. Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa åren 2003–2004.
- Tabell 35. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet?
- Tabell 36. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet? Inställning åren 1997–2004.
- Tabell 37. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet? Andelen för medlemskap respektive som önskar behålla alliansfriheten åren 1999–2004.
- Tabell 38. Inställning till ett svenskt militärt (eller försvarsrelaterat) samarbete med andra länder åren 2003–2004.

INSTÄLLNING I SKILDA FRÅGOR KRING FÖRSVARET

- Tabell 39. Uppfattning om Sverige bör ha ett militärt försvar.
- Tabell 40. Uppfattning om behovet av ett försvar/militärt försvar åren 1979, 1987 och 1995–2004.
- Tabell 41. Andelen tveksamma respektive negativa till ett militärt försvar åren 1998–2004.
- Tabell 42. Önskad typ av militärt försvar.
- Tabell 43. Önskad typ av militärt försvar åren 2000–2004.
- Tabell 44. Inställning till (förslag om) kvinnlig värnplikt åren 2003–2004.
- Tabell 45. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter.
- Tabell 46. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter åren 1998–2000 och 2002–2004.

- Tabell 47. Inställning till att det militära försvaret används för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid.
- Tabell 48. Inställning till att det militära försvaret används för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid bland samtliga tillfrågade och bland dem med uppfattning om respektive situation. Medelvärden åren 2003–2004.
- Tabell 49. Inställning i några antagna situationer rörande det militära försvaret.
- Tabell 50. Inställning till ett delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden" åren 2003–2004.

ASPEKTER PÅ ALLMÄN FÖRSVARSVILJA I FRED

- Tabell 51. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp.
- Tabell 52. Inställning till väpnat motstånd i befolkningen och i åldersgrupperna 18(20)–24 och 25–29 år.
- Tabell 53. Den allmänna försvarsviljan i fred. Genomsnittliga andelar perioden 1991–2003.
- Tabell 54. Andelen tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd vid angrepp åren 1993–2004.
- Tabell 55. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.
- Tabell 56. Uppfattning om statsutgifterna för försvaret/det militära försvaret åren 1957, 1980, 1987, 1990, 1992 och 1995–2004.
- Tabell 57. Andelen som anser att statens utgifter för det militära försvaret bör ökas respektive minskas åren 1999–2004.
- Tabell 58. Uppfattning om statsutgifterna för samhällets krisberedskap.
- Tabell 59. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret åren 1987, 1990, 1992 och 1995–2003 och för samhällets krisberedskap 2004.

SAMVARIATION MELLAN SKILDA UPPFATTNINGAR

- Tabell 60. Inställning till Sveriges medlemskap i EU.
- Tabell 61. Inställning till Sveriges medlemskap i EU och uppfattningar i andra frågor.

Opinionslägen 2004

Inställning till det svenska samhället

(tabellerna 1–9)

I tidigare SPF-studier har konstaterats att i stort sett alla (95 % och fler) tycker att Sverige är ett bra land att leva i. Det aktuella opinionsläget skiljer sig i stort inte från de tidigare men trenden från undersökningarna 2002 och 2003 fortsätter då andelen som svarat ”mycket bra” minskar medan svaret ”ganska bra” ökar. Att sistnämnda uppfattning är mer utbredd än den först nämnda noterades, förutom 2003, senast i undersökningarna i mitten av 1990-talet. Jämförelser över längre tidsperioder kan bli vanskliga eftersom befolkningen i viss mån kan ha anpassat sig till det aktuella läget. Andelen nöjda är högre bland sympatisörer till socialdemokraterna och miljöpartiet än bland övriga medan mindre nöjda främst hittas i den äldsta åldersgruppen och bland anhängare till vänsterpartiet. Synen på vårt land i detta avseende verkar inte relaterad vare sig till ålder eller partisympati på något entydigt sätt.

I studierna fram till 2002 tror en fjärdedel eller strax därunder att det blir bättre att **leva i Sverige i framtiden**, något fler (med viss variation omkring en tredjedel) hyser den motsatta åsikten medan de flesta inte förväntar sig några större förändringar. Även i denna fråga, och mer påtagligt än i den närmast föregående, sker nu en kraftig förskjutning åt det pessimistiska hållet eftersom i höst 8 % ser optimistiskt på framtiden medan majoriteten, 53 %, är pessimistiska. Den sistnämnda gruppen är nu lika stor som i undersökningarna 1989, 1990 och 1995. Trenden åt det pessimistiska hållet fortsätter alltså.

Det är främst bland kvinnor (vilket verkar vara det vanliga, *tabell 7*) och i höst bland personer i åldern 30–64 samt bland sympatisörer till centern, kristdemokraterna och vänstern som man finner den mer pessimistiska framtidssynen.

Vad gäller befolkningens **intresse för olika samhällsfrågor** anges nio aktuella områden och av dessa är frågor kring Sveriges försvar, samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar och Sveriges utrikespolitik av intresse här medan de övriga får betraktas som reliefer åt dessa.

Som framgår sist i *tabell 8* är intresset genomsnittligt sett störst för frågor kring hälsa, sjukvård och omsorg, därefter för frågor avseende skola och utbildning, frågor om polis och rättsväsende och frågor kring arbetsmiljö. Det gäller alltså områden som mer direkt berör enskilda tillvaro. Försvaret är, jämfört med de övriga, av mindre intresse. Intresset för frågor kring samhällets krisberedskap, utrikespolitiken och EU-samarbetet verkar inte heller vara speciellt stort.

Intresset för Sveriges försvar tenderar vara mest utbrett bland män, bland äldre, bland lågutbildade och bland sympatisörer till centern. Intresset är minst utbrett bland anhängare till kristdemokraterna, vänstern och miljöpartiet.

När det gäller samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar eller störningar är intresset för detta inte relaterat entydigt till bakgrundsvariablerna. Intresserade

är främst personer 50–70 och sympatisörer med centern och folkpartiet medan andelen ointresserade är jämförelsevis hög bland sympatisörer till kristdemokraterna.

Totalt omkring en tredjedel, kvinnor något oftare än män, upplever enligt 2002-års studie något internationellt eller nationellt som påtagligt **hotar Sverige**. ”**Terror, terrorism, våld mot oskyldiga**” nämns oftast. Andra hot är ”**globala miljöhot/miljöförstöring**”, ”**invandring**” samt hot på temat ”**pågående militära konflikter, upprustning etc**”. Miljö-/energihot hör till de hot som nämns mest frekvent i SPF:s studier genom åren (se t ex *Opinion 2002*).

I förra årets studie omformulerades frågan att gälla om man upplever något som ... **påtagligt hotar Sverige som nation eller dess befolkning**. Hälften av de svarande upplever inget hot av den kalibern, 19 % upplever ett medan 18 % anger två eller fler hot. Bland de många hot som nämns i första hand – vilka dock knappast motsvarar hot av det slag som egentligen efterfrågas – finns också nu ”**terrorism**” och ”**invandring**”. Tre procent bland dem som upplever hot nämner aspekter på militära konflikter.

I föreliggande studie omarbetas frågan åter. Nu gäller **det förhållanden som skulle kunna påverka såväl Sverige som andra länder** de närmast kommande fem åren. Hur oroande anser man att dessa är för vårt land? Sist i *tabell 9* framgår att oron bland både män och kvinnor är störst för ”**organiserad internationell brottslighet**” och ”**internationell terrorism**”. Aspekten ”**militära konflikter i Sveriges närhet**” hamnar frekvensmässigt sist bland de tio efterfrågade förhållandena. Oron tenderar generellt vara mer utbredd bland kvinnor och också bland äldre.

Inställning till skilda internationella förhållanden

(tabellerna 10–23)

Helt klart påverkade terrordåden mot USA den 11 september opinionsläget i ett par frågor i 2001-års SPF-studie. Den till synes starkaste påverkan rör frågan om upplevd oro. I mätningarna före attackerna uppger 41 % och efter attackerna 66 % att de känner stor **oro för den politiska situationen i världen** (*Opinion 2001*). Därefter återgår läget till det mer normala men nu ökar åter andelen oroade till 54 % från 47 % förra året. Oroade är oftare kvinnor än män vilket är ett resultat som observerats i flertalet studier (*tabell 12*). Oroade återfinns enligt höstens studie oftare i storstäder, är ofta högre utbildade och tenderar att sympatisera med kristdemokraterna och vänstern.

Även när det gäller upplevda **risiker för storkrig i Europa** påverkades opinionen av septemberhändelserna i USA men inte alls lika kraftigt som i orosfrågan ovan. Omkring 1/3 av de tillfrågade upplever vid tiden för dessa krigsrisiker som stora men den andelen minskar påtagligt i studien året senare och hamnar i förra årets studie på 18 %. Men också här ökar i höst andelen som upplever risker till 23 %. Vi noterar alltså en förändring i opinionen åt det pessimistiska hållet men sam-

tidigt ökar andelen i befolkningen som upplever riskerna som ”ganska små” (från 47 till 54 %). Uppfattningen att riskerna är stora hyses främst av kvinnor och av lägre utbildade. Att riskerna upplevs som större bland kvinnor än bland män är det normala i SPFs mätningar men i övrigt verkar inte riskbedömningen entydigt relaterad till bakgrundsvariablerna (*tabell 15*).

I höst gör en femtedel (20 %) den pessimistiska bedömningen beträffande **det framtida militära läget i vår geografiska närhet** att detta blir mer hotfullt medan 9 % gör den motsatta bedömningen. Andelen i befolkningen som inte förväntar sig förändringar i läget, 65 %, minskar något jämfört med de tre senaste årens studier. Den pessimistiska tron är mest frekvent bland kvinnorna och bland sympatisörer till kristdemokraterna (*tabell 18*).

Under den övergripande rubriken *internationella förhållanden* skall beskrivas befolkningens inställning till ett gemensamt militärt försvar inom EU (*tabell 19*). **Om EU beslutar att organisera ett gemensamt militärt försvar** hur ställer man sig då? Tycker man att EU skall göra detta? Hur kommer, om alls, Nato med i bilden? Jämförelser med andra SPF-studier kan inte göras efter som frågan inte ställts i tidigare. Vi konstaterar inledningsvis att många, totalt 23 % och 32 % bland kvinnorna, saknar uppfattning i frågan. Nästan en tredjedel anser att EU *inte* skall organisera något militärt försvar. Den åsikten är mest spridd bland de yngsta och bland anhängare till vänsterpartiet men även bland sympatisörer till miljöpartiet och centern. Bland dem som kan tänka sig ett gemensamt militärt EU-försvar tycker flertalet (57 %) att detta i så fall bör organiseras i samråd med Nato.

Här kan refereras till studier som Planeringskommissionen för försvarsinformation (PFI) årligen genomför i Finland. PFIs studier baseras på besöksintervjuer och populationen utgörs av personer i åldern 15 till 74 år (frånsett landskapet Åland) ur vilken ett representativt urval dras. Den undersökning vi refererar till här gjordes under perioden 1 till 17 december 2003.

Om EU börjar organisera ett gemensamt försvar anser 53 % av befolkningen att detta i så fall görs med EU-medlemmarnas egna styrkor, 35 % tycker att det i så fall organiseras i samarbete med Nato (bland männen anser 42 % detta) medan 13 % inte vet.

Av hela befolkningen är 15 % av den åsikten, att om EU organiserar ett gemensamt försvar bör Finland inte medverka i det arbetet, 45 % anser att Finland skall medverka om uppbyggnaden sker med EU-ländernas egna krafter, 14 % bara om det sker i samarbete mellan EU och Nato; 18 % tycker att Finland skall medverka under alla förhållanden medan 9 % saknar uppfattning (*PFI Meddelanden och översikter 1/2004*).

Hur tror man att **olika situationer eller förhållanden påverkar Sveriges säkerhet**? Som framgår av *tabellen 20* skall tio skilda situationer eller förhållanden bedömas. Uppenbarligen har uppgiften, i år i likhet med förra året, vållat många huvudbry. Andelen som saknar uppfattning är störst för aspekten ”användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd” (27 %) och lägst för ”Sveriges medlemskap

i Europeiska unionen” (14 %). Att märka är den jämförelsevis höga andelen som saknar uppfattning rörande vår militära alliansfrihet (25 %).

Att sakna uppfattning i de olika bedömningarna är vanligare och ofta betydligt vanligare bland kvinnorna än bland männen. Jämförelser kompliceras naturligtvis av den betydande andelen i de olika befolkningsgrupperna som inte kan svara. Av den anledningen återges sist i tabellen svaren bland dem *med en åsikt* om respektive förhållande eller situation. Den generella bilden blir densamma om samtliga ingår eller bara dem med uppfattning; relativtalen blir förstås olika.

Av de tio aspekterna anser man i störst utsträckning att EU-medlemskapet (38 % bland samtliga och 48 % bland dem med åsikt om aspekten i fråga) och vårt deltagande i EUs säkerhetspolitiska samarbete bidrar positivt (28 respektive 48 %) till landets säkerhet.

Jämförelsevis många anser att den nuvarande utvecklingen i Irak, att ”användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd” och vår medverkan i EUs snabbinsatsstyrkor är för Sveriges säkerhet negativa faktorer. Hälften av samtliga tillfrågade och strax över sextio procent bland dem med uppfattning anser att konflikten mellan Israel och Palestina inte påverkar vår säkerhet.

Jämförs svaren i föreliggande studie med svaren förra året noteras några smärre förskjutningar (*tabell 21*). Det var fler 2003 än nu som ser positivt på medlemskapet i EU och på Natos utvidgning till de baltiska staterna. Opinionsläget när det gäller vår militära alliansfrihet ligger i stort fast sedan hösten 2003.

En knapp tredjedel känner oro för att vårt land inom de närmaste fem åren blir **målet för en terroristattack** men 20 % känner en mycket liten oro eller ingen oro alls för detta (*tabell 22*). Oron är betydligt mer utbredd bland kvinnor, tenderar att växa i utbredning med ålder, återfinns främst bland lägre utbildade, bland boende annanstans än i storstäderna eller andra större orter och bland sympatisörer till centern och kristdemokraterna.

Många kan, föga överraskanden, inte besvara frågan rörande **orsaker bakom terrorism** (*tabell 23*). Två svar dominerar: religiösa konflikter och ekonomisk, social ojämlikhet.

I PFIs studie från december 2003 tror 30 % att finländarna under de kommande fem åren kommer att leva i en tryggare värld än idag, 42 % (mest kvinnor, 51 % bland dessa) tror det motsatta medan 26 % inte förväntar sig några förändringar jämfört med läget idag.

I undersökningen ingår också aderton fenomen och faktorer som skall bedömas om man tror att aspekten/fenomenet ökar eller minskar Finlands och finländarnas säkerhet. Faktorer som ökar känslan av *otrygghet* är i frekvensordning: spridningen av massförstörelsevapen (85 %), den internationella terrorismen (81 %), kärnvapen (77 %), användningen av kärnkraft för energiproduktion i Ryssland (75 %), USAs krig mot terrorismen (57 %), det ökade antalet utläningar i Finland (54 %), situationen i Irak (50 %) samt konflikten mellan Israel och Palestina (46 %).

Faktorer som ökar känslan av *trygghet* är Finlands medlemskap i Europeiska unionen (50 %, 12 % tror det motsatta), Finlands ökade ekonomiska internationella umgänge (47 %), Natos utvidgning till Baltikum (27 %, men 22 % tror det motsatta) och EUs utvidgning till östra Centraleuropa (26 % där 30 % tror att säkerheten minskar; *PFI Meddelanden och översikter 1/2004*).

Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor

(*tabellerna 24–38*)

I detta avsnitt skall redogöras för befolkningens inställning i en rad frågor med säkerhetspolitisk inriktning. Några av frågorna har tidigare ingått i SPFs opinionsstudier men flera frågor med fokus på EU är nya.

När det gäller inställningen till FN:s **fredsframtvängande insatser** anser 60 % att det är ”rätt” att FN tillåter militärt våld för att säkra freden på olika håll i världen men 19 % tycker att detta är ”fel”. Åsiktsläget i höst skiljer sig från tidigare år på så sätt att gruppen positiva minskar medan gruppen osäkra ökar.

Positiva till FN-insatser av det här slaget är relativt sett fler på 1990-talet (i genomsnitt 75 % för perioden 1993 till 1999) och under de senaste fyra åren (68 % i genomsnitt för studierna åren 2000–2003). Gruppen negativa är dock på det hela taget konstant över åren (ca en femtedel). Kanske är det frågans flera gånger något ändrade formulering som orsakar skillnader i svar vid jämförelser mellan år.

En hög andel positiva till FN:s insatser noteras i höst bland män och bland sympatisörer till folkpartiet och moderaterna medan jämförelsevis många negativa hittas bland kristdemokraternas, vänsterns och miljöpartiets anhängare.

Hösten 2004 är det ”bara” 51 % som anser att det är ett ”riktigt beslut” av Sverige att **på begäran av FN/EU skicka militära förband utomlands** även om soldaterna kan dras in i direkta krigshandlingar där de kan såras eller dödas, 29 % tycker att ett sådant beslut är ”felaktigt” medan 20 % saknar uppfattning. Opinionsläget skiljer sig från de föregående årens genom att gruppen positivt inställda minskar påtagligt medan andelen avståndstagare och utan uppfattning ökar. Sistnämnda ökning kan möjligen indikera en osäkerhet orsakad av en ”hårdare” frågeformulering; dock är frågans ordalydelse identiska i årets och förra årets studie.

Jämförelsevis många män, personer i intervallet 25–39 år, högre utbildade, storstadsbor och sympatisörer till folkpartiet och moderaterna anser beslutet ”riktigt” medan, förutom kvinnor, äldre och lägre utbildade, sympatisörer med miljöpartiet, centern och vänstern håller det för ”felaktigt”.

En annan fråga rörande internationella fredsinsatser är **huruvida Sverige skall delta i humanitära interventioner** eller inte. En stor majoritet, 78 %, anser att Sverige skall delta, 9 % är av motsatt åsikt och 14 % saknar uppfattning (*tabell 28*). Bland de ca 4,9 miljoner i befolkningen i åldern 18–74 som är för svenskt deltagande anser 86 % att FN:s säkerhetsråd måste ha sanktionerat insatsen annars skall vi inte delta. För en svensk medverkan med mandat från FN är främst medel-

och högutbildade, storstadsbor, sympatisörer med folkpartiet, socialdemokraterna och moderaterna (i den sistnämnda gruppen finns också en jämförelsevis stor andel som kan tänka sig ett svenskt deltagande utan stöd från FN). Opinionsläget ligger fast sedan förra året.

Vad tycker man i Finland? När det gäller deltagandet i fredsbevarande- och krishanteringssuppgifter i områden där krigsoperationer ännu pågår anser 64 % (oftare män och yngre) i PFIs senaste studie att Finland skall delta i sådan verksamhet, 30 % tycker att Finland inte skall delta (oftast personer 50 år och äldre) medan 6 % inte kan besvara frågan.

Beträffande Finlands medverkan i fredsbevarande operationer medger finländsk lag deltagande i operationer som bemyndigats av FN eller OSSE. Vad anser man om detta? Drygt två tredjedelar (69 %) vill att Finland skall delta endast i operationer som genomförs med FN- och/eller OSSE-mandat. Män och kvinnor tycker lika här. Betydligt färre, 13 %, menar att Finland bör delta också i operationer som genomförs efter beslut av EU men utan FN:s bemyndigande och än färre, 3 %, tycker detta om medverkan efter Natobeslut. Sex procent anser att Finland bör medverka i operationer som genomförs med beslut både från EU och Nato men utan FN:s bemyndigande (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2004*).

I Norge genomför Folk og Forsvar årliga *meningsmålingar*. Man använder telefonintervjuer som insamlingsmetod och de tillfrågade utgör ett representativt urval ur befolkningen i åldern 15 och äldre. I den senaste undersökningen (i de två första veckorna i november 2004) anser 54 % att det är ”mycket viktigt” med ett säkerhetspolitiskt samarbete i Europa medan 34 % bedömer ett sådant som ”ganska viktigt”. En klar majoritet (80 %) anser att Norge bör medverka i detta samarbete medan 12 % tycker att Norge skall stå utanför. Drygt en fjärdedel ser EUs säkerhetspolitik som ett alternativ till Natos men flertalet, 58 %, ser den som ett komplement till Nato (*www.folkogforsvar.no*).

Sverige har, som bekant, längre försökt säkra freden på olika håll i världen genom att sända militär personal på FN-uppdrag. En ambition finns att **öka antalet svenska militärer i utlandstjänst** i sådana uppdrag. Tycker man det är rätt eller fel att Sverige på detta sätt ökar sitt internationella engagemang (*tabell 29*)? Frågan är ny och jämförelser med andra SPF-studier kan alltså inte göras. Två tredjedelar (67 %), tycker det är ”rätt” med ett ökat engagemang, 17 % tycker det motsatta medan 16 % saknar uppfattning. Positiva är främst män, högre utbildade och boende i storstäder eller andra större orter. Jämförelsevis många positiva finns bland folkpartiets och moderaternas sympatisörer medan drygt en fjärdedel av centerns, miljöpartiets och vänsterpartiets anhängare är negativa.

Över hälften av de tillfrågade (56 %) är i huvudsak positiva till att Sverige bidrar till EUs förmåga till **snabba militära insatser** för att förhindra att krishärda utvecklas till militära konflikter, 22 % är på det hela taget negativa till detta och lika många saknar uppfattning (*tabell 30*). Positiva är främst män och andelen ökar med utbildningsnivå respektive bostadsortens storlek. Positiva hittas främst bland

sympatisörer till folkpartiet och moderaterna. Vid jämförelse är många negativa bland centerns och vänsterpartiets anhängare.

En annan aktuell fråga på den säkerhetspolitiska agendan rörande eventuella försvarsåtaganden mellan medlemmarna inom Europeiska unionen gäller **ett gemensamt militärt försvar**. Hur ställer sig befolkningen till ett framtida fördjudat utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete mellan medlemsstaterna inom EU i riktning mot ett gemensamt försvar? I SPFs studier 1998–2000 ser ca 45 % i huvudsak positivt på att Sverige arbetar för ett sådant mål medan något färre är emot detta. Frågan 2001 och 2002 gäller huruvida man är för eller emot att *Sverige ingår i ett gemensamt militärt försvar* inom EU – andelen för är ca 55 % och andelen emot ca 30 %.

I studien 2003 tillkommer svaret ”tveksam, osäker” och i år ändras ordalydelsen från ingår i till *går med i* vilket skall noteras vid jämförelser mellan värdena i *tabell 33*. Dryga tredjedelen, 37 %, är för att Sverige går med i ett gemensamt militärt EU-försvar, 29 % är tveksamma medan 27 % huvudsakligen eller helt är emot ett deltagande. För ett medlemskap är oftare män än kvinnor, personer i åldersintervallet 65–70, boende i storstäder, sympatisörer till folkpartiet och moderaterna. Många negativa till medlemskap finns bland vänsterns anhängare men också bland miljöpartiets och centerns.

Den europeiska unionen har skapat en militär och civil krishanteringskapacitet som gör det möjligt att från en styrkepool sända trupper för insatser i andra länder, t ex i Afrika. Hur ställer sig befolkningen till att EU **genomför militära insatser utanför Europa** (*tabell 34*)?

I studien 2003 är det lika många, en dryg tredjedel, i huvudsak positiva till sådana insatser som negativa medan resten saknar uppfattning. Enligt årets studie förskjuts opinionsläget något åt det positiva hållet. Män ser oftare än kvinnor positivt på denna EU-kapacitet (kanske främst beroende på att 30 % bland kvinnorna saknar uppfattning i frågan). Positiva hittas oftare bland yngre än bland äldre, bland högre utbildade, bland storstadsbor och boende i andra större orter samt bland sympatisörer till folkpartiet och moderaterna. Två tredjedelar av sympatisörerna till vänsterpartiet och över 40 % bland anhängarna till centern och miljöpartiet är negativa.

Även här kan jämförelser göras med uppfattningar i Finland. Över hälften av finländarna (57 %, i störst utsträckning kvinnor) anser att EU bör hålla sig till de nuvarande krishanterings- och fredsbevarandeuppgifterna, 27 % (mest män) anser att EU bör ordna ett gemensamt försvar medan 10 % anser att EU bör avstå helt från militära uppgifter (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2004*).

En fråga som ingått i flera SPF-studier gäller ett **eventuellt medlemskap i försvarsalliansen Nato**. Majoriteten eller 67 % önskar att Sverige håller fast vid den militära alliansfriheten och alltså står utanför medan 17 % hellre ser att vi söker fullt medlemskap. Åsiktsläget, som under flera år bedömts som i stort sett stabilt, ändras i höst eftersom Natoförespråkarna är färre än någonsin i SPFs mätningar

(*tabell 36*). Att Natoförespråkarna främst är män, hemmahörande i någon av de tre storstäderna, sympatisörer till folkpartiet och moderaterna är normalt i denna fråga (*tabell 37*).

I de sk SOM-undersökningarna vid Göteborgs universitet ställs frågor kring bl a Nato. I den tionde och senaste undersökningen från 2003 anser 22 % att det är ett ”bra förslag” att Sverige söker medlemskap i alliansen medan 44 % hyser den motsatta åsikten; 34 % tycker ”varken eller”. I jämförelse med andra studier ger detta stöd för tolkningen att det svenska Natomotståndet i stort är stabilt. Här jämförs SOM-studierna med SPFs och referens görs också till en Sifostudie från januari 2004 där 24 % tycker att Sverige bör ansluta sig till Nato medan 59 % avvisar detta (*Svenskarna, Nato och Irak-kriget, i SOM-rapport nr 34, s 166*).

Också i Finland har alliansfriheten ett starkt stöd. I december 2003 önskar 65 % att Finland förblir alliansfritt, 24 % tycker att man skall alliera sig medan 11 % saknar uppfattning. I genomsnitt för perioden 1996 till 2002 är 68 % för alliansfrihet medan 23 % tycker att Finland skall sträva efter att alliera sig militärt; motsvarande andelar för perioden 2000–2003 är 70 respektive 22 % (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2004*).

Folk og Forsvar finner i november 2004 att 63 % anser att medlemskapet i Nato bidrar till att trygga Norge, 6 % tror att medlemskapet ökar risken för angrepp, 23 % att medlemskapet inte påverkar säkerheten medan 9 % saknar uppfattning. Åsiktsläget är i allt väsentligt stabilt sedan studien i oktober 2003 men andelen positivt inställda ligger åren 1991 till 2002 kring 70 % eller en bit däröver (*www.folkogforsvar.no*).

En annan säkerhetspolitiskt fråga i undersökningen gäller ett eventuellt **svenskt militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder** (*tabell 38*). Tre situationer beskrivs, två av dem gäller Natomedlemskap utan respektive med trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid och en gäller en försvarsallians inom Europeiska unionen. Av dessa tre tänkta situationer föredrar flertalet, 37 %, det sistnämnda medan 20 % kan tänka sig Natomedlemskap men bara under förutsättningen att Natotrupper eller -baser inte finns i Sverige under fredstid. Åtta procent, företrädesvis män samt sympatisörer till moderaterna, kan dock tänka sig att Natosamarbetet innebär trupp och/eller baser från Nato i Sverige också under fredstid. Jämfört med förra årets studie ligger opinionen fast.

PFI ställer en liknande fråga i sin senaste undersökning. Om Finland beslutar sig för att alliera sig militärt eller att eftersträva ett närmare militärt samarbete med främmande makter föredrar i december 2003 51 % Natomedlemskap på så sätt att det inte under fredstid finns trupper från andra Natoländer eller Natobaser på finsk mark, 7 % är i den beskrivna situationen också för Natomedlemskap och kan tänka sig Natotrupper och/eller Natobaser i Finland redan under fredstid, 30 % anser att det bästa alternativet är att EU utvecklas så att "unionen utöver sina nuvarande uppgifter också blir en militärallians" medan 11 % saknar uppfattning i frågan (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2004*).

Inställning i skilda frågor kring försvaret

(tabellerna 39-50)

Bör Sverige ha ett militärt försvar? ”Ja, absolut” svarar 52 % vilket är färre än i 2003-års studie (57 %) och betydligt färre än i studierna 2000–2002 (67 % i medeltal över perioden). Två procent i befolkningen i åldern 18 till 74 tar helt avstånd från det militära försvaret medan 15 % är tveksamma till behovet av ett sådant. Opinionsläget har förskjutits då de klart positiva till försvaret minskar medan andelen tveksamma ökar. Trenden fortsätter från förra årets studie.

Uppfattningen att Sverige ”absolut bör ha” ett militärt försvar tenderar vara mer företrädd av män än av kvinnor, främst av lägre utbildade, av hemmahörande annanstans än i storstäderna eller i andra större orter samt av sympatisörer till centern och moderaterna och även till folkpartiet. Jämförelsevis många i åldern 18–24 och 30–39 och en stor grupp bland anhängarna till miljöpartiet och vänsterpartiet är tveksamma till behovet eller tar klart avstånd från det militära försvaret (tabell 39).

I Folk og Forsvars studie i mitten av februari 2004 finner man att 86 % anser att Norge bör ha ett militärt försvar i dagsläget, 5 % är osäkra på detta medan 8 % tycker att Norge inte behöver något militärt försvar. Sedan 1992 ligger andelen för försvaret mellan 84 och 88 % (*www.folkogforsvar.no*).

I SPFs studier 2000–2002 är det fler i befolkningen som önskar **att vårt militära försvar bygger på plikt** (ca 50 %) än som föredrar ett yrkesförsvar (40 %). I studien 2003 utökas frågeställningen till att också omfatta alternativet ”frivilligt åtagande”. Därmed försvåras jämförelser med föregående år. Vi ser att en tredjedel önskar det system vi har idag, något färre (31 %) föredrar ett yrkesförsvar medan 22 % kan tänka sig ett militärt försvar baserat på frivillighetens grund. Jämfört med förra året ökar andelen som föredrar yrkesförsvar och det är motiverat att ställa frågan om vi ser början på en trend eller om det är fråga om en tillfällig opinionsförskjutning.

Ser vi på de olika alternativen finns förespråkarna för ett yrkesförsvar främst bland män, i åldersintervallet 30-39, bland högre utbildade, bland storstadsbor och boende i andra större orter och bland sympatisörer till moderaterna. Majoriteten centerpartister föredrar pliktförsvaret; drygt en tredjedel av anhängarna till kristdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet vill att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande.

TNS-Gallup telefonintervjuade på uppdrag av SVTs program *Agenda* i april 2004 ett urval i åldern 16 år och uppåt och ställde frågan avseende vilken typ av försvar man tycker att Sverige ska ha i framtiden? Svaret ”allmän värnplikt som idag” ges av 39 % (33 % män och 45 % kvinnor), 33 % vill ha frivillig värnplikt medan 23 % (betydligt fler män än kvinnor – 31 mot 14 %) önskar yrkesarmé (*www.tns-gallup.se*).

I Finland studeras också befolkningens syn på värnplikten. Den svarande ställs inför tre alternativ: det nuvarande systemet bör bibehållas (varvid, som det fram-

går i frågan, en så stor del av åldersklassen som möjligt får militär utbildning och som producerar en stor reserv), selektiv beväringstjänst (endast en del av åldersklassen får militär utbildning och reserven minskar), övergå till en yrkesarmé av mindre storlek. I december 2003 föredrar en stor majoritet, 79 %, att det nuvarande systemet bibehålls, 11 % är för en selektiv minskning och 8 % förespråkar en yrkesarmé. Opinionsläget är i stort sett konstant åren 2001–2003 (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2004*).

Det har framförts **förslag om kvinnlig värnplikt**. Hur ställer man sig till detta? Tycker man det är ett bra eller ett dåligt förslag? Flertalet, 48 %, är i studien 2003 positiva till förslaget, 34 % håller det för ”dåligt” medan 18 % saknar uppfattning. Också i denna fråga ser vi möjligen början på en förändring i opinionen då betydligt fler än förra året *inte* gillar förslaget och färre som gillar det (44 respektive 40 %). Män och kvinnor har olika uppfattning i frågan. Negativa till förslaget är över hälften av sympatisörerna till kristdemokraterna och vänsterpartiet.

Vårt totalförsvar har ett antal **”huvuduppgifter” för verksamheten**. Vilken av uppgifterna för det militära försvaret anser man vara den viktigaste i meningen på vilken beredskap eller förmåga *bör resurserna i främsta hand läggas* under den närmaste tioårsperioden (tabell 45)?

En dryg fjärdedel, 28 %, tycker att resurserna främst skall satsas på att det militära försvaret skall kunna delta i internationella fredsfrämjande militära insatser och 15 % anser att resurserna skall läggas så att det civila samhällets möjligheter att klara påfrestningar i fred stärks. I dessa avseenden ligger opinionen i stort fast sedan studien 2003. Beträffande de andra uppgifterna sker en viss förändring då försvarets traditionella uppgifter nu betonas oftare än 2003 (25 mot 17 %) medan förmågan att freda gränserna mot illegala intrång inte nämns lika ofta (19 mot 24 % år 2003).

Vi får inte bortse ifrån att frågan med vidhängande svarsalternativ förändrats något även om ”andemeningen” är densamma. I studierna 1998 och 1999 nämns främst uppgiften att stärka det civila samhällets förmåga att klara svåra påfrestningar medan förmågan att delta i internationella insatser lyfts fram av betydligt färre. Men därefter har sistnämnda uppgift frekvensmässigt avancerat till ”första plats” medan den förstnämnda hamnar sist eller näst sist.

Beaktas förmågan till deltagandet i internationella insatser betonas denna av i främsta hand av personer yngre än 50 år, av högre utbildade, storstadsbor, sympatisörer till folkpartiet. Uppgiften att stärka det civila samhällets krisberedskap betonas främst i intervallet 30–39 år, av högre utbildade, av storstadsbor, av sympatisörer till kristdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet.

Det har diskuterats om – och i så fall hur – det militära försvaret skulle kunna användas som **ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid**. I tabell 47 framgår några situationer i vilka personal ur försvarsmakten *skulle kunna* bidra eller medverka. Frågan ingick också i 2003-års studie och har utökats med en situation (aspekt g). I tabellerna framgår även aritmetiska medelvärden för samtliga till-

frågade och för män och kvinnor separat. Ju högre medelvärde, desto bättre eller mer önskvärt anses förslaget. Valen av exemplifierande situationer kan självklart diskuteras och kanske kommer listan att förändras i kommande studier.

Av de sju situationerna framstår tre som mer önskvärda än de övriga: 87 % tycker det är ett ”mycket” eller ”ganska bra” förslag att personal ur försvarsmakten används vid terroristbekämpning under polisens ledning, 83 % tycker det är bra att personal ut försvarsmakten hjälper till vid civil krishantering i andra länder, 82 % anser det vara ett bra förslag att försvarsmakten hjälper polisen med bevakning av t ex riksdagshus, regeringskansli, ambassader, flygplatser. Över hälften, 55 %, är negativa till att personal ur försvarsmakten hjälper polisen att hålla ordning vid vanliga demonstrationer.

Jämfört med förra året är det nu något fler som är positiva till att militären hjälper polisen vid terroristbekämpning och det är fler som anser det ”mycket bra” att militären hjälper till vid civil krishantering i andra länder men också fler som är negativa till att militären hjälper polisen att hålla ordning vid vanliga demonstrationer. För jämförelser i övrigt hänvisas till *tabell 48*.

För första gången i SPF-sammanhang ställs i år frågor kring **några tänkta situationer för vårt militära försvar** (*tabell 49*). Två tredjedelar är i huvudsak positiva till att Sverige övar sina militära förband tillsammans med andra EU-länder för internationella insatser och över hälften (58 %) ser i huvudsak positivt på att svensk och utländsk militär övar tillsammans i Sverige för samverkan i FN-/EU-ledda operationer. Att andra länder skulle tillåtas att öva personal och utprova materiel på svensk botten är 58 % negativa till. Att Sveriges militära försvar skulle överta uppgiften från polisen att skydda landet från terrorism gillas av 37 % medan något fler, 41 %, i huvudsak är negativa till detta. Men i detta fall saknar drygt en femtedel uppfattning.

Beaktas den sistnämnda situationen (*tabell 49 d*) är relativt sett fler män än kvinnor positiva till att militären övertar uppgiften att skydda Sverige från terrorism men över en fjärdedel bland kvinnorna saknar uppfattning. Jämförelsevis många positiva återfinns i det översta åldersintervallet. Negativa är främst högre utbildade och sympatisörer till vänstern och miljöpartiet.

Många **totalförsvarsuppgifter** sköts idag av både affärsdrivande statliga verk och bolag i näringslivet. Exempel på detta är elförsörjning och telekommunikationer. Hur tror man, rent allmänt, att detta **delade ansvar mellan staten och ”marknaden”** påverkar Sveriges säkerhet (*tabell 50*)? Uppenbarligen är det svårt att ha en åsikt i frågan; totalt en fjärdedel och bland kvinnorna 34 %, och t o m något fler bland de yngsta saknar uppfattning.

Åsiktsläget ligger i stort sett fast sedan undersökningen 2003. En tredjedel tror att säkerheten genom detta delade ansvar minskar, 14 % hyser en motsatt åsikt medan en fjärdedel tror att delningen inte innebär någon förändring gentemot tidigare. Att säkerheten minskar tror främst män, personer i åldern 30–64, medel- och högre utbildade samt främst anhängare till miljöpartiet och vänsterpartiet.

Aspekter på allmän försvarsvilja i fred

(*tabellerna 51-59*)

Försvarsviljan i samhället har studerats av det psykologiska försvaret sedan 1952. I begreppet speglas åsikten om eller viljan att vi som nation, bör eller inte bör försvara landet med militära medel vid ett utifrån kommande militärt angrepp även om utgången för oss ter sig oviss. Denna vilja till försvar kan naturligtvis i fredstid endast uttryckas som en uttalad mening, en åsikt, en önskan. Med beaktande av hur denna yttring genom åren skattats i SPFs studier måste försvarsviljan uppfattas som en attityd, alltså en känslomässig inställning till det som efterfrågas. I takt med utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska förändringar för vår del, EU-medlemskapet och skilda åtaganden inom ramen för detta bl a, kan diskuteras vilken relevans frågan har idag och vad den ”egentligen” indikerar.

Traditionellt antas befolkningens samlade svar på ”motstånd”-frågan mäta den allmänna försvarsviljan i fred i Sverige. Enligt den enkla operationella definitionen är försvarspositiva de som besvarar frågan om väpnat motstånd jakande; försvarsnegativa är de som besvarar samma fråga nekande. Den svarsdikotomin har sedan mätningen 1991 övergetts till förmån för mer utvecklade svarsalternativ.

Studien i höst visar att försvarsviljan i samhället är stabil och ligger på en fortsatt hög nivå. I höst anser totalt 76 % att väpnat motstånd bör göras om Sverige angrips militärt. Andelen som klart tar avstånd från väpnat motstånd eller som är tveksamma till att ett sådant görs ökar obetydligt från förra årets 12 % till 15 % i höst.

Jämförs opinionsläget i år med tidigare lägen som de framgår i *tabellerna 52 och 53* finner vi förändringar inom den grupp som kan definieras som klart försvarsvillig då andelen som svarar ”ja” minskar något. Huruvida detta är en reell förskjutning i opinionen får kommande studier utvisa.

Svaret ”ja” är knappast entydigt relaterat till de olika bakgrundsvariablerna men är mest frekvent bland män, bland lägre utbildade, bland boende annanstans än i storstäderna eller i andra större orter och bland sympatisörer till moderaterna. Försvarsviljan är på det sätt som den mäts här är något mer utbredd bland boende i (tidigare) civilområdet syd än i de övriga två. Gruppen avståndstagare är jämförelsevis stor bland kvinnor samt bland sympatisörer till miljöpartiet och vänsterpartiet vilket är en bild som framträtt i tidigare studier (*tabell 54*) och i höst även till kristdemokraterna.

Invandrades vilja att försvara Sverige militärt är minst lika stor som infödda svenskars (*Svenska Dagbladet 2004-10-04*). Statliga Integrationsverket studerade invandrare i åldern 18–64. På frågan om de är beredda att försvara Sverige vid ett militärt anfall svarar 66 % ”ja”, 15 % ”ja, kanske” medan 11 % är direkt negativa.

Även i Finland studeras befolkningens försvarsvilja och den ligger på en stabilt hög nivå. På frågan *Om Finland blir anfallet, borde finländarna enligt er åsikt försvara sig med vapenmakt i alla situationer, även om resultatet förefaller osäkert?* svarar i undersökningen i december 2003 73 % att man borde det (oftare män än kvinnor

och oftare personer 25 år och äldre än yngre), 22 % tycker det motsatta och 6 % kan inte säga. År 2002 är motsvarande 78, 17 respektive 6 %. Andelen försvarsvilliga är över perioden 1991–2002 77 % och 78 % för åren 2000 till 2003 (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2004*).

En aspekt på försvarsviljan i ett samhälle kan vara hur befolkningen ställer sig till **statens kostnader för försvaret**. I fråga om det militära försvaret noteras i studien på hösten 2001 en dramatisk ökning i andelen som önskar ökade statsutgifter (34 %) men tolv månader senare har opinionsläget återgått till de föregående årens och i höst är 25 % för en ökning av utgifterna. Inte sedan slutet på 1980-talet anser så ”få” att kostnaderna skall hållas oförändrade medan fler än på senare år, 21 %, (15–17 % 2002–2003) tycker att kostnaderna bör minskas. Vi kan också notera att andelen som saknar uppfattning ökar i de senaste årens studier.

Att utgifterna bör ökas anses främst av män, av personer i åldern 25–39, av lägre utbildade och av sympatisörer till moderaterna. Beträffande kön och partisympati är resultatet vanligt (*tabell 57*). Att utgifterna bör minskas tycker fler män än kvinnor (notera den stora andelen bland de sistnämnda som saknar uppfattning). Uppfattningen är mer frekvent bland högre utbildade, bland boende i stora städer och andra större orter och bland personer som sympatiserar med vänsterpartiet och miljöpartiet.

I Finland önskar i december 2003 en majoritet, 57 %, bibehålla försvarsanslagen på nuvarande nivå, en höjning önskas av 29 % (främst män, 34 %), en sänkning understöds av 11 % medan 2 % inte kan svara. Sett över studierna från och med åren 2000 vill 36 % öka kostnaderna, 10 % minska dem medan 52 % vill ha dem oförändrade (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2004*).

Även när det gäller uppfattningen om storleken på statens kostnader för den civila delen av totalförsvaret påverkas opinionen av septemberhändelserna 2001 då andelen det året som önskade ökade kostnader stiger från i genomsnitt 32 % under senare delen av 1990-talet till 41 % men återgår i studien året efter till mer normala 34 % men ökar åter i förra årets studie till 54 % (vilket är den högsta siffran som noteras för denna fråga sedan den ställdes första gången 1987) medan 29 % (sedan mitten av 1990-talet i genomsnitt 52 %) tycker att kostnaderna bör bibehållas oförändrade.

I år är frågan omformulerad från ”civila delen av totalförsvaret” till **samhällets krisberedskap** varför direkta jämförelser med tidigare inte kan göras utan vidare (*tabell 59*). Vi finner att en knapp majoritet (52 %) förespråkar ökade kostnader och att nästan ingen (2 %) önskar att kostnaderna sänks. Det är främst bland män och sympatisörer till centerpartiet man hittar positiva till ökat anslag.

Samvariation mellan skilda uppfattningar

(*tabellerna 60–61*)

Eftersom flera frågor som ingår i den här studien gäller Europeiska unionen och samarbetet inom denna skall avslutningsvis studeras om och hur inställningen i dessa EU-frågor hänger ihop med uppfattningen om Sveriges **medlemskap i EU**. Som framgår av *tabell 60* uppger 48 % att de i huvudsak är för EU-medlemskapet, 39 % är mot medan 13 % saknar uppfattning. Statistiska Centralbyrån använder denna fråga i sina återkommande partisympatiundersökningar och i dessa är andelen för EU-medlemskap sedan november 2001 45 % eller strax under, andelen motståndare är ca 35 % medan 20 % inte vet (*www.scb.se*).

Andelen för medlemskap är i den här undersökningen högre bland män än bland kvinnor och den andelen ökar med stigande utbildningsnivå respektive storleken på boendeorten. Positiva till medlemskap är främst sympatisörer till folkpartiet och till moderaterna. Över 40 % i den yngsta åldersgruppen ser negativt på medlemskapet men i den gruppen kan en femtedel inte svara. Motståndare till medlemskapet är främst anhängare till vänsterpartiet, miljöpartiet och kristdemokraterna.

Skillnaderna mellan de bägge jämförda uppfattningsgrupperna måste beaktas när dessa jämförs beträffande uppfattningar i andra frågor. I vissa fall noteras påtagliga skillnader i uppfattning, i andra fall inga alls. Oftast ser skillnaderna i åsikt ut på ett väntat sätt. Utan vidare kan man dock inte dra orsak–verkan–slutsatser (*kausalitet*) mellan inställningen till EU-medlemskapet och inställningen i de andra EU-relaterade frågorna (*tabell 61*).

Vi finner att motståndarna till EU-medlemskapet oftare än de som är för medlemskap ser pessimistiskt på framtiden. Intresset för olika aktuella (och i sammanhanget relevanta) samhällsfrågor är vanligen mer utbrett bland positiva än bland negativa till EU-medlemskapet.

Oro över den politiska situationen i världen är mer utbredd bland EU-motståndarna än bland positiva till medlemskapet. Motståndarna tenderar att se mer pessimistiskt på krigsrisken i Europa respektive på det framtida militära läget i vår del av världen.

När det gäller inställningar i skilda frågor av säkerhetspolitisk karaktär får vi väntade skillnader i uppfattning mellan grupperna. Positiva till EU-medlemskap anser oftare än motståndarna att EU bör organisera ett gemensamt militärt försvar, vidare att medlemskapet i EU och att EU-medverkan i militära operationer för internationell fred och säkerhet samt att vår medverkan i EUs snabbinsatsstyrkor respektive Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen ökar vår säkerhet.

EU-motståndarna tror oftare än de positiva till medlemskap att Sverige blir mål för en terroristattack i framtiden.

Positiva till EU-medlemskapet är oftare än motståndarna positivt inställda till FNs fredsframtvängande insatser, att Sverige sänder militära förband utomlands, att Sverige deltar i militära interventioner, är för ett ökat svenskt internationellt

engagemang, huvudsakligen positiva till att Sverige bidrar till EUs militära snabbinsatsförmåga, är för ett medlemskap i ett gemensamt militärt EU-försvaret. De gillar oftare att svensk och utländsk militär samövar inför internationella insatser och operationer och ser i huvudsak positivt på att EU genomför militära insatser utanför Europa.

Gruppen som i huvudsak ser positivt på medlemskapet i EU anser oftare än de negativa att Sverige skall söka medlemskap i Nato.

Vidare kan konstateras att EU-positiva oftare än de huvudsakligen negativa anser att resurserna för det militära försvaret kommande år bör allokeras så att förmågan att delta i internationella insatser ökar; de EU-negativa anger oftare än de positiva traditionella försvarsuppgifter.

EU-positiva tycker oftare än EU-negativa att det militära försvaret används för ett utökat stöd till samhället i fredstid när det gäller terroristbekämpning och civil krishantering respektive vid terroristangrepp i andra länder.

I andra frågor t ex om Sverige behöver ett militärt försvar eller inte, huruvida militären bör överta uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism, uppfattningen om statens kostnader för det militära försvaret respektive samhällets krisberedskap, är skillnaderna i ståndpunkt små mellan EU-anhängare och EU-motståndare.

Bilaga 1

Studiens uppläggning och genomförande

Urval – fältarbete – datainsamlingsteknik

Populationen utgörs av personer bosatta Sverige i åldern 18 till 74 år. Dessa summerar sig till 6 245 045 personer. Ur denna population har ett representativt sannolikhetsurval dragits ur SCBs register över totalbefolkningen (RTB) om totalt 2 000 personer; nettourvalet uppgår till 1 996 personer. Till dessa personer sändes enkätformulär per post. Datainsamlingen har ägt rum under perioden 16 september till 26 oktober, 2004. Totalt 1 122 personer besvarade enkäten efter tre påminnelser från SCB. (Två enkätpåminnelser och ett tack- och påminnelsekort).

Svarsprocenten uppgår till 56 %; bortfallet i undersökningen är således stort – 44 %. Bortfallet fördelar sig på följande anledningar: inte returnerat ett besvarat enkätformulär (39 %), avböjd medverkan (3 %), postretur (1 %), förhindrad medverkan (1 %). Vid sammanvägning av svaren till populationsvärden har efterstratifisering efter kön, ålder och h-region använts.

Det är för denna undersökning inte möjligt att bedöma den inverkan bortfallet haft på undersökningsresultaten eftersom någon analys av bortfallet inte gjorts. Generellt torde dock beträffande bortfallets snedvridande effekt gälla, att det finns alltid risk att undersökningsresultaten blir skeva om de som inte besvarat enkäten avviker på olika sätt ifråga om kunskaper, värderingar, åsikter och attityder från dem som besvarat den. Är bortfallet högt innebär det att flera personers åsikter inte finns med i de resultat som redovisas. Om de som *inte* svarat har helt andra åsikter jämfört med dem som har svarat kommer resultaten för undersökningen naturligtvis att ge en felaktig bild när resultaten generaliseras till populationen/befolkningen vilket är meningen med urvalsundersökningar. Det behöver givetvis inte vara så, men detta är ändå något man bör ha i åtanke när man tolkar resultaten.

I 2003-års undersökning prövades postenkätalternativet. Också årets studie baseras på postenkäter. Om jämförelser görs mellan denna och föregående års studie och/eller mellan dessa och andra, tidigare, studier måste beaktas det förhållandet att en omfattande litteratur på området ger vid handen att olika datainsamlingstekniker *kan* påverka svaren. Här skall bara antagas att när graden av anonymitet ökar, minskar benägenheten att modifiera eller "frisera" ett svar. Benägenheten att ge "önskade" svar är normalt minst i postenkäten och störst i besöksintervju; telefonstudien hamnar någonstans däremellan. Vi kan alltså förvänta att på de frågor i undersökningen där det kan upplevas att det finns "socialt önskvärda" svar är andelen avvikande svar större i föreliggande studie jämfört med studierna där telefonintervjuer ligger som grund för datainsamlingen.

Vi kan också förvänta, delvis sammankopplat med det som sagts närmast ovan, att andelen som saknar uppfattning eller som "inte vet" är högre i enkätstudierna

2003 och 2004 än i 2002-års och tidigare SPF-studier. Anledningen till detta torde vara att den tillfrågade inte känner samma press som i intervjun att ha en uppfattning i en fråga och behöver då inte "hugga till" med något av de av intervjuaren upplästa alternativen till svar.

För att ändå få en viss uppfattning om bortfallets utseende jämförs population, urval, svarande och bortfall vad gäller kön och ålder.

År 2004	population	%	urval	%	svarande	%	bortfall	%
Samtliga	6 245 045	100	1 996	100	1 122	100	874	100
KÖN								
män	3 146 502	50	988	50	564	50	424	49
kvinnor	3 098 453	50	1 008	50	558	50	450	51
ÅLDER								
18-24	709 239	11	234	12	113	10	121	14
25-29	575 574	9	188	9	90	8	98	11
30-39	1 205 898	19	385	19	197	18	188	22
40-49	1 225 768	20	371	19	209	19	162	19
50-64	1 767 349	28	567	28	338	30	229	26
65-70	461 747	7	155	8	107	10	48	6
71-74	299 380	5	96	5	68	6	28	3

Ser vi på den grupp som besvarat enkäten finner vi att – jämfört med relationen i population och urval – individer i åldern upp till 39 (speciellt i kategorin 30-39 år) och 50 år och äldre är något färre respektive något fler än i populationen/urvalet. Att åldersgrupperna ibland har olika uppfattningar i de ställda frågorna är troligt men hur bortfallet, om alls, generellt påverkat den bild undersökningen ger är svårbedömt. Till skillnad från studien 2003 är könsfördelningen jämn bland de svarande. Vi får utgå från att detta speglar ett faktiskt förhållande.

Bakgrundsvariabler

De svarande har indelats i befolkningsgrupper. Använda bakgrundsvariabler avser den svarande personligen och inte t ex hushållet. Vilka variabler som använts, hur de svarande indelats samt antal svarande i respektive kategori framgår nedan.

variabel	kategori	antal besvarade enkäter	
		n	%
kön (<i>gender</i>)	man	564	50
	kvinnor	558	50
ålder (<i>age</i>)	18–24	113	10
	25–29	90	8
	30–39	197	18
	40–49	209	19
	50–64	338	30
	65–70	107	10
	71–74	68	6
utbildning (<i>years in school</i>)	låg (1–9 år, folk-, grundskola, motsv)	242	22
	medel (10–12 år, gymnasium, motsv)	382	34
	hög (13 år eller fler, högskola, universitet, motsv)	484	43
bostadsort (<i>location</i>)	storstad (Sthlm, Gbg, Mö)	281	25
	större orter (81–200 000 inv)	156	14
	övriga stora orter (21–80 000 inv)	269	24
	mindre orter/landsbygd (<21 000 inv)	394	35
tidigare civilområden (<i>former civilian command regions</i>)	syd	457	41
	mitt	541	48
	nord	124	11
härkomst (<i>extraction</i>)	född i Sverige	964	86
	ej född i Sverige	158	14
medborgarskap (<i>citizenship</i>)	svensk medborgare	1 066	95
	ej svensk medborgare	56	5
föräldrar födda utomlands (<i>parents born abroad</i>)	nej ingen	878	78
	ja någon	76	7
	ja bägge	156	14
politisk sympati (<i>political preference</i>)	centern	42	4
	folkpartiet liberalerna	84	8
	kristdemokraterna	22	2
	miljöpartiet de gröna	36	3
	moderata samlingspartiet	180	16
	socialdemokratiska arbetarpartiet	287	26
	vänsterpartiet	76	7
	opolitisk	183	16
inställning till medlemskapet i EU (<i>opinion about EU-membership</i>)	vet inte	171	15
	ej svar	16	1
	för	542	48
	mot	432	39
	kan inte svara	148	13
Samtliga		1 122	100

Betraktaren måste observera att antalet svarande är litet i vissa kategorier varför relativtalen i dessa måste tolkas med varsamhet.

Statistisk osäkerhet

I tabellerna nedan anges osäkerhetsmarginaler i årets studie vid urval av olika storlek. Det sanna värdet, dvs andelen i den population från vilket urvalet är draget och till vilken resultaten skall hänskjutas, ligger med 95 % sannolikhet inom intervallet i stickprovsundersökningen erhållet procenttal *plus/minus* den procentenhet som anges. Osäkerhetstalen är beräknade med hänsyn tagen till att estimationen gjorts med efterstratifiering.

Jämförs resultat som erhålls i höstens opinionsundersökning med tidigare års mätningar som omfattat omkring ett tusen intervjuer bör procentenhetsskillnader uppgå till minst 4 vid procenttal omkring 20 och 80 samt till minst 6 om procenttal nära 50 jämförs för att skillnaden skall ligga utanför felmarginalen, dvs bedömas som signifikant och inte orsakad av slumpen.

Om höstens resultat jämförs med resultat erhållna i undersökningar som omfattat cirka 500 intervjuer, bör skillnaden mellan jämförda procenttal vara minst 5 vid jämförelser mellan procenttal kring 20 och 80 och minst 7 om procenttal runt 50 jämförs för att skillnaden inte skall ses som slumpmässig.

procenttal	observerat antal svarande omkring...	
	425	850
nära 10 och 90	3	2
nära 20 och 80	4	3
nära 30 och 70	4	3
nära 40 och 60	5	3
omkring 50	5	3

I alla stickprovsundersökningar finns en statistisk osäkerhet som beror på urvalsförfarandet (allt annat konstant). Nedan anges hur stor en observerad andelsskillnad mellan två jämförda grupper minst bör vara för att man med 95 % säkerhet skall betrakta skillnaden som verklig, statistiskt säkerställd eller signifikant och inte som slumpmässig.

antal personer i jämförda grupper		säkerhetsmarginaler när två procenttal ligger omkring ...		
grupp 1	grupp 2	20	50	80
250	250	7	9	7
500	500	6	7	6
150	350	8	10	8
300	700	6	8	6
50	50	16	20	16
50	100	14	17	14

Bilaga 2

Tabeller

INSTÄLLNING TILL DET SVENSKA SAMHÄLLET

Tabell 1. Uppfattning om Sverige som land att leva i.

Fråga: Anser Du att Sverige för Dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?
Tycker Du, på det hela taget att det är...

År 2004	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning	antal i kategorin	motsvarar i populationen
Samtliga	39	56	4	1	1	1 122	6 244 955
KÖN							
män	36	58	5	1	1	564	3 146 502
kvinnor	41	54	3	1	1	558	3 098 453
ÅLDER							
18-24	40	56	3	1	0	113	709 239
25-29	38	56	5	0	1	90	575 574
30-39	40	54	3	1	2	197	1 205 898
40-49	39	56	3	1	1	209	1 225 768
50-64	38	57	5	1	0	338	1 767 3439
65-70	43	52	5	0	0	107	461 747
71-74	24	66	7	1	1	68	299 380
UTBILDNING¹							
låg	35	57	5	2	1	242	1 213 954
medel	38	56	5	1	1	382	2 158 535
hög	40	56	3	1	0	484	2 797 355
BOSTADSORT¹							
storstäder	40	56	4	1	1	281	1 682 604
större orter	42	51	5	0	2	156	852 702
övriga stora orter mindre orter/ landsbygd	40	54	3	1	2	269	1 471 755
POLITISK SYMPATI¹							
c	39	58	3	0	0	42	214 785
fp lib	38	57	4	0	1	84	472 872
kd	17	79	4	0	0	22	116 736
m	25	67	6	0	1	180	992 141
mp	46	52	0	0	3	36	211 105
s	56	42	1	0	1	287	1 602 654
v	33	55	9	2	0	76	431 889

Horisontell procent. 1: För indelning, se uppställning över bakgrundsvariabler, bilaga 1.

Tabell 2. Uppfattning om Sverige som land att leva i åren 1974, 1980, 1985, 1992 och 1995-2004.

Fråga: Anser Du att Sverige för Dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?
Tycker Du, på det hela taget att det är... (1974-2004)

År	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	vet inte	antal intervjuer	
1974	60	39	1	0	0	1000	vägt
1980	50	46	3	0	1	1007	vägt
1985	58	39	2	1	1	1043	vägt
1992 ¹	55	43	2	0	0	1030	vägt
1995	41	55	3	1	0	1002	vägt
1996	42	54	3	0	1	1071	vägt
1997	52	44	3	0	1	862	faktiskt
1998	53	44	2	0	0	875	faktiskt
1999	51	46	2	0	0	850	faktiskt
2000	53	45	2	1	0	760	faktiskt
2001	58	42	1	0	1	770	faktiskt
2002	57	42	1	0	0	768	faktiskt
2003	43	52	2	1	2	1 155	faktiskt
2004	39	56	4	1	1	1 122	faktiskt

Horisontell procent. 1: Om inget annat anges avses fortsättningsvis höstundersökningen detta år. För åren 1994 och tidigare se Opinion 2002. Notera att från och med år 2003 baseras mätningarna på postenkäter.

Tabell 3. Uppfattning om Sverige som land att leva i i olika åldersgrupper. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1995–2004.

År	ålder						
	18–24	25–29	30–39	40–49	50–64	65–70	71–74
1995	48	45	41	42	40	30	34
1996	47	51	52	42	33	33	38
1997	46	58	56	47	56	46	52
1998	54	53	56	53	52	47	44
1999	46	54	50	55	50	52	55
2000	51	59	56	53	51	42	55
2001	53	63	68	53	57	54	42
2002	55	67	60	57	58	62	29
2003	48	39	37	42	46	39	49
2004	40	38	40	39	38	43	24

Procent. För åren 1994 och tidigare se *Opinion 2000* och *Opinion 2002*.

Tabell 4. Uppfattning om Sverige som land att leva i bland riksdagspartiernas sympatisörer. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1995–2004.

År	politisk sympati						
	c	fp	kd	m	mp	soc	v
1995	40	62	64	43	35	45	45
1996	45	47	61	42	38	47	54
1997	60	52	53	49	48	63	50
1998	64	54	60	44	68	59	47
1999	56	57	53	55	63	57	58
2000	66	53	53	47	58	67	52
2001	64	60	64	56	66	47	76
2002	62	62	44	45	79	64	53
2003	49	54	30	27	44	57	47
2004	39	38	17	25	46	56	33

Procent. För antal personer i respektive parti, se tabell 1. För 1994 och tidigare se *Opinion 2000* och *Opinion 2002*.

Tabell 5. Uppfattning om Sveriges framtid.

Fråga: Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror Du det blir...

År 2004	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	saknar uppfattning
Samtliga	1	7	37	41	12	3
KÖN						
män	1	8	38	38	13	2
kvinnor	1	6	35	44	11	3
ÅLDER						
18–24	2	14	42	34	6	3
25–29	2	9	48	27	11	3
30–39	1	6	35	42	14	3
40–49	1	8	33	42	14	2
50–64	0	6	31	47	14	2
65–70	1	3	45	43	6	2
71–74	0	4	44	34	14	13
UTBILDNING						
låg	1	7	38	37	14	3
medel	1	6	37	40	13	8
hög	1	8	35	43	11	2
BOSTADSORT						
storstäder	2	7	37	41	11	2
större orter	1	9	38	38	11	4
övriga stora orter	0	6	38	40	14	2
mindre orter/landsbygd	1	8	35	41	13	2
POLITISK SYMPATI						
c	0	0	33	49	15	3
fp lib	0	7	37	46	8	2
kd	0	10	28	54	8	0
m	1	9	39	37	13	1
mp	0	8	46	32	11	3
s	2	9	39	40	8	2
v	0	10	32	39	18	1

Horisontell procent.

Tabell 6. Uppfattning om Sveriges framtid åren 1987, 1990, 1995 och 1998–2004.

Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? (1987–1997)

Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror Du det blir... (1998–2004)

År	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	saknar uppfattning	vägt antal intervjuer
1987	1	24	33	28	5	8	1 155
1990	2	20	29	34	10	4	1 110
1995	2	19	31	37	9	2	
1998	2	24	35	30	4	5	
1999	3	21	42	26	4	4	
2000	2	18	42	28	5	5	
2001	2	19	40	31	5	4	
2002	3	21	43	26	3	4	
2003	1	12	43	38	8	3	
2004	1	7	37	41	12	3	

Horisontell procent. För åren 1997 och tidigare se *Opinion 2002*.

Tabell 7. Uppfattning om Sveriges framtid. Andelen som tror det blir bättre respektive sämre åren 1998–2004.

År	bättre							sämre						
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	26	24	20	21	24	13	8	34	30	36	29	33	41	53
KÖN														
män	29	28	24	23	26	15	9	27	26	35	34	29	38	51
kvinnor	23	19	17	17	22	10	7	27	35	39	23	36	45	55
ÅLDER														
18–24	42	31	29	36	36	22	16	26	26	24	23	26	34	40
25–29	34	24	26	27	38	17	11	29	27	30	19	30	39	38
30–39	25	28	18	19	27	15	7	34	28	33	29	31	39	56
40–49	20	23	24	18	23	14	9	34	28	36	24	26	43	56
50–64	21	20	17	10	15	11	6	39	35	44	38	43	44	61
65–70	25	20	15	18	18	7	4	34	40	44	37	40	44	49
UTBILDNING														
låg	22	20	19	16	18	14	8	36	32	47	35	34	38	51
medel	27	21	20	21	28	13	7	33	34	36	26	32	42	53
hög	27	27	23	23	25	13	9	32	27	33	29	33	42	54
BOSTADSORT														
storstäder	25	22	18	24	29	12	9	35	31	34	31	37	46	52
övriga större orter	27	22	23	29	28	14	10	39	37	30	28	30	44	49
övriga medel-/stora orter	27	31	25	15	25	14	6	32	25	44	27	27	34	54
mindre orter / landsbygd	26	21	19	16	18	12	9	31	31	37	31	34	40	54
POLITISK SYMPATI														
c	16	16	25	16	26	9	0	24	32	45	27	7	47	64
fp lib	26	22	23	26	19	12	7	29	31	17	29	23	39	54
kd	23	18	4	19	29	7	10	42	35	50	32	46	50	62
m	31	29	17	28	16	16	10	32	26	36	42	30	47	50
mp	22	25	10	23	31	19	8	31	33	33	35	50	35	43
s	29	29	35	20	28	17	11	29	28	45	23	26	32	48
v	24	24	19	18	20	20	10	38	32	41	34	43	45	57

Procent. För åren 1989–1992 se *Opinion 92*. För år 1993 se *Opinion 99*. För åren 1994–1995 se *Opinion 2000*. För år 1996 se *Opinion 2002*.

Tabell 8. Intresset för olika aktuella samhällsfrågor.

Fråga: Nedan framgår frågor som är aktuella i Sverige idag. Hur intresserad är Du av dessa? Ange hur stort Ditt intresse är inom respektive område. (2003–2004)

År 2004	... Sveriges försvar					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	15	31	37	9	3	5
KÖN						
män	16	34	34	9	4	3
kvinnor	14	28	39	10	3	6
ÅLDER						
18–24	13	25	36	12	12	3
25–29	18	17	48	12	1	5
30–39	12	30	41	13	2	3
40–49	13	30	40	9	2	6
50–64	15	35	36	7	3	4
65–70	27	39	22	2	1	10
71–74	21	47	19	5	3	5
UTBILDNING						
låg	25	35	25	6	2	7
medel	15	31	38	9	5	3
hög	11	30	42	11	3	3
BOSTADSORT						
storstäder	16	31	38	9	3	4
större orter	14	27	37	10	6	7
övriga stora orter	19	32	32	11	3	5
mindre orter/landsbygd	13	33	39	8	3	4
POLITISK SYMPATI						
c	12	55	20	12	0	2
fp lib	14	33	44	8	1	0
kd	15	9	60	10	6	0
m	17	42	33	5	1	2
mp	8	17	56	9	5	5
s	17	32	36	7	4	4
v	8	16	44	23	4	4

Horisontell procent.

forts

tabell 8 forts.

År 2004	... samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	18	46	26	4	1	5
KÖN						
män	16	48	27	4	1	4
kvinnor	21	43	25	5	0	6
ÅLDER						
18–24	15	35	35	10	2	3
25–29	20	36	35	6	0	4
30–39	13	53	27	3	0	4
40–49	18	44	30	2	1	6
50–64	21	49	21	4	0	6
65–70	27	48	13	3	1	8
71–74	19	44	18	6	3	11
UTBILDNING						
låg	19	43	25	4	2	8
medel	16	46	28	6	0	4
hög	20	47	26	3	0	3
BOSTADSORT						
storstäder	21	45	26	3	0	5
större orter	19	45	27	4	1	4
övriga stora orter	20	44	25	4	1	6
mindre orter/landsbygd	15	48	27	5	1	5
POLITISK SYMPATI						
c	17	55	24	4	0	0
fp lib	24	52	20	3	0	1
kd	20	38	30	12	0	0
m	16	51	24	5	0	4
mp	22	43	28	3	0	5
s	15	50	24	5	1	5
v	18	43	31	3	0	6

Horisontell procent.

forts

tabell 8 forts.

År 2004	... Sveriges utrikespolitik					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	14	34	33	10	5	5
KÖN						
män	14	34	35	9	5	3
kvinnor	13	34	31	10	5	7
ÅLDER						
18-24	13	22	34	14	13	3
25-29	12	37	32	10	6	4
30-39	14	35	35	9	4	3
40-49	13	32	33	11	6	6
50-64	12	37	34	9	1	6
65-70	21	35	28	5	3	9
71-74	21	33	29	7	5	5
UTBILDNING						
låg	14	28	35	10	6	9
medel	10	29	37	13	7	4
hög	17	41	30	8	3	2
BOSTADSORT						
storstäder	21	41	25	7	3	3
större orter	14	33	39	4	5	6
övriga stora orter	14	28	36	10	5	7
mindre orter/landsbygd	13	32	35	14	6	4
POLITISK SYMPATI						
c	4	39	32	21	3	0
fp lib	20	42	28	8	1	1
kd	18	28	33	16	6	0
m	19	41	32	6	1	2
mp	18	34	35	8	0	5
s	13	38	34	8	3	5
v	21	31	31	14	3	1

Horisontell procent.

forts

tabell 8 forts.

År 2004	... samarbetet inom Europeiska unionen					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	10	32	35	11	6	5
KÖN						
män	11	32	35	12	8	3
kvinnor	9	31	36	11	5	8
ÅLDER						
18-24	8	21	39	20	11	2
25-29	9	36	30	17	5	4
30-39	8	37	37	10	5	3
40-49	9	28	37	10	8	9
50-64	10	32	37	10	6	5
65-70	19	30	34	5	4	8
71-74	13	39	24	10	3	10
UTBILDNING						
låg	9	26	36	11	8	10
medel	9	27	40	12	8	5
hög	11	38	32	11	5	3
BOSTADSORT						
storstäder	15	38	29	9	6	4
större orter	11	33	33	15	3	5
övriga stora orter	7	31	39	11	4	8
mindre orter/landsbygd	8	28	38	12	10	4
POLITISK SYMPATI						
c	2	31	56	7	2	3
fp lib	24	32	31	10	2	0
kd	14	25	31	15	12	4
m	9	54	32	2	2	2
mp	8	30	39	14	4	5
s	8	32	40	10	4	5
v	9	22	37	19	9	4

Horisontell procent.

forts

tabell 8 forts.

... arbetsmiljö						
År 2004	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	26	46	20	4	1	4
KÖN						
män	21	49	21	6	1	3
kvinnor	30	44	18	2	1	5
... hälsa, sjukvård och omsorg						
Samtliga	50	36	10	1	1	3
KÖN						
män	41	39	15	1	1	3
kvinnor	58	33	5	1	0	3
... skola och utbildning						
Samtliga	37	42	15	2	1	4
KÖN						
män	27	46	18	4	1	4
kvinnor	46	37	11	1	0	5
... polis och rättsväsende						
Samtliga	31	41	19	3	1	4
KÖN						
män	30	42	19	3	1	4
kvinnor	33	41	19	3	1	5
... energikällor och miljö						
Samtliga	27	44	20	4	2	4
KÖN						
män	27	46	19	4	2	2
kvinnor	27	42	20	4	1	5
Samhällsfrågor (medelvärden)						
		män 2004	kvinnor 2004	samtliga 2004	samtliga 2003	
- Sveriges försvar		2.5	2.4	2.5	2.1	
- samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar		2.8	2.8	2.8	2.5	
- Sveriges utrikespolitik		2.6	2.6	2.6	2.3	
- samarbetet inom Europeiska unionen		2.3	2.3	2.3	2.3	
- arbetsmiljö		2.9	3.1	3.0	2.7	
- hälsa, sjukvård och omsorg		3.2	3.5	3.4	3.1	
- skola och utbildning		3.0	3.3	3.2	2.9	
- polis och rättsväsende		3.0	3.1	3.0	2.8	
- energikällor och miljö		3.0	2.9	2.9	2.7	

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden bland dem med uppfattning på respektive aspekt (kod: 4-0).

Tabell 9. Uppfattning om förhållanden som skulle kunna påverka såväl Sverige som andra länder.

Fråga: Nedan framgår några förhållanden som skulle kunna påverka såväl vårt land som andra länder. Om Du tänker på Sverige de närmaste fem åren – hur oroande anser Du då att följande förhållanden är för oss i vårt land? (2004)

(a) globala klimatförändringar					
År 2004	mycket oroande	ganska oroande	inte särskilt oroande	inte alls oroande	saknar uppfattning
Samtliga	13	40	35	9	4
KÖN					
män	11	39	37	12	2
kvinnor	15	41	33	6	5
ÅLDER					
18-29	12	35	39	12	2
30-64	14	41	33	8	4
65-74	13	41	33	6	7
(b) internationell terrorism					
Samtliga	26	40	26	5	4
KÖN					
män	21	39	30	7	3
kvinnor	31	41	21	2	5
ÅLDER					
18-29	13	33	37	14	3
30-64	27	42	24	3	4
65-74	33	43	19	2	3
(c) internationaliseringen av ekonomin					
Samtliga	10	35	35	11	9
KÖN					
män	10	32	36	11	9
kvinnor	10	37	34	6	12
ÅLDER					
18-29	12	27	36	14	10
30-64	10	37	36	10	8
65-74	9	34	30	11	16
(d) spridning av smittosamma sjukdomar					
Samtliga	11	31	43	12	4
KÖN					
män	9	30	46	13	4
kvinnor	13	33	39	10	4
ÅLDER					
18-29	10	33	41	12	4
30-64	9	31	44	12	3
65-74	18	32	35	9	6

Horisontell procent.

forts

tabell 9 forts.

(e) militära konflikter i Sveriges närhet					
År 2004	mycket oroande	ganska oroande	inte särskilt oroande	inte alls oroande	saknar uppfattning
Samtliga	3	13	51	28	5
KÖN					
män	2	10	49	36	3
kvinnor	4	16	54	19	7
ÅLDER					
18-29	2	16	43	34	4
30-64	3	11	54	26	5
65-74	3	17	50	25	6
(f) användandet av jordens naturresurser					
Samtliga	17	45	27	6	6
KÖN					
män	14	43	31	8	4
kvinnor	19	46	23	4	9
ÅLDER					
18-29	18	41	26	8	6
30-64	16	46	28	5	5
65-74	13	47	24	6	10
(g) spridning av massförstörelsevapen					
Samtliga	16	36	33	9	6
KÖN					
män	13	34	36	13	4
kvinnor	20	38	29	6	8
ÅLDER					
18-29	11	37	34	13	4
30-64	17	37	32	8	6
65-74	22	31	32	7	8
(h) organiserad internationell brottslighet					
Samtliga	34	46	14	2	4
KÖN					
män	30	47	17	3	3
kvinnor	38	44	11	2	5
ÅLDER					
18-29	21	45	27	5	3
30-64	37	47	11	2	4
65-74	44	45	7	1	3

Horisontell procent.

forts

tabell 9 forts.

(i) kärnvapenhot					
År 2004	mycket oroande	ganska oroande	inte särskilt oroande	inte alls oroande	saknar uppfattning
Samtliga	9	21	46	19	5
KÖN					
män	7	18	45	26	4
kvinnor	11	24	46	12	6
ÅLDER					
18-29	8	20	46	21	4
30-64	9	21	46	19	5
65-74	10	20	47	16	7
(j) användning av kemiska eller biologiska stridsmedel					
Samtliga	15	29	38	13	6
KÖN					
män	11	26	40	19	5
kvinnor	18	32	35	8	6
ÅLDER					
18-29	10	30	35	18	7
30-64	15	29	39	12	5
65-74	19	28	34	10	9
Förhållanden					
	män	kvinnor	samtliga	samtliga med uppfattning	
- globala klimatförändringar	2,4	2,6	2,5	1,6	
- internationell terrorism	2,7	2,9	2,8	1,9	
- internationaliseringen av ekonomin	2,2	2,3	2,2	1,5	
- spridning av smittosamma sjukdomar	2,2	2,4	2,3	1,4	
- militära konflikter i Sveriges närhet	1,7	1,9	1,8	0,9	
- användandet av jordens naturresurser	2,6	2,6	2,6	1,8	
- spridning av massförstörelsevapen	2,4	2,6	2,5	1,6	
- organiserad internationell brottslighet	3,0	3,1	3,1	2,2	
- kärnvapenhot	2,0	2,2	2,1	1,2	
- användning av kemiska eller biologiska stridsmedel	2,1	2,5	2,3	1,5	

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden bland samtliga tillfrågade (kod: 4-0) och bland dem med uppfattning om respektive förhållande (kod: 3-0).

INSTÄLLNING TILL SKILDA INTERNATIONELLA FÖRHÅLLANDEN

Tabell 10. Oro för den politiska situationen i världen.

Fråga: I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen? Är Din oro...

År 2004	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	saknar uppfattning
Samtliga	11	43	35	4	1	5
KÖN						
män	8	39	40	6	2	4
kvinnor	14	47	30	3	1	6
ÅLDER						
18-24	17	39	24	9	1	10
25-29	11	46	34	5	1	3
30-39	9	46	36	4	2	3
40-49	11	41	39	1	2	7
50-64	10	42	37	6	1	5
65-70	12	45	36	4	2	3
71-74	8	50	30	2	3	8
UTBILDNING						
låg	11	38	36	6	2	8
medel	10	39	39	4	1	6
hög	12	49	32	4	1	3
BOSTADSORT						
storstäder	15	45	32	5	1	2
större orter	11	44	34	3	1	7
övriga stora orter	12	45	31	5	1	7
mindre orter/landsbygd	8	41	39	5	2	6
POLITISK SYMPATI						
c	14	44	36	0	5	2
fp lib	10	45	39	6	0	0
kd	10	58	24	8	0	0
m	6	41	45	6	1	2
mp	9	50	31	2	3	5
s	10	43	36	4	2	5
v	26	38	25	6	2	4

Horisontell procent.

Tabell 11. Oro för den politiska situationen i världen åren 1980, 1985, 1990 och 1995-2004.

Fråga: I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen? Är Din oro... (1980-2004)

År	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	saknar uppfattning
1980	16	52	23	7	-	3
1985	20	50	20	5	-	4
1990	11	51	25	6	5	3
1995	8	45	35	6	4	2
1996	6	38	44	7	5	1
1997	5	29	44	11	8	2
1998	7	43	36	7	4	2
1999	9	37	35	9	7	3
2000	4	33	38	14	10	3
2001	16	39	34	6	3	2
2002	7	42	40	6	4	2
2003	7	40	39	6	3	5
2004	11	43	35	4	1	5

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 12. Oro för den politiska situationen i världen. Andelen som känner oro respektive som inte gör det åren 1998–2004.

År	mycket stor/ganska stor							mycket liten/ingen alls						
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	50	46	37	55	49	47	54	11	16	24	9	10	9	5
KÖN														
män	42	35	25	46	42	41	47	17	20	33	11	13	11	8
kvinnor	59	57	49	67	56	55	61	6	12	13	7	5	7	4
ÅLDER														
18-24	33	32	28	47	39	37	56	20	24	37	8	18	16	10
25-29	42	41	24	59	46	52	57	20	16	27	12	9	10	6
30-39	42	48	28	48	46	42	55	8	17	20	8	8	7	6
40-49	56	44	37	63	49	52	52	12	17	24	8	5	7	3
50-64	58	45	42	55	52	48	52	9	15	19	10	8	11	7
65-70	65	62	49	54	54	50	57	8	12	20	10	9	7	6
UTBILDNING														
låg	55	46	39	53	46	47	49	13	18	27	14	15	10	8
medel	42	46	35	56	43	45	49	16	18	24	8	11	12	5
hög	56	45	36	57	45	50	61	8	14	20	7	6	6	5
BOSTADSORT														
storstäder	51	52	40	61	52	56	60	10	10	22	6	8	8	6
övriga större orter	53	48	33	44	55	46	55	12	13	25	14	11	10	4
övriga medel-/stora orter	53	47	31	62	45	49	57	12	12	23	9	2	11	6
mindre orter/landsbygd	47	40	38	51	47	41	49	12	21	23	11	14	9	7
POLITISK SYMPATI														
c	27	43	61	36	49	49	58	15	14	11	16	13	6	5
fp lib	58	49	45	50	49	51	55	10	11	19	5	4	6	6
kd	51	52	47	62	46	57	68	8	16	17	12	5	7	8
m	44	45	30	53	43	41	47	9	18	26	13	11	9	7
mp	47	57	49	56	56	47	59	11	9	7	8	3	5	5
s	57	41	33	73	73	49	53	11	16	30	8	12	10	6
v	51	52	51	53	53	54	64	11	13	15	0	1	9	8

Procent. För åren 1989–1992 se *Opinion 92*. För året 1993 se *Opinion 99*. För åren 1994–1997 se *Opinion 2002*.

Tabell 13. Upplevd risk för storkrig i Europa.

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa? Tror Du att riskerna är...

År 2004	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	saknar uppfattning
Samtliga	4	19	54	17	3	4
KÖN						
män	3	14	53	24	4	3
kvinnor	4	24	55	9	2	6
ÅLDER						
18-24	7	19	52	14	4	4
25-29	5	18	60	10	4	4
30-39	2	18	51	22	3	4
40-49	3	19	54	17	4	4
50-64	3	18	53	20	3	4
65-70	3	19	57	12	5	5
71-74	3	26	55	13	0	4
UTBILDNING						
låg	4	23	54	12	1	7
medel	3	19	53	17	2	5
hög	3	17	54	19	4	3
BOSTADSORT						
storstäder	3	18	53	20	3	4
större orter	4	18	52	17	5	4
övriga stora orter	4	19	51	18	3	5
mindre orter/landsbygd	3	20	57	14	2	4
POLITISK SYMPATI						
c	2	22	49	27	0	0
fp lib	0	25	56	24	3	2
kd	6	22	60	12	0	0
m	2	14	56	23	4	2
mp	3	23	46	20	2	7
s	4	15	57	18	2	4
v	8	20	55	12	5	1

Horisontell procent.

Tabell 14. Upplevd risk för storkrig i Europa åren 1965, 1987, 1991–1992 och 1995–2004.

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag skall vidgas till en storkonflikt i vilken Europa dras in? (1965–1985, 1991 jan)

Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag, inom en tioårs-period, skall vidgas till en militär konflikt i vilken stora delar av Europa dras in? (1987–1990)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett storkrig i Europa? (1991)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett krig i stora delar av Europa? (1992–1994)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa? (1995, 1997–2004)

År	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	saknar uppfattning
1965		47		49	–	5
1987	3	27	42	17	5	7
1991	2	14	48	27	6	3
1994	2	21	57	15	2	2
1995	5	34	47	10	2	2
1997	2	20	47	22	5	3
1998	4	28	47	16	2	3
1999	5	28	46	16	3	3
2000	3	20	49	20	5	3
2001	8	27	46	14	3	1
2002	3	23	50	17	4	4
2003	3	15	47	26	6	5
2004	4	19	54	17	3	4

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 15. Upplevd risk för storkrig i Europa. Andelen som upplever riskerna som stora respektive som mycket små eller som inga alls åren 1999–2004.

År	mycket stora/ganska stora						mycket små/inga alls					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	33	23	35	28	18	23	19	25	17	21	32	20
KÖN												
män	22	16	22	19	13	17	25	35	27	31	38	28
kvinnor	44	30	52	33	22	28	12	15	6	11	24	11
ÅLDER												
18–24	37	24	43	26	21	26	14	32	15	26	33	18
25–29	32	26	43	25	21	23	13	29	13	22	40	14
30–39	31	15	24	30	14	20	20	26	23	23	31	25
40–49	31	19	37	22	18	22	21	24	14	19	35	21
50–64	33	26	35	22	17	21	19	23	19	18	30	23
65–70	32	23	32	33	16	22	21	22	12	21	27	17
UTBILDNING												
låg	32	23	39	27	23	27	23	22	15	20	28	13
mellan	38	25	41	28	16	22	16	22	15	21	29	19
hög	29	21	30	25	16	20	18	29	20	22	35	23
BOSTADSORT												
storstäder	30	23	33	27	19	21	19	29	17	22	33	23
övriga större orter	32	23	28	31	20	22	16	28	20	18	32	22
övriga medel-/stora orter	33	26	41	22	18	23	18	23	20	23	29	21
mindre orter/landsbygd	35	21	37	26	15	23	19	23	16	20	32	16
POLITISK SYMPATI												
c	34	15	29	14	19	24	12	11	19	33	21	27
fp lib	19	13	17	31	12	15	17	36	29	18	31	27
kd	48	41	36	39	34	28	13	13	22	17	25	12
m	33	15	34	20	11	16	21	30	20	33	34	27
mp	41	29	32	26	18	26	14	11	18	34	42	22
s	33	21	45	22	12	19	18	26	19	21	40	20
v	32	25	53	34	19	28	14	20	12	16	23	17

Procent. För åren 1989–1992 se Opinion 92. För åren 1992–1998 se Opinion 98.

Tabell 16. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet.

Fråga: Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag?

År 2004	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär som den ser ut idag	saknar uppfattning
Samtliga	20	9	65	7
KÖN				
män	16	11	69	4
kvinnor	23	7	60	10
ÅLDER				
18–24	26	8	58	8
25–29	21	12	60	8
30–39	20	11	64	5
40–49	22	9	63	7
50–64	19	8	67	7
65–70	9	9	77	5
71–74	16	3	67	14
UTBILDNING				
låg	16	9	68	8
medel	23	8	60	9
hög	18	10	68	5
BOSTADSORT				
storstäder	19	10	66	4
större orter	16	5	69	10
övriga stora orter	20	12	59	10
mindre orter/landsbygd	21	7	66	6
POLITISK SYMPATI				
c	11	9	77	3
fp lib	22	10	65	3
kd	29	10	61	0
m	18	8	71	4
mp	14	8	69	8
s	16	8	69	6
v	21	3	74	2

Horisontell procent.

Tabell 17. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet åren 1986, 1991, 1992, 1995 och 1997–2004.

Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1986, 1989–1990)

Om Du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1991, 1992 feb, maj)

Om Du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1992 sept–1995)

Om Du tänker på Sverige tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1997)

Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1998)

Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag? (1999–2004)

År	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär lika hotfull/densamma som den ser ut idag	saknar uppfattning
1986	28	7	56	9
1991	10	27	57	5
1992 sept	14	14	71	0
1995	21	8	67	4
1997	11	15	68	5
1998	14	13	65	7
1999	18	12	67	3
2000	16	16	64	4
2001	14	10	74	2
2002	11	11	73	6
2003	14	9	69	9
2004	20	9	65	7

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 18. Andelen som tror att den militära situationen i Sveriges närhet kommer att bli mer hotfull framöver åren 1994–1995 och 1997–2004.

År	1994	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	13	21	11	14	18	16	14	11	14	20
KÖN										
män	13	20	11	13	14	15	10	8	14	16
kvinnor	14	21	11	15	22	18	18	14	14	23
ÅLDER										
18–24	12	12	6	11	11	12	11	10	21	26
25–29	10	17	9	8	21	17	13	13	16	21
30–39	18	23	9	16	15	16	12	12	13	20
40–49	11	22	12	15	22	15	14	7	14	22
50–64	16	21	12	18	20	19	14	15	13	19
65–70	12	41	14	9	17	14	12	6	9	9
UTBILDNING										
låg	9	24	14	12	16	16	14	13	15	16
medel	13	14	11	18	21	20	17	10	12	23
hög	23	24	9	13	18	13	10	10	15	18
BOSTADSORT										
storstäder	13	21	14	10	18	19	15	8	14	19
övriga större orter	15	29	15	15	19	15	8	13	14	16
övriga medel-/stora orter	12	18	11	16	19	16	19	9	17	20
mindre orter/landsbygd	15	19	8	15	18	15	11	13	12	21
POLITISK SYMPATI										
c	27	16	19	7	21	28	6	7	16	11
fp lib	16	10	11	9	16	10	10	7	12	22
kd	27	39	23	19	25	38	26	25	30	29
m	20	30	9	19	17	19	14	11	12	18
mp	–	27	7	6	22	21	10	21	12	14
s	10	13	11	12	15	16	16	9	10	16
v	21	23	14	17	23	13	12	12	15	21

Procent. För året 1989 se *Opinion 95*. För åren 1990 och 1991 se *Opinion 2000* och för åren 1992–1993 se *Opinion 2002*.

Tabell 19. Inställning till organiserandet av ett gemensamt militärt försvar inom EU.

Fråga: Hur skulle Du ställa Dig om EU beslutar att organisera ett gemensamt militärt försvar? Vilken av alternativen nedan stämmer bäst in på Din uppfattning? (2004)

År 2004	EU skall inte organisera något gemensamt militärt försvar	... bör i så fall organiseras i samråd med Nato	... bör i så fall organiseras oberoende av Nato	saknar uppfattning
Samtliga	30	27	20	23
KÖN				
män	30	32	24	14
kvinnor	30	22	16	32
ÅLDER				
18–24	40	23	14	23
25–29	20	32	25	23
30–39	33	23	24	21
40–49	27	29	17	27
50–64	33	27	20	21
65–70	17	31	25	27
71–74	28	31	17	24
UTBILDNING				
låg	31	28	16	25
medel	28	31	17	24
hög	32	24	24	20
BOSTADSORT				
storstäder	30	28	24	18
större orter	30	25	21	24
övriga stora orter	28	29	18	25
mindre orter/ landsbygd	32	26	19	23
POLITISK SYMPATI				
c	34	20	24	22
fp lib	14	41	27	19
kd	29	50	14	8
m	17	45	20	18
mp	38	10	29	22
s	31	22	24	23
v	59	12	14	15

Horisontell procent.

Tabell 20. Uppfattningar om Sveriges säkerhet.

Fråga: Nedan framgår ett antal förhållanden eller situationer. Hur tror Du att Sveriges säkerhet påverkas av dessa? Ökar säkerheten (påverkar positivt), minskar den (påverkar negativt) eller påverkas den inte? Bedöm aspekterna var för sig.

År 2004	(a) ... vår militära alliansfrihet			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	21	18	36	25
KÖN				
män	19	19	46	16
kvinnor	22	18	27	34
ÅLDER				
18-24	27	20	21	31
25-29	25	22	32	22
30-39	26	15	37	22
40-49	21	16	37	26
50-64	15	19	43	23
65-70	14	23	42	22
71-74	15	16	27	43
UTBILDNING				
låg	14	17	35	35
medel	16	19	38	27
hög	27	18	37	19
BOSTADSORT				
storstäder	24	19	39	18
större orter	20	14	40	27
övriga stora orter	18	16	36	29
mindre orter/landsbygd	20	21	34	26
POLITISK SYMPATI				
c	18	23	36	23
fp lib	17	25	45	13
kd	9	32	33	26
m	17	22	47	14
mp	29	11	34	27
s	23	11	41	26
v	25	25	37	13

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	(b) ... Sveriges medlemskap i EU			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	38	21	27	14
KÖN				
män	42	19	30	9
kvinnor	34	23	24	19
ÅLDER				
18-24	32	32	26	9
25-29	38	20	29	13
30-39	41	23	25	11
40-49	36	20	28	17
50-64	38	19	29	15
65-70	47	11	26	17
71-74	37	18	26	19
UTBILDNING				
låg	32	20	26	22
medel	37	20	29	14
hög	42	21	27	10
BOSTADSORT				
storstäder	46	16	29	9
större orter	38	21	29	12
övriga stora orter	36	21	26	17
mindre orter/landsbygd	34	24	26	16
POLITISK SYMPATI				
c	27	23	34	16
fp lib	63	9	25	3
kd	44	17	29	10
m	54	10	29	7
mp	26	40	27	8
s	41	17	29	14
v	17	45	26	12

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	(c) ... utvidgningen av EU till de Baltiska staterna och till östra Centraleuropa			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	28	28	24	21
KÖN				
män	34	27	26	13
kvinnor	21	29	22	28
ÅLDER				
18-24	20	32	28	20
25-29	20	30	30	21
30-39	30	26	26	18
40-49	26	29	22	23
50-64	31	30	21	18
65-70	36	19	23	22
71-74	21	21	23	35
UTBILDNING				
låg	27	26	17	31
medel	23	29	25	23
hög	32	28	26	14
BOSTADSORT				
storstäder	32	26	26	16
större orter	27	28	25	20
övriga stora orter	24	27	24	25
mindre orter/landsbygd	26	30	23	21
POLITISK SYMPATI				
c	23	36	22	19
fp lib	49	17	27	7
kd	40	22	11	27
m	32	29	27	12
mp	24	30	27	19
s	32	27	21	21
v	19	35	33	14

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	(d) ... Sveriges deltagande i EUs säkerhetspolitiska samarbete			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	37	18	23	21
KÖN				
män	38	19	29	14
kvinnor	36	17	18	28
ÅLDER				
18-24	30	26	26	18
25-29	38	22	24	17
30-39	38	18	20	24
40-49	36	19	22	23
50-64	40	16	26	19
65-70	42	11	27	21
71-74	36	15	22	28
UTBILDNING				
låg	32	16	26	27
medel	35	16	23	25
hög	41	21	22	16
BOSTADSORT				
storstäder	44	18	23	15
större orter	43	17	24	16
övriga stora orter	32	16	27	24
mindre orter/landsbygd	33	21	21	24
POLITISK SYMPATI				
c	32	30	18	21
fp lib	60	15	17	8
kd	63	13	14	10
m	49	8	31	12
mp	23	30	28	19
s	39	15	24	22
v	21	36	26	17

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	(e) ... Sveriges deltagande i militära operationer för internationell fred och säkerhet			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	28	24	29	19
KÖN				
män	30	25	23	18
kvinnor	26	23	26	26
ÅLDER				
18-24	27	30	26	18
25-29	30	25	30	15
30-39	28	24	32	15
40-49	29	28	24	19
50-64	29	21	30	20
65-70	30	14	30	26
71-74	17	20	37	26
UTBILDNING				
låg	27	18	26	29
medel	26	24	31	19
hög	30	26	29	15
BOSTADSORT				
storstäder	29	23	32	17
större orter	29	24	33	15
övriga stora orter	27	22	28	23
mindre orter/landsbygd	28	26	27	19
POLITISK SYMPATI				
c	29	27	26	19
fp lib	40	20	32	8
kd	34	32	30	4
m	34	19	35	13
mp	27	33	25	16
s	31	20	31	18
v	26	43	22	9

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	(f) ... Sveriges deltagande i EUs militära snabbinsatsstyrkor			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	24	31	24	21
KÖN				
män	26	34	28	12
kvinnor	21	28	21	30
ÅLDER				
18-24	18	38	23	22
25-29	24	35	19	23
30-39	23	35	26	16
40-49	25	31	21	23
50-64	24	29	27	20
65-70	31	18	27	24
71-74	17	26	32	25
UTBILDNING				
låg	26	21	24	30
medel	24	30	25	22
hög	22	37	24	17
BOSTADSORT				
storstäder	22	34	26	19
större orter	25	32	24	20
övriga stora orter	25	27	24	24
mindre orter/landsbygd	24	32	24	20
POLITISK SYMPATI				
c	15	45	25	15
fp lib	37	23	30	10
kd	37	37	18	8
m	32	26	30	12
mp	12	44	25	19
s	24	26	27	24
v	12	59	19	10

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	(g) ... Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	28	20	29	24
KÖN				
män	36	18	32	14
kvinnor	20	21	26	33
ÅLDER				
18-24	23	20	29	27
25-29	30	13	32	25
30-39	28	23	29	20
40-49	24	22	28	26
50-64	30	19	29	22
65-70	39	15	24	23
71-74	27	12	34	27
UTBILDNING				
låg	29	18	23	31
medel	26	20	30	25
hög	31	19	31	19
BOSTADSORT				
storstäder	31	17	32	20
större orter	28	25	29	19
övriga stora orter	28	18	27	27
mindre orter/landsbygd	27	20	28	25
POLITISK SYMPATI				
c	31	28	17	25
fp lib	50	5	35	10
kd	44	18	19	19
m	39	17	28	16
mp	5	39	42	14
s	32	19	28	22
v	11	26	40	24

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	(h) ... konflikten mellan Israel och Palestina			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	7	24	50	20
KÖN				
män	7	24	57	12
kvinnor	16	23	42	29
(i) ... utvecklingen i Irak				
År 2004	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	9	39	31	22
KÖN				
män	8	37	40	15
kvinnor	9	41	22	29
(j) ... användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd				
År 2004	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	6	34	34	27
KÖN				
män	6	34	41	18
kvinnor	6	33	26	35

Horisontell procent.

forts

tabell 20 forts.

År 2004	svar bland dem med uppfattning			
	antal i kategorin (n)	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte
- vår militära alliansfrihet	840	26	25	49
- Sveriges medlemskap i EU	960	45	24	31
- utvidgningen av EU till de Baltiska staterna och till östra Centraleuropa	888	35	35	30
- Sveriges deltagande i EUs säkerhetspolitiska samarbete	884	48	23	30
- Sveriges deltagande i militära operationer för internationell fred och säkerhet	904	35	29	36
- svenskt deltagande i EUs militära snabbinsatsstyrkor	886	30	39	31
- Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen	861	37	25	38
- konflikten mellan Israel och Palestina	896	8	30	62
- utvecklingen i Irak	877	11	50	39
- användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd	818	8	46	46

Horisontell procent.

Tabell 21. Uppfattningar om Sveriges säkerhet åren 2003–2004 bland samtliga samt bland dem med uppfattning om respektive förhållande eller situation.

Förhållanden/situationer	samtliga			
	ökar 2003	ökar 2004	minskar 2003	minskar 2004
- vår/den svenska militära alliansfrihet/en	20	21	18	18
- Sveriges medlemskap i EU	43	38	15	21
- Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen	33	28	13	20
- konflikten mellan Israel och Palestina	33	28	13	20
- utvecklingen i Irak	3	7	34	24
- användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd	10	6	24	34
Förhållanden/situationer	samtliga med uppfattning			
	ökar 2003	ökar 2004	minskar 2003	minskar 2004
- vår/den svenska militära alliansfrihet/en	28	26	25	25
- Sveriges medlemskap i EU	51	45	18	24
- Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen	47	37	18	25
- konflikten mellan Israel och Palestina	4	8	44	30
- utvecklingen i Irak	9	11	49	50
- användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd	16	8	38	46

Procent.

Tabell 22. Oro för att Sverige blir mål för en terroristattack.

Fråga: Om Du tänker på Sverige idag och fem år framåt – i vilken utsträckning känner Du oro för att Sverige under denna tid blir mål för en terroristattack?
Är Din oro ... (2004)

År	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	inga alls	saknar uppfattning
Samtliga	6	26	45	16	4	3
KÖN						
män	5	20	45	21	6	2
kvinnor	7	32	44	11	3	4
ÅLDER						
18-24	3	15	40	30	10	3
25-29	6	16	47	24	6	1
30-39	4	23	47	20	5	3
40-49	6	25	47	14	3	4
50-64	9	33	42	12	2	3
65-70	8	36	47	6	2	1
71-74	8	37	43	6	2	5
UTBILDNING						
låg	10	28	41	12	2	6
medel	6	26	44	16	4	4
hög	4	26	46	18	5	1
BOSTADSORT						
storstäder	4	23	46	20	6	2
större orter	9	20	44	17	6	4
övriga stora orter	8	26	45	13	4	5
mindre orter/landsbygd	6	31	44	15	2	2
POLITISK SYMPATI						
c	7	45	43	3	3	0
fp lib	5	24	45	24	2	0
kd	0	41	29	30	0	0
m	4	21	55	13	4	2
mp	3	23	46	18	5	6
s	5	28	45	16	3	2
v	7	24	38	25	3	3

Horisontell procent.

Tabell 23. Uppfattning om orsaker bakom terrorism.

Fråga: Idag talar man ofta om terrorism och om orsaker till denna. Hur bedömer Du själv orsakerna bakom terrorism? Nämn tre förhållanden som Du anser är de viktigaste. Ange det Du anser viktigast först och därefter de som kommer i andra och i tredje hand (2004).

Orsaker i första hand	män	kvinnor	samtliga
Religiösa konflikter	27	22	25
Ekonomisk, social ojämlikhet	15	20	18
Politiska, ideologiska konflikter	9	8	8
Gränstvister	3	2	2
Övriga svar	11	6	8
Saknar uppfattning	35	42	39

Vertikal procent

INSTÄLLNING I SKILDA SÄKERHETSPOLITISKA FRÅGOR

Tabell 24. Inställning till FNs fredsframtvigande insatser.

Fråga: Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN sanktionerat fredsframtvigande ingripanden, dvs direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet som skett t ex i Kongo och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden?

År 2004	rätt	fel	saknar uppfattning
Samtliga	60	19	22
KÖN			
män	71	18	12
kvinnor	49	20	31
ÅLDER			
18-24	48	20	32
25-29	61	15	23
30-39	64	18	18
40-49	59	18	23
50-64	63	21	17
65-70	69	13	19
71-74	41	25	35
UTBILDNING			
låg	57	21	23
medel	59	18	23
hög	62	19	20
BOSTADSORT			
storstäder	61	18	22
större orter	60	24	16
övriga stora orter	59	21	21
mindre orter/ landsbygd	60	16	24
POLITISK SYMPATI			
c	57	19	25
fp lib	75	12	13
kd	42	39	19
m	73	13	14
mp	52	29	20
s	62	17	21
v	47	32	21

Horisontell procent.

Tabell 25. Inställning till FNs fredsframtvigande insatser åren 1993-2004.

Fråga: Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN också tillgripit direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet, t ex Gulfkriget, i Somalia och Bosnien. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN ingriper med militärt våld i denna typ av stridigheter? (1993-2001)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN tillåtit ingripanden med direkta krigshandlingar för att skapa fred och säkerhet. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN sanktionerar sådana ingripanden? (2002)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal, som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN sanktionerat fredsframtvigande ingripanden med direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet som skett t ex i Afghanistan och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden? (2003)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal, som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN sanktionerat fredsframtvigande ingripanden med direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet som skett t ex i Kongo och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden? (2004)

År	rätt	fel	saknar uppfattning
1993	76	23	1
1994	77	17	6
1995	80	14	6
1996	75	17	8
1997	71	19	10
1998	75	15	9
1999	74	18	8
2000	68	20	12
2001	67	22	11
2002	69	21	10
2003	67	16	16
2004	60	19	22

Horisontell procent.

Tabell 26. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN och/eller EU.

Fråga: Sverige kan på begäran av FN och EU sända militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka soldater under sådana förhållanden?

År 2004	riktigt beslut	felaktigt beslut	saknar uppfattning
Samtliga	51	29	20
KÖN			
män	63	24	14
kvinnor	39	35	26
ÅLDER			
18-24	44	25	31
25-29	57	22	21
30-39	56	25	18
40-49	51	30	19
50-64	52	30	18
65-70	42	42	16
71-74	41	42	17
UTBILDNING			
låg	41	44	15
medel	48	32	21
hög	58	21	21
BOSTADSORT			
storstäder	55	25	20
större orter	53	29	19
övriga stora orter	47	35	19
mindre orter/landsbygd	50	30	20
POLITISK SYMPATI			
c	38	39	23
fp lib	76	10	14
kd	57	15	27
m	68	16	16
mp	35	50	15
s	50	35	16
v	43	35	22

Horisontell procent.

Tabell 27. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN åren 1993-2003 och/eller EU år 2004.

Fråga: Sverige har, som Du säkert vet, beslutat att på begäran av FN sända en fredsbevarande militär styrka till forna Jugoslavien. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater? (1993-1996)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands, t ex till Bosnien, som där ställs under FNs ledning. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (1997-2001)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (2002)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (2003)

Sverige kan på begäran av FN och EU sända militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka soldater under sådana förhållanden? (2004)

År	riktigt beslut	felaktigt beslut	saknar uppfattning
1993	72	28	1
1994	76	18	6
1995	76	18	6
1996	78	17	5
1997	71	20	9
1998	75	17	8
1999	74	20	5
2000	73	18	9
2001	69	25	7
2002	68	22	10
2003	67	17	16
2004	51	29	20

Horisontell procent.

Tabell 28. Inställning till ett svenskt deltagande i militära interventioner med eller utan stöd av FN:s säkerhetsråd åren 2003–2004.

Fråga: Militära interventioner i andra länder har genomförts med och utan stöd av FN-mandat. Ett fall där mandat saknats var Natos flygbombningar under Kosovo-konflikten. Anser Du att Sverige bör delta med militär personal i humanitära ingripande om syftet är att förhindra massmord eller s k etnisk rensning? (2004)

Interventioner i andra länder har genomförts med och utan stöd av FN-mandat. Ett fall där mandat saknats var Natos flygbombningar under Kosovokonflikten. Anser Du att Sverige bör delta med militär personal i humanitära ingripande om syftet är att förhindra massmord eller s k etnisk rensning? (2003)

År 2004	Sverige bör delta...			saknar uppfattning
	men bara med mandat från FN	även utan stöd av FN	nej Sverige bör inte delta	
Samtliga	67	11	9	14
Samtliga 2003	67	11	10	12
KÖN				
män	69	12	10	9
kvinnor	64	9	9	18
ÅLDER				
18–24	53	18	9	20
25–29	70	13	4	14
30–39	72	9	10	10
40–49	59	14	9	19
50–64	71	9	10	10
65–70	74	3	10	13
71–74	62	10	15	13
UTBILDNING				
låg	59	11	13	17
medel	68	8	10	15
hög	69	12	8	11
BOSTADSORT				
storstäder	74	9	6	11
större orter	68	10	9	13
övriga stora orter	62	13	13	12
mindre orter/landsbygd	64	11	9	17
POLITISK SYMPATI				
c	60	10	16	15
fö lib	76	13	6	5
kd	68	13	9	10
m	70	18	4	9
mp	49	22	18	11
s	76	5	9	10
v	64	10	16	10

Horisontell procent.

Tabell 29. Uppfattning om ett ökat svenskt internationellt engagemang.

Fråga: Sverige har länge försökt att bidra till att säkra freden på olika håll i världen genom att sända militär personal på FN-uppdrag. Sverige vill nu öka antalet svenska militärer som tjänstgör utomlands i sådana uppdrag. Tycker Du att det är rätt eller fel att Sverige på detta sätt ökar sitt internationella engagemang? (2004)

År 2004	rätt	fel	saknar uppfattning
Samtliga	67	17	16
KÖN			
män	74	16	11
kvinnor	61	18	21
ÅLDER			
18–24	63	18	20
25–29	74	12	14
30–39	69	16	15
40–49	68	15	16
50–64	66	20	14
65–70	71	14	16
71–74	55	23	22
UTBILDNING			
låg	58	26	16
medel	66	16	19
hög	72	14	14
BOSTADSORT			
storstäder	71	16	14
större orter	70	14	16
övriga stora orter	64	20	16
mindre orter/landsbygd	66	17	17
POLITISK SYMPATI			
c	63	25	12
fö lib	88	6	6
kd	71	10	19
m	80	7	13
mp	66	24	11
s	66	18	15
v	60	28	12

Horisontell procent.

Tabell 30. Inställning till att Sverige bidrar till EUs militära snabbinsatsförmåga.

Fråga: Europeiska unionen utvecklar för närvarande en militär snabbinsatsförmåga bl a för att inom några dagar kunna hjälpa FN att förhindra att krishärdar utvecklas till militära konflikter. Hur ställer Du Dig till att även Sverige bidrar till EUs förmåga till snabba militära insatser? Är Du ... (2004)

År 2004	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ	saknar uppfattning
Samtliga	56	22	22
KÖN			
män	64	21	16
kvinnor	49	23	28
ÅLDER			
18-24	49	26	25
25-29	65	13	22
30-39	63	20	17
40-49	55	20	26
50-64	55	24	22
65-70	59	22	19
71-74	44	34	23
UTBILDNING			
låg	44	30	26
medel	56	20	25
hög	63	20	18
BOSTADSORT			
storstäder	64	17	19
större orter	62	18	20
övriga stora orter	52	24	25
mindre orter/landsbygd	53	25	22
POLITISK SYMPATI			
c	47	43	10
fp lib	82	7	11
kd	62	10	29
m	71	13	17
mp	49	25	25
s	59	18	23
v	34	48	18

Horisontell procent.

Tabell 31. Inställning till svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.

Fråga: Är Du för eller emot att Sverige går med i ett gemensamt militärt EU-försvar?

År 2004	helt för	huvudsakligen för	tveksam, osäker	huvudsakligen emot	helt emot	saknar uppfattning
Samtliga	13	24	29	14	13	7
KÖN						
män	17	29	26	11	14	3
kvinnor	9	19	33	17	12	10
ÅLDER						
18-24	9	25	29	19	12	7
25-29	12	26	33	13	9	7
30-39	12	23	30	16	13	7
40-49	15	21	27	12	17	6
50-64	14	25	27	12	17	6
65-70	12	31	31	13	8	5
71-74	11	18	43	12	10	7
UTBILDNING						
låg	16	20	29	8	19	9
medel	12	23	34	15	10	7
hög	12	27	26	16	13	5
BOSTADSORT						
storstäder	15	28	22	14	13	7
större orter	10	25	31	15	12	7
övriga stora orter	10	26	33	14	10	7
mindre orter/ landsbygd	14	20	32	14	15	6
POLITISK SYMPATI						
c	7	13	36	24	19	2
fp lib	19	42	27	10	1	2
kd	16	31	34	14	6	0
m	24	38	22	8	5	4
mp	7	16	25	23	22	7
s	12	21	35	14	11	8
v	5	5	24	25	37	4

Horisontell procent.

Tabell 32. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1998–2004.

Fråga: Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige medverkar i en sådan utveckling eller är Du i huvudsak emot? (1998)

Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige arbetar för ett sådant eller är Du emot detta? (1999–2000)

Är Du för eller emot att Sverige ingår i ett gemensamt militärt försvar inom EU? (2001–2002)

Är Du för eller emot att Sverige ingår i ett gemensamt militärt EU-försvar? (2003)

Är Du för eller emot att Sverige går med i ett gemensamt militärt EU-försvar? (2004)

År	är (i huvudsak) för	är (i huvudsak) emot ¹	saknar uppfattning
1998	46	39	14
1999	45	42	13
2000	45	39	16
2001	54	31	15
2002	56	29	14

	huvudsak- helt för	huvudsak- ligen för	tveksam, osäker	huvudsak- ligen emot	helt emot	saknar uppfattning
2003	15	24	27	12	15	7
2004	13	24	29	14	13	7

Horisontell procent. 1: Svaret inkluderar uttryck för att Sverige skall gå ur EU.

Tabell 33. Andelen för respektive emot ett svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1999–2004.

År	för						emot					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	45	45	54	56	39	37	42	31	39	29	27	27
KÖN												
män	53	52	63	63	44	46	38	29	36	27	28	25
kvinnor	37	38	45	49	33	21	46	32	41	32	27	29
ÅLDER												
18–24	39	40	56	53	29	34	50	34	42	29	29	31
25–29	50	48	55	56	44	38	37	30	38	30	24	22
30–39	48	42	56	59	44	35	44	31	41	23	28	29
40–49	39	51	52	59	40	36	47	30	36	32	27	27
50–64	46	58	54	55	40	39	39	32	37	33	28	29
65–70	54	40	56	61	40	43	35	26	38	26	28	22
UTBILDNING												
låg	38	40	49	49	30	36	39	31	39	32	26	27
mellan	43	45	60	61	42	35	46	27	38	26	25	25
hög	50	49	53	57	42	39	40	33	40	31	30	29
BOSTADSORT												
storstäder	48	48	54	62	43	43	42	35	38	27	26	27
övriga större orter	51	40	55	63	46	35	33	32	40	29	23	27
övriga medel-/stora orter	48	46	59	56	40	36	43	24	38	28	27	24
mindre orter/landsbygd	40	45	52	53	33	34	45	30	40	33	28	29
POLITISK SYMPATI												
c	35	43	52	42	27	20	40	36	48	43	33	43
fp lib	60	56	69	73	60	61	36	24	34	16	16	11
kd	38	59	62	72	39	47	42	29	37	24	37	20
m	67	69	76	79	68	62	23	18	25	11	14	13
mp	28	18	53	35	17	23	69	31	60	49	40	45
s	43	38	36	53	39	33	44	52	48	31	24	25
v	29	32	24	28	18	10	67	47	59	61	54	62

Procent. 1: Svaren "helt för" och "huvudsakligen för" respektive "helt emot" och "huvudsakligen emot" har slagits samman. För året 1998 se Opinion 2003.

Tabell 34. Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa åren 2003–2004.

Fråga: EU har skapat en militär och civil krishanteringskapacitet som gör det möjligt att sända trupper för insatser i andra länder, t ex i Afrika. Hur ställer Du Dig till att EU genomför militära insatser utanför Europa? (2004)

Europeiska Unionen, EU, har skapat en militär och civil krishanteringskapacitet som gör det möjligt att från en styrkepool omfattande omkring 60 000 soldater sända trupper för insatser i andra länder, t ex i Afrika. Hur ställer Du Dig till att EU genomför militära insatser utanför Europa? (2003)

År 2004	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ	saknar uppfattning
Samtliga	43	35	22
Samtliga 2003	37	38	25
KÖN			
män	49	36	15
kvinnor	37	34	30
ÅLDER			
18–24	41	37	23
25–29	59	21	20
30–39	48	31	21
40–49	44	31	25
50–64	36	42	22
65–70	36	39	26
71–74	34	43	23
UTBILDNING			
låg	29	46	25
medel	43	34	23
hög	49	31	20
BOSTADSORT			
storstäder	49	29	22
större orter	48	29	23
övriga stora orter	39	39	23
mindre orter/landsbygd	39	39	23
POLITISK SYMPATI			
c	35	41	25
fp lib	66	23	12
kd	45	37	19
m	53	27	20
mp	32	44	23
s	43	36	21
v	23	64	13

Horisontell procent.

Tabell 35. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet?

Fråga: Försvarsalliansen Nato har på senaste tiden anslutit nya europeiska medlemmar. Tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid den militära alliansfriheten?

År 2004	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	saknar uppfattning
Samtliga	17	67	16
KÖN			
män	23	66	10
kvinnor	11	67	22
ÅLDER			
18–24	12	66	22
25–29	17	61	22
30–39	14	72	15
40–49	20	59	21
50–64	18	72	10
65–70	20	66	14
71–74	2	63	11
UTBILDNING			
låg	18	72	11
medel	15	66	19
hög	19	65	16
BOSTADSORT			
storstäder	22	63	16
större orter	14	70	16
övriga stora orter	14	69	17
mindre orter/landsbygd	18	67	15
POLITISK SYMPATI			
c	8	79	13
fp lib	37	48	15
kd	19	57	24
m	41	51	9
mp	5	83	12
s	13	76	11
v	4	89	7

Horisontell procent.

**Tabell 36. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet?
Inställning åren 1997–2004.**

Fråga: Försvarsalliansen Nato förbereder anslutning av nya europeiska medlemmar. Om Du fick bestämma – tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid alliansfriheten? (1997–2003)

Försvarsalliansen Nato har på senaste tiden anslutit nya europeiska medlemmar. Tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid den militära alliansfriheten? (2004)

År	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	saknar uppfattning
1997	24	60	15
1998	25	59	15
1999	24	62	14
2000	23	65	11
2001	26	62	11
2002	24	62	15
2003	22	59	19
2004	17	67	16

Horisontell procent.

Tabell 37. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet? Andelen för medlemskap respektive som önskar behålla alliansfriheten åren 1999–2004.

År	är för fullt medlemskap						önskar behålla alliansfriheten					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	23	24	26	24	22	17	65	62	62	62	59	67
KÖN												
män	31	35	33	32	29	23	59	57	60	58	59	66
kvinnor	15	14	18	15	14	11	71	67	66	66	58	67
ÅLDER												
18–24	18	16	21	19	20	12	76	72	64	61	49	66
25–29	25	26	27	22	30	17	62	61	63	62	49	61
30–39	21	18	22	22	20	14	68	69	68	62	62	72
40–49	19	24	25	25	20	20	71	64	64	62	63	59
50–64	29	30	30	27	25	18	59	54	60	62	59	72
65–70	30	34	34	28	25	20	57	45	56	60	60	66
UTBILDNING												
låg	19	24	24	24	19	18	66	57	63	62	60	72
mellan	19	20	25	23	23	15	70	65	61	62	56	66
hög	29	29	28	25	25	19	61	62	63	63	60	65
BOSTADSORT												
storstäder	29	24	31	31	29	22	61	57	58	53	53	63
övriga större orter	30	21	32	27	24	14	62	63	55	63	56	70
övriga medel-/stora orter	21	23	26	24	19	14	69	63	62	65	61	69
mindre orter/landsbygd	20	25	19	19	19	18	67	61	71	67	62	67
POLITISK SYMPATI												
c	19	26	16	8	12	8	60	61	81	75	81	79
fp lib	22	34	40	37	42	37	60	51	52	46	48	48
kd	29	34	48	38	23	19	59	64	43	56	61	57
m	47	60	48	51	45	41	45	32	45	35	45	51
mp	6	4	20	13	7	5	85	89	62	66	84	83
s	16	16	12	19	17	13	74	73	81	69	63	76
v	13	12	24	7	11	4	83	81	65	82	78	89

Procent. För åren 1997–1998 se Opinion 2002.

Tabell 38. Inställning till ett svenskt militärt (eller försvarsrelaterat) samarbete med andra länder åren 2003–2004.

Fråga: Antag att Sverige beslutar sig för att alliera sig militärt. Vilket är enligt Din åsikt det bästa alternativet i en sådan situation? (2004)

- 1 ... att Sverige söker Natomedlemskap, men under villkoret att det i Sverige under fredstid varken finns trupper från andra Nato-länder eller Nato-baser i Sverige
- 2 ... att Sverige söker Natomedlemskap och att det i Sverige kan finnas trupper från andra Nato-länder och/eller Nato-baser både under freds- och krigstid
- 3 ... att det inom EU utvecklas en försvarsallians i vilken Sverige ingår
- 4 ... annat

Antag att Sverige beslutar sig för att alliera sig militärt eller eftersträvar ett närmare försvarsrelaterat samarbete med andra länder. Vilket är enligt Din åsikt det bästa alternativet i en sådan situation? (2003)

År 2004	bästa alternativ				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
Samtliga	20	8	39	9	24
Samtliga 2003	22	11	37	0	31
KÖN					
män	21	13	39	10	17
kvinnor	18	3	40	8	31
ÅLDER					
18–24	17	10	35	11	29
25–29	26	8	41	3	22
30–39	25	6	42	10	18
40–49	17	10	41	8	22
50–64	17	7	40	11	25
65–70	19	9	32	9	31
71–74	26	8	38	6	26
UTBILDNING					
låg	18	10	28	10	34
medel	23	6	39	8	25
hög	19	8	45	10	18
BOSTADSORT					
storstäder	17	10	28	10	34
större orter	19	6	40	9	26
övriga stora orter	19	7	39	8	27
mindre orter/landsbygd	23	8	35	8	26
POLITISK SYMPATI					
c	30	0	45	3	23
fp lib	21	7	58	3	12
kd	13	3	53	11	20
m	19	18	45	4	14
mp	14	8	34	24	20
s	18	6	44	8	24
v	20	6	31	20	23

Horisontell procent.

INSTÄLLNING I SKILDA FRÅGOR KRING FÖRSVARET

Tabell 39. Uppfattning om Sverige bör ha ett militärt försvar.

Fråga: Anser Du att Sverige bör ha ett militärt försvar?

År 2004	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	saknar uppfattning
Samtliga	52	28	15	2	3
KÖN					
män	55	25	16	2	3
kvinnor	50	32	15	1	3
ÅLDER					
18–24	47	26	17	4	5
25–29	51	34	13	1	1
30–39	50	28	18	2	2
40–49	53	27	14	1	5
50–64	54	26	16	1	3
65–70	52	34	12	2	1
71–74	56	28	14	0	3
UTBILDNING					
låg	55	30	10	1	4
medel	51	27	17	2	4
hög	51	29	17	2	2
BOSTADSORT					
storstäder	51	28	16	3	2
större orter	43	29	21	3	4
övriga stora orter	54	28	13	1	3
mindre orter/landsbygd	55	28	14	1	3
POLITISK SYMPATI					
c	63	36	2	0	0
fp lib	58	26	16	0	0
kd	50	35	15	0	0
m	65	22	12	1	2
mp	33	30	24	8	5
s	47	35	15	1	3
v	34	23	35	7	2

Horisontell procent.

Tabell 40. Uppfattning om behovet av ett försvar/militärt försvar åren 1979, 1987 och 1995–2004.

Fråga: Som förhållandena är i världen idag, anser Du att vi bör ha eller inte ha ett försvar? (1979–1985)

Anser Du att förhållandena i världen idag är sådana att vi bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1987–1995)

Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1996–2003)

Anser Du att Sverige bör ha ett militärt försvar? (2004)

År	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	saknar uppfattning
1979	57	29	6	5	3
1987	59	32	4	2	3
1995	47	34	15	3	0
1996	60	30	7	2	0
1997	69	18	7	4	2
1998	71	19	7	2	1
1999	67	20	7	4	2
2000	63	23	9	3	1
2001	66	24	6	3	1
2002	66	24	5	4	2
2003	57	25	13	2	3
2004	52	28	15	2	3

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 41. Andelen tveksamma respektive negativa till ett militärt försvar åren 1998–2004.

År	tveksam							negativ						
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	7	7	9	6	5	13	15	2	4	3	3	4	2	2
KÖN														
män	5	8	7	6	3	14	16	2	4	3	3	4	2	2
kvinnor	9	6	11	7	7	11	15	2	3	4	3	4	2	1
ÅLDER														
18–24	8	6	6	8	4	11	17	4	6	3	6	4	3	4
25–29	6	8	14	7	9	13	13	0	1	5	4	6	4	1
30–39	6	6	12	3	1	13	18	2	4	5	1	5	1	2
40–49	10	6	12	6	6	11	14	3	8	6	5	4	2	1
50–64	6	5	5	8	8	14	16	3	1	1	2	2	2	1
65–70	6	16	7	6	0	15	12	0	1	1	0	6	0	2
UTBILDNING														
låg	6	6	10	4	4	12	10	2	2	1	5	4	1	1
medel	8	7	8	5	5	8	17	2	3	4	2	2	2	2
hög	7	7	10	8	5	17	17	2	5	5	3	5	2	2
BOSTADSORT														
storstäder	9	5	8	8	4	15	16	4	6	4	5	5	1	3
övriga större orter	6	7	9	4	5	12	21	1	1	4	0	5	5	3
övriga medel-/stora orter	2	6	8	6	5	14	13	1	4	2	3	3	1	1
mindre orter/landsbygd	8	8	11	7	6	11	14	2	3	4	2	4	1	1
POLITISK SYMPATI														
c	4	12	0	3	8	11	2	0	5	0	0	5	0	0
fp lib	4	7	7	5	3	6	16	0	2	6	2	3	1	0
kd	9	12	8	7	4	7	15	4	0	0	2	3	0	0
m	1	4	7	4	1	7	12	1	1	3	2	3	1	2
mp	12	8	25	4	15	42	24	7	9	3	2	10	7	5
s	8	6	9	19	3	13	15	1	3	3	14	3	2	3
v	16	19	12	6	7	28	35	6	7	7	6	17	5	2

Procent. För åren 1996–1997 se Opinion 2002.

Tabell 42. Önskad typ av militärt försvar.

Fråga: Vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning?

År 2004	yrkesförsvar	som bygger på värnplikt	som bygger på frivilligt åtagande	saknar uppfattning
Samtliga	31	36	22	12
KÖN				
män	38	36	19	8
kvinnor	25	36	25	15
ÅLDER				
18–24	20	32	29	20
25–29	35	31	23	12
30–39	40	27	25	8
40–49	30	36	23	12
50–64	32	41	16	12
65–70	25	46	23	7
71–74	27	45	17	11
UTBILDNING				
låg	28	46	13	13
medel	30	35	23	12
hög	34	32	25	10
BOSTADSORT				
storstäder	35	31	22	13
större orter	34	34	19	14
övriga stora orter	28	39	23	10
mindre orter/ landsbygd	30	38	22	10
POLITISK SYMPATI				
c	20	58	22	0
fp lib	45	30	22	3
kd	27	31	38	4
m	37	38	14	11
mp	29	27	36	8
s	28	37	21	14
v	24	28	38	10

Horisontell procent.

Tabell 43. Önskad typ av militärt försvar åren 2000–2004.

Fråga: Om Du fick bestämma – vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda eller ett försvar som bygger på plikt? (2000–2002)

Om Du fick bestämma – vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning på samma sätt som det t ex är frivilligt att vidareutbilda sig efter den obligatoriska grundskolan? (2003)

Vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning? (2004)

År	yrkesförsvar	som bygger på plikt	saknar uppfattning	
2000	42	49	10	
2001	40	50	9	
2002	41	52	8	
	yrkesförsvar	som bygger på allmän värnplikt	som bygger på frivilligt åtagande	saknar uppfattning
2003	21	45	22	13
2004	31	36	22	12

Horisontell procent.

Tabell 44. Inställning till (förslag om) kvinnlig värnplikt åren 2003–2004.

Fråga: Man har förslagit att värnplikt inte bara ska gälla män utan också kvinnor. Idag är "lumpen" frivillig för kvinnor. Värnplikt för kvinnor skulle innebära att även unga kvinnor kan bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag? (2004)

Det har framförts förslag om att värnplikt inte bara ska gälla män utan också kvinnor. Som det är idag är "lumpen" frivillig för kvinnor. Om förslaget vinner gehör kan även unga kvinnor bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag? (2003)

År 2004	bra förslag	dåligt förslag	saknar uppfattning
<i>Samtliga</i>	40	44	15
Samtliga 2003	48	34	18
KÖN			
män	46	40	14
kvinnor	35	49	17
ÅLDER			
18–24	38	52	11
25–29	38	46	16
30–39	38	47	15
40–49	49	32	19
50–64	39	48	13
65–70	33	48	20
71–74	41	39	20
UTBILDNING			
låg	43	42	16
medel	39	46	14
hög	40	45	15
BOSTADSORT			
storstäder	42	44	14
större orter	39	43	18
övriga stora orter	41	45	14
mindre orter/ landsbygd	39	45	16
POLITISK SYMPATI			
c	42	48	9
fp lib	41	41	18
kd	24	59	18
m	43	47	10
mp	40	38	23
s	43	44	13
v	34	52	14

Horisontell procent.

Tabell 45. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter.

Fråga: Sveriges totalförsvar har ett antal huvuduppgifter för verksamheten. Om vi börjar med det militära försvaret – vilken av de fyra uppgifterna nedan tror Du blir den viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren? Att det militära försvaret ska kunna...

- 1 ... försvara Sverige, dvs möta ett väpnat angrepp på vårt land
- 2 ... hävda vår territoriella integritet, dvs freda våra gränser mot illegala intrång (t ex u-båtskränkningar, överflygning av militära plan)
- 3 ... delta i internationella fredsfrämjande militära insatser
- 4 ... stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred
- 5 saknar uppfattning – kan inte besvara frågan

År 2004	huvuduppgifter				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
<i>Samtliga</i>	25	19	28	15	13
KÖN					
män	27	21	28	16	9
kvinnor	24	17	27	15	17
ÅLDER					
18–24	25	11	33	10	21
25–29	24	14	36	12	14
30–39	25	15	30	21	9
40–49	20	20	29	15	16
50–64	25	22	24	17	12
65–70	35	22	21	8	13
71–74	36	35	14	10	5
UTBILDNING					
låg	36	28	13	8	16
medel	28	20	25	14	13
hög	18	15	36	19	12
BOSTADSORT					
storstäder	23	14	35	18	10
större orter	21	17	31	15	16
övriga stora orter	29	18	26	14	13
mindre orter/ landsbygd	27	24	22	13	14
POLITISK SYMPATI					
c	23	21	33	16	7
fp lib	21	14	48	11	6
kd	19	16	26	30	10
m	30	17	33	10	10
mp	18	11	32	26	13
s	27	21	25	14	13
v	26	8	26	26	14

Horisontell procent.

Tabell 46. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter åren 1998–2000 och 2002–2004.

Fråga: I det senaste försvarsbeslutet anges fyra huvuduppgifter för det svenska försvaret. Dessa är...

- 1 ... att kunna möta ett väpnat angrepp på vårt land,
- 2 ... att kunna freda våra gränser mot militära intrång,
- 3 ... att kunna delta i internationella fredsfrämjande insatser och
- 4 ... att kunna stödja det civila svenska samhället vid svåra nationella störningar i fred, t ex större olyckor, katastrofer, snöoväder, översvämningar

Hur ser Du på det militära försvarets roll i samhället? Vilken av de fyra uppgifterna anser Du vara den viktigaste? (1998–1999)

Sveriges totalförsvar, dvs det militära och det civila försvaret har ett antal huvuduppgifter. Jag kommer nu att läsa upp dessa huvuduppgifter och Du ombeds tala om vilka av dessa uppgifter du tror är den viktigaste under den närmaste tioårsperioden. Om vi börjar med det militära försvaret, vilken av följande fyra huvuduppgifter tror du blir den viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren? Att det ska kunna...

- 1 ... möta ett väpnat angrepp på vårt land
- 2 ... freda våra gränser mot illegala intrång (t ex ubåtskränkningar, smuggling, överflygning)
- 3 ... delta i internationella fredsfrämjande militära och humanitära insatser
- 4 ... stödja det civila svenska samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred (2000–2002)

Sveriges totalförsvar har ett antal huvuduppgifter för verksamheten. Om vi börjar med det militära försvaret – vilken av de fyra uppgifterna nedan tror Du blir den viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren? Att det militära försvaret ska kunna...

- 1 ... försvara Sverige, dvs möta ett väpnat angrepp på vårt land i krig
- 2 ... hävda vår territoriella integritet, dvs freda våra gränser mot illegala intrång (t ex u-båtskränkningar, smuggling, överflygning)
- 3 ... delta i internationella fredsfrämjande militära och humanitära insatser
- 4 ... stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred (2003)

Sveriges totalförsvar har ett antal huvuduppgifter för verksamheten. Om vi börjar med det militära försvaret – vilken av de fyra uppgifterna nedan tror Du blir viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren? Att det militära försvaret ska kunna...

- 1 ... försvara Sverige, dvs möta ett väpnat angrepp på vårt land
- 2 ... hävda vår territoriella integritet, dvs freda våra gränser mot illegala intrång (t ex u-båtskränkningar, överflygning av militära plan)
- 3 ... delta i internationella fredsfrämjande militära insatser
- 4 ... stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred
- 5 ... saknar uppfattning

År	huvuduppgifter				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
1998	20	27	13	28	11
1999	18	27	13	32	10
2000	11	24	38	20	6
2002	10	21	42	19	8
2003	17	24	31	12	15
2004	25	19	28	15	13

Horisontell procent.

Tabell 47. Inställning till att det militära försvaret används för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid.

Fråga: Det har diskuterats om det svenska militära försvaret skulle kunna användas för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid. Vad anser Du om följande tänkbara situationer? Är det ett bra eller dåligt förslag att personer ur försvarsmakten ...

- a ... hjälper polisen vid terroristbekämpning
- b ... hjälper polisen med bevakning av t ex riksdagshus, regeringskansli, ambassader, flygplatser
- c ... hjälper polisen att söka efter brottslingar
- d ... hjälper polisen att hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse
- e ... hjälper polisen att hålla ordning vid vanliga, ordinära demonstrationer
- f ... hjälper till vid civil krishantering, t ex vid översvämningar, miljöfarliga utsläpp i andra länder
- g ... hjälper till vid terroristangrepp i andra länder

År 2004	m	(a) ... hjälper polisen vid terroristbekämpning				saknar uppfattning
		mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	
Samtliga	3.3	60	27	4	3	6
KÖN						
män	3.3	61	26	4	4	5
kvinnor	3.3	60	28	4	2	7
ÅLDER						
18–24		43	33	3	8	12
25–29		61	27	4	1	7
30–39		61	28	2	4	6
40–49		57	27	7	2	7
50–64		66	24	2	3	5
65–70		61	32	4	0	4
71–74		71	20	1	0	7
UTBILDNING						
låg		58	29	4	1	9
medel		60	29	2	2	7
hög		61	25	5	5	5
BOSTADSORT						
storstäder		63	24	5	4	4
större orter		60	21	5	4	11
övriga stora orter		62	27	2	3	6
mindre orter/ landsbygd		56	33	4	2	6
POLITISK SYMPATI						
c		62	22	8	2	5
fp lib		73	19	3	3	3
kd		57	43	0	0	0
m		73	17	3	2	6
mp		56	19	17	6	2
s		62	29	3	1	5
v		27	44	6	12	11

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden (m) för samtliga tillfrågade (kod: 4–0).

forts

tabell 47 forts.

(b) ... hjälper polisen med bevakning						
År 2004	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	3.2	48	34	9	4	6
KÖN						
män	3.1	46	32	12	5	5
kvinnor	3.2	51	35	5	3	7
ÅLDER						
18-24		41	34	9	9	8
25-29		47	35	11	2	5
30-39		48	33	12	3	5
40-49		48	30	9	5	8
50-64		50	34	7	4	5
65-70		49	40	7	3	2
71-74		54	39	3	0	4
UTBILDNING						
låg		50	36	4	1	8
medel		49	33	11	2	5
hög		46	34	9	6	5
BOSTADSORT						
storstäder		48	32	12	4	4
större orter		49	28	7	6	9
övriga stora orter		48	34	7	5	6
mindre orter/ landsbygd		48	37	9	3	4
POLITISK SYMPATI						
c		45	41	7	7	0
fp lib		53	32	10	2	2
kd		66	27	7	0	0
m		51	31	13	3	3
mp		49	22	12	12	5
s		49	36	9	1	5
v		26	44	9	10	9

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden (m) för samtliga tillfrågade (kod: 4-0).

forts

tabell 47 forts.

(c) ... hjälper polisen att söka efter brottslingar						
År 2004	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	2.6	28	28	24	14	7
KÖN						
män	2.5	24	23	24	18	6
kvinnor	2.6	31	27	23	10	8
ÅLDER						
18-24		23	23	25	20	10
25-29		21	24	25	23	7
30-39		28	28	24	15	6
40-49		27	26	25	14	9
50-64		29	31	24	11	6
65-70		33	37	19	6	6
71-74		40	26	20	7	7
UTBILDNING						
låg		32	33	21	3	11
medel		28	29	24	11	7
hög		25	26	24	21	5
BOSTADSORT						
storstäder		23	28	30	17	3
större orter		27	24	21	18	11
övriga stora orter		33	28	19	12	8
mindre orter/ landsbygd		27	30	24	12	7
POLITISK SYMPATI						
c		41	31	17	9	2
fp lib		26	18	35	18	2
kd		12	54	19	5	10
m		31	28	25	13	4
mp		25	26	28	19	2
s		25	29	28	12	6
v		21	22	22	24	11

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden (m) för samtliga tillfrågade (kod: 4-0).

forts

tabell 47 forts.

(d) ... hjälper polisen att hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse						
År 2004	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	2.8	36	32	15	11	6
KÖN						
män	2.8	33	31	18	14	5
kvinnor	2.9	39	33	12	7	8
ÅLDER						
18-24		30	35	12	14	9
25-29		33	31	17	14	6
30-39		33	38	14	9	6
40-49		36	27	17	12	8
50-64		38	30	15	12	6
65-70		44	31	18	4	3
71-74		47	31	17	16	5
UTBILDNING						
låg		41	33	13	3	9
medel		39	33	14	8	6
hög		31	31	17	16	5
BOSTADSORT						
storstäder		32	29	19	16	4
större orter		34	29	13	14	9
övriga stora orter		42	31	11	9	7
mindre orter/ landsbygd		35	36	16	7	6
POLITISK SYMPATI						
c		35	37	15	11	2
fp lib		36	32	14	14	4
kd		39	35	10	10	6
m		43	29	16	7	4
mp		33	26	16	24	2
s		34	36	16	8	7
v		18	22	23	25	9

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden (m) för samtliga tillfrågade (kod: 4-0).

forts

tabell 47 forts.

(e) ... hjälper polisen att hålla ordning vid vanliga, ordinära, demonstrationer						
År 2004	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	2.2	15	24	30	25	7
KÖN						
män	2.0	12	22	30	30	5
kvinnor	2.2	17	25	29	20	8
ÅLDER						
18-24		9	22	29	30	11
25-29		13	20	30	30	7
30-39		13	24	33	24	6
40-49		17	19	28	27	9
50-64		16	23	31	25	5
65-70		16	33	27	20	3
71-74		19	39	21	17	5
UTBILDNING						
låg		19	29	30	12	10
medel		16	27	29	20	8
hög		11	19	30	35	5
BOSTADSORT						
storstäder		14	18	35	29	3
större orter		14	20	37	32	8
övriga stora orter		16	28	24	23	8
mindre orter/ landsbygd		15	25	31	22	7
POLITISK SYMPATI						
c		25	25	25	25	0
fp lib		11	25	29	32	4
kd		9	40	21	24	6
m		16	26	29	22	6
mp		11	17	30	40	2
s		14	23	33	25	6
v		6	16	27	41	10

Horisontell procent Aritmetiska medelvärden (m) för samtliga tillfrågade (kod: 4-0).

forts

tabell 47 forts.

(f) ... hjälper till vid civil krishantering i andra länder						
År 2004	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	3.2	54	29	7	3	7
KÖN						
män	3.3	57	27	7	3	5
kvinnor	3.1	50	32	6	3	9
ÅLDER						
18-24		54	24	7	5	10
25-29		61	27	1	4	7
30-39		55	30	7	2	6
40-49		56	28	6	2	7
50-64		55	27	8	4	8
65-70		41	41	10	4	5
71-74		32	43	13	6	7
UTBILDNING						
låg		42	31	11	4	12
medel		53	29	8	5	9
hög		59	29	4	3	5
BOSTADSORT						
storstäder		60	28	5	2	5
större orter		52	31	3	5	9
övriga stora orter		53	28	6	4	9
mindre orter/landsbygd		49	31	10	3	6
POLITISK SYMPATI						
c		46	37	11	4	2
fp lib		68	26	3	0	4
kd		59	23	4	4	10
m		54	30	9	3	5
mp		65	31	2	0	2
s		50	32	8	3	7
v		47	37	4	1	10

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden (m) för samtliga tillfrågade (kod: 4-0).

forts

tabell 47 forts.

(g) ... hjälper till vid terroristangrepp i andra länder						
År 2004	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	2.1	18	27	22	17	15
KÖN						
män	2.2	17	29	23	19	12
kvinnor	2.1	19	25	21	16	19
ÅLDER						
18-24		23	25	14	20	18
25-29		27	36	13	14	10
30-39		21	30	21	14	15
40-49		18	28	22	15	17
50-64		14	25	26	21	15
65-70		16	21	29	22	13
71-74		11	27	29	11	21
UTBILDNING						
låg		11	23	30	17	20
medel		18	29	21	16	16
hög		22	29	18	18	13
BOSTADSORT						
storstäder		21	30	20	14	14
större orter		19	26	19	19	17
övriga stora orter		20	26	23	16	16
mindre orter/landsbygd		15	27	23	20	15
POLITISK SYMPATI						
c		10	31	27	20	13
fp lib		32	31	16	11	11
kd		20	14	32	25	10
m		20	36	21	12	10
mp		19	20	20	31	10
s		16	24	25	17	18
v		8	20	26	34	12

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden (m) för samtliga tillfrågade (kod: 4-0).

Tabell 48. Inställning till att det militära försvaret används som ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid bland samtliga tillfrågade och bland dem med uppfattning om respektive situation. Medelvärden åren 2003-2004.

Situationer	samtliga 2003	samtliga 2004	samtliga med uppfattning 2003	samtliga med uppfattning 2004
- hjälper polisen vid terroristbekämpning	2.9	3.3	2.3	2.5
- hjälper polisen med bevakning	3.1	3.2	2.4	2.3
- hjälper polisen att söka efter brottslingar	2.4	2.6	1.7	1.8
- hjälper polisen att hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse	2.8	2.8	2.1	2.0
- hjälper polisen att hålla ordning vid ordinära demonstrationer	2.1	2.2	1.4	1.3
- hjälper till vid civil krishantering i andra länder	3.3	3.2	2.7	2.1
- hjälper till vid terroristangrepp i andra länder	-	2.1	-	1.5

Aritmetiska medelvärden bland samtliga tillfrågade (kod: 4-0) och bland dem med uppfattning om respektive situation (kod: 3-0).

Tabell 49. Inställning i några antagna situationer rörande det militära försvaret.

Fråga: Nedan framgår några tänkta situationer för det svenska militära försvaret. Hur ställer Du Dig till dem? Är Du i huvudsak positiv eller i huvudsak negativ? Bedöm situationerna var för sig. (2004)

a ... att Sverige övar sina militära förband för internationella insatser tillsammans med andra EU-länder

b ... att svensk och utländsk militär övar tillsammans i Sverige för att kunna medverka tillsammans i FN- och EU-ledda operationer

c ... att militär från andra länder, med svenskt medgivande, övar personal och utprovar materiel på svensk mark

d ... att Sveriges militära försvar övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism

År 2004	(a) ... att Sverige övar tillsammans med andra EU-länder för internationella insatser		
	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ	saknar uppfattning
Samtliga	65	20	15
KÖN			
män	70	20	10
kvinnor	60	20	20
ÅLDER			
18-24	67	19	14
25-29	75	9	17
30-39	72	17	10
40-49	61	20	19
50-64	61	26	13
65-70	66	16	18
71-74	55	27	17
UTBILDNING			
låg	48	30	23
medel	66	21	13
hög	73	16	11
BOSTADSORT			
storstäder	70	19	11
större orter	66	21	13
övriga stora orter	64	19	17
mindre orter/landsbygd	63	23	15
POLITISK SYMPATI			
c	63	23	14
fp lib	86	6	8
kd	77	9	4
m	83	8	8
mp	58	28	14
s	64	21	15
v	45	40	15

Horisontell procent.

forts

tabell 49 forts.

År 2004	(b) ... att svensk och utländsk militär övar tillsammans i Sverige inför FN-/EU-ledda operationer		
	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ	saknar uppfattning
Samtliga	58	27	15
KÖN			
män	67	24	9
kvinnor	49	31	20
ÅLDER			
18-24	55	27	18
25-29	60	27	12
30-39	66	25	9
40-49	53	27	19
50-64	57	29	14
65-70	59	24	17
71-74	51	31	18
UTBILDNING			
låg	50	30	20
medel	55	31	14
hög	65	24	11
BOSTADSORT			
storstäder	63	27	10
större orter	59	26	16
övriga stora orter	55	27	17
mindre orter/landsbygd	55	30	15
POLITISK SYMPATI			
c	53	39	8
fp lib	77	15	8
kd	63	25	13
m	75	16	8
mp	60	29	11
s	61	26	12
v	37	50	13

Horisontell procent.

forts

tabell 49 forts.

År 2004	(c) ... att andra länder, med svenskt medgivande, övar personal och utprovar materiel i Sverige		
	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ	saknar uppfattning
Samtliga	27	58	15
KÖN			
män	34	55	11
kvinnor	20	61	19
ÅLDER			
18-24	19	64	17
25-29	30	54	16
30-39	27	63	10
40-49	27	55	18
50-64	28	59	13
65-70	31	52	17
71-74	32	43	25
UTBILDNING			
låg	25	50	25
medel	25	63	11
hög	30	58	12
BOSTADSORT			
storstäder	27	63	10
större orter	23	61	17
övriga stora orter	29	54	17
mindre orter/ landsbygd	28	56	16
POLITISK SYMPATI			
c	27	62	11
fp lib	44	49	7
kd	25	58	17
m	45	43	12
mp	8	83	9
s	25	63	12
v	9	82	9

Horisontell procent.

forts

tabell 49 forts.

År 2004	(d) ... att Sveriges militära försvar övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism		
	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ	saknar uppfattning
Samtliga	37	41	22
KÖN			
män	41	42	17
kvinnor	33	40	27
ÅLDER			
18-24	33	44	24
25-29	35	43	22
30-39	37	44	19
40-49	39	39	23
50-64	37	41	22
65-70	39	40	21
71-74	45	29	26
UTBILDNING			
låg	46	30	24
medel	38	41	22
hög	33	47	20
BOSTADSORT			
storstäder	37	44	19
större orter	34	43	23
övriga stora orter	35	41	24
mindre orter/ landsbygd	40	38	22
POLITISK SYMPATI			
c	40	35	25
fp lib	31	44	24
kd	25	45	31
m	41	36	23
mp	28	55	17
s	40	42	18
v	29	62	9

Situationer	antal i kategorin (n) ¹	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ
- öva tillsammans med andra EU-länder	958	76	24
- öva tillsammans i Sverige	954	68	32
- andra länder övar personal och utprovar materiel i Sverige	952	32	68
- överta uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism	874	48	52

Horisontell procent. 1: Samtliga med uppfattning om situationen.

Tabell 50. Inställning till ett delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden" åren 2003-2004.

Fråga: Många uppgifter som är viktiga för vår krisberedskap och vårt totalförsvar sköts idag av såväl affärsdrivande statliga verk som bolag i näringslivet, t ex elförsörjning och telekommunikationer. Hur tror Du att detta delade ansvar mellan den offentliga sektorn och "marknaden" påverkar Sveriges säkerhet? (2004)

Många totalförsvarsuppgifter sköts idag av både affärsdrivande statliga verk och bolag i näringslivet, t ex elförsörjning, telekommunikationer. Hur tror Du rent allmänt sett, att detta delade ansvar mellan staten och "marknaden" påverkar Sveriges säkerhet? (2003)

År 2004	säkerheten ökar	säkerheten minskar	ingen förändring jämfört med tidigare	saknar uppfattning
Samtliga	14	35	26	26
Samtliga 2003	18	33	23	25
KÖN				
män	15	42	26	18
kvinnor	13	27	26	34
ÅLDER				
18-24	21	25	19	35
25-29	15	28	31	37
30-39	10	39	30	21
40-49	15	39	22	24
50-64	11	38	25	25
65-70	18	26	30	26
71-74	18	24	32	26
UTBILDNING				
låg	15	29	27	29
medel	14	35	25	27
hög	13	37	28	23
BOSTADSORT				
storstäder	16	37	25	22
större orter	11	34	31	25
övriga stora orter	14	32	25	29
mindre orter/ landsbygd	14	35	26	25
POLITISK SYMPATI				
c	17	42	32	9
fp lib	19	37	32	12
kd	0	44	27	29
m	19	25	35	21
mp	16	48	15	21
s	14	36	25	24
v	7	50	25	19

Horisontell procent.

ASPEKTER PÅ ALLMÄN FÖRSVARSVILJA I FRED

Tabell 51. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp.

Fråga: Antag att Sverige anfalls. Anser Du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?

År 2004	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning	antal i kategorin
Samtliga	50	26	11	4	10	1 122
KÖN						
män	63	20	8	4	5	se tabell 1
kvinnor	37	31	14	4	15	
ÅLDER						
18-24	44	24	10	7	15	
25-29	54	25	8	4	9	
30-39	51	22	12	8	8	
40-49	44	28	12	3	13	
50-64	55	26	10	2	8	
65-70	44	30	14	3	10	
71-74	56	32	1	1	9	
UTBILDNING						
låg	55	26	8	2	10	
medel	49	26	12	4	10	
hög	49	26	10	5	10	
BOSTADSORT						
storstäder	48	26	9	8	11	
större orter	43	26	10	4	15	
övriga stora orter	55	25	10	2	8	
mindre orter/landsbygd	52	26	11	3	8	
POLITISK SYMPATI						
c	53	36	11	0	0	
fp lib	52	24	14	2	8	
kd	34	29	18	18	0	
m	59	25	7	2	7	
mp	36	18	11	22	14	
s	47	28	10	4	11	
v	33	36	21	4	6	

Horisontell procent.

forts

tabell 51 forts.

År 2004	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning	antal i kategorin
Samtliga	50	26	11	4	10	1 122
TID. CIVILOMRÅDE						
syd	52	24	11	4	9	457
mitt	49	27	10	4	9	541
nord	47	25	10	4	15	124
HÄRKOMST						
född i Sverige	50	26	11	4	9	964
ej född i Sverige	50	22	10	4	15	158
MEDBORGARSKAP						
svensk medborgare	50	26	11	4	9	1 066
ej svensk medborgare	43	24	7	8	18	56
FÖRÄLDRAR FÖDDA UTOMLANDS						
ingen	50	27	10	4	9	878
någon	51	25	11	6	7	75
bägge	48	22	10	6	15	156

Horisontell procent.

Tabell 52. Inställning till väpnat motstånd i befolkningen och i åldersgrupperna 18 (20)–24 och 25–29 år.

Fråga: Antag att Sverige anfalls. Anser Du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss? (1952–2004)

År	samtliga			åldersgruppen 18 (20)–24 år		
	ja	nej	vet inte	ja	nej	vet inte
1952	79	6	15			
1971	73	15	12			
1975	75	14	12			
1975 ¹				70	20	10
1979 ¹				65	17	18
1980	73	14	13	68	17	15
1981 sept	78	11	11	74	19	8
1981 nov	80	12	8	81	11	7
1982 mars	78	11	11	73	10	17
1985	78	13	10	77	12	12
1990	71	12	16	68	15	17
1990 ¹				68	22	10
1991	77	14	9	78	17	4
År	ja absolut	ja kanske	nog inte, tveksamt	absolut inte	vet inte	
1991						
samtliga	58	21	12	6	4	
18–24 år	57	26	10	6	1	
25–29 år	58	26	6	5	5	
1995						
samtliga	59	21	9	3	9	
18–24 år	44	32	16	3	6	
25–29 år	71	13	8	1	7	
1996						
samtliga	54	23	14	5	4	
18–24 år	47	28	15	7	3	
25–29 år	56	25	10	6	3	
År	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning	
1997						
samtliga	59	12	10	11	7	
18–24 år	59	10	12	14	4	
25–29 år	55	13	10	10	12	
1998						
samtliga	64	12	9	8	6	
18–24 år	61	11	14	9	6	
25–29 år	64	11	12	7	6	

Horisontell procent.

forts

tabell 52 forts.

År	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning
1999					
samtliga	67	14	6	7	5
18–24 år	61	19	5	10	4
25–29 år	63	12	5	12	8
2000					
samtliga	60	15	9	9	7
18–24 år	53	18	13	7	8
25–29 år	66	16	8	9	2
År	ja	ja kanske	nog inte, tveksamt	nej	saknar uppfattning
2001					
samtliga	60	16	9	8	7
18–24 år	45	22	15	14	4
25–29 år	63	13	10	5	9
2002					
samtliga	62	14	8	7	8
18–24 år	52	12	14	7	16
25–29 år	58	16	8	7	10
2003					
samtliga	52	27	8	4	9
18–24 år	44	32	11	5	8
25–29 år	51	23	11	5	10
2004					
samtliga	50	26	11	4	10
18–24 år	44	24	10	7	15
25–29 år	54	25	8	4	9

Horisontell procent. 1: avser SPFs ungdomsundersökning. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 53. Den allmänna försvarsviljan i fred. Genomsnittliga andelar för åren 1991–2003.

Period	samtliga	18–24 år	25–29 år
1991–2002			
ja (absolut)	59	53	59
ja kanske	18	22	19
nog inte, tveksamt	11	13	10
nej, (absolut inte)	7	8	6
saknar uppfattning	5	5	5
1995–2002			
ja (absolut)	61	53	62
ja kanske	17	13	9
nog inte, tveksamt	9	13	9
nej (absolut inte)	7	8	7
saknar uppfattning	7	6	7
2000–2003			
ja	59	49	60
ja kanske	18	21	17
nog inte, tveksamt	9	12	9
nej	7	8	7
saknar uppfattning	8	9	8

Genomsnittlig vertikal procent.

Tabell 54. Andelen som är tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd vid angrepp åren 1993–2004.

År	1993 ¹	1994 ¹	1995 ¹	1996 ¹	1997 ²	1998 ²	1999 ²	2000 ²	2001 ²	2002 ²	2003 ²	2004 ²
Samtliga	16	13	12	19	21	17	13	18	17	15	12	15
KÖN												
män	12	11	10	14	15	12	10	12	14	14	9	12
kvinnor	21	16	14	25	27	21	16	24	21	18	14	18
ÅLDER												
18–24	13	20	19	22	22	23	15	20	29	21	16	17
25–29	16	20	9	16	23	19	17	17	15	15	16	12
30–39	19	14	15	22	25	16	13	20	15	15	13	20
40–49	13	11	10	23	21	19	13	18	12	18	11	15
50–64	19	11	11	15	20	14	14	19	19	16	11	12
65–70	19	10	6	11	23	13	5	11	16	8	11	17
UTBILDNING												
låg	19	12	11	16	19	14	10	14	14	13	8	10
mellan	13	15	14	18	25	18	12	19	18	19	11	16
hög	16	12	10	21	18	17	16	19	18	15	15	15
BOSTADSORT												
storstäder	14	13	12	21	24	17	12	18	17	13	13	17
övriga större orter	18	14	16	21	13	15	9	19	15	17	14	14
övriga medel-/												
stora orter	18	15	12	14	24	12	17	14	16	18	11	12
mindre orter/												
landsbygd	15	12	10	19	20	18	13	20	18	16	11	14
POLITISK SYMPATI												
c	17	6	2	19	10	3	8	0	13	17	11	11
fp lib	16	19	11	22	24	12	11	14	26	18	14	16
kd	5	15	19	26	14	19	17	12	15	12	11	36
m	17	9	7	13	16	8	8	17	13	9	6	9
mp	–	–	18	31	44	30	29	30	14	24	28	33
nd	9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
s	17	15	12	14	23	15	15	22	36	16	11	14
v	17	24	16	39	29	29	13	19	18	22	23	25

¹ Alternativen "nog inte, tveksamt" och "absolut inte" har sammanslagits. ² Alternativen "nej knappast, tveksamt" och "nej" har sammanslagits. För åren 1989–1990 se *Opinion 2000*. För åren 1991–1992 se *Opinion 2002*.

Tabell 55. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.

Fråga: Om Du tänker på vårt *militära försvar* – anser Du att statsutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas?

År 2004	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
Samtliga	25	40	21	14
KÖN				
män	27	41	23	9
kvinnor	23	39	19	19
ÅLDER				
18–24	25	38	18	19
25–29	28	33	24	16
30–39	30	32	23	15
40–49	23	44	16	17
50–64	22	42	25	12
65–70	22	44	24	9
71–74	25	56	13	6
UTBILDNING				
låg	30	43	16	12
medel	26	41	18	16
hög	21	39	27	14
BOSTADSORT				
storstäder	26	36	27	12
större orter	17	41	26	16
övriga stora orter	25	41	20	14
mindre orter/landsbygd	25	44	16	15
POLITISK SYMPATI				
c	24	54	16	6
fp lib	21	41	23	15
kd	16	47	33	4
m	33	42	16	9
mp	13	31	39	18
s	23	41	24	12
v	11	34	43	13

Horisontell procent.

Tabell 56. Uppfattning om statsutgifterna för försvaret/det militära försvaret åren 1957, 1980, 1987, 1990, 1992 och 1995–2004.

Fråga: Anser Du att statsutgifterna för försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1957–1986)

Anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1987–1992 feb, maj)

Sverige har ett totalförsvar, dvs ett försvar som förutom det militära försvaret också består av ett civilt försvar. Om Du först tänker på det militära försvaret – anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept–2003)

Om Du tänker på vårt *militära försvar* – anser Du att statsutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (2004)

År	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
1957	9	45	26	20
1987	32	48	11	10
1990	24	49	19	7
1992 sept	18	61	21	1
1995	17	56	23	5
1996	21	56	17	6
1997	21	57	16	6
1998	21	55	16	9
1999	23	53	17	7
2000	22	54	16	8
2001	34	50	10	6
2003	22	45	17	16
2004	25	40	21	14

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 57. Andelen som anser att statens utgifter för det militära försvaret bör ökas respektive minskas åren 1999–2004.

År	bör ökas						bör minskas					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Samtliga	23	22	34	23	22	25	17	16	10	15	17	21
KÖN												
män	24	25	36	22	25	27	21	15	11	16	21	23
kvinnor	22	20	32	25	20	23	13	17	9	13	13	19
ÅLDER												
18–24	28	21	29	21	32	25	21	16	13	18	17	18
25–29	28	28	43	17	21	28	13	17	6	23	19	24
30–39	20	21	38	31	26	30	13	19	9	13	17	23
40–49	22	21	35	17	22	23	21	21	11	18	15	16
50–64	25	23	29	23	19	22	17	13	10	13	20	25
65–70	23	24	34	30	18	22	21	9	6	8	16	24
UTBILDNING												
låg	21	27	38	30	22	30	16	11	5	8	11	16
mellan	27	24	37	26	26	26	16	14	10	12	13	18
hög	22	19	30	19	19	21	19	20	13	19	24	27
BOSTADSORT												
storstäder	24	25	33	19	18	26	20	15	12	19	20	27
övriga större orter	28	21	35	22	20	17	14	20	9	15	22	26
övriga medel-/ stora orter	24	22	31	24	24	25	14	13	11	14	17	20
mindre orter/ landsbygd	22	22	34	26	25	25	19	17	8	13	14	16
POLITISK SYMPATI												
c	27	22	29	15	12	24	26	0	0	12	11	16
fp lib	19	17	31	20	23	21	13	8	12	16	13	23
kd	22	47	45	34	25	16	13	11	12	9	14	33
m	34	31	54	35	36	33	10	9	5	5	13	16
mp	8	8	29	17	0	13	32	40	7	37	51	39
s	23	24	20	23	19	23	18	16	31	13	16	24
v	23	13	35	12	16	11	29	29	29	38	40	43

Procent. För åren 1989–1992 se Opinion 92. För åren 1993–1998 se Opinion 98.

Tabell 58. Uppfattning om statsutgifterna för samhällets krisberedskap.

Fråga: Om Du sedan tänker på samhällets krisberedskap, t ex elsäkerhet, informations-säkerhet, beredskap mot terrorattacker – anser Du att statsutgifterna för detta område bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (2004)

År 2004	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
Samtliga	52	34	2	12
KÖN				
män	56	32	2	10
kvinnor	47	37	1	15
ÅLDER				
18–24	36	44	3	18
25–29	52	36	1	11
30–39	59	29	2	11
40–49	50	35	1	14
50–64	54	34	1	13
65–70	58	34	1	6
71–74	52	31	4	13
UTBILDNING				
låg	52	33	1	14
medel	47	41	1	11
hög	56	30	2	12
BOSTADSORT				
storstäder	52	36	1	11
större orter	47	39	2	12
övriga stora orter	52	34	2	13
mindre orter/landsbygd	53	33	1	13
POLITISK SYMPATI				
c	63	26	0	11
fp lib	56	31	1	11
kd	51	44	0	5
m	58	31	1	11
mp	48	30	2	19
s	52	39	1	7
v	30	52	1	16

Horisontell procent.

Tabell 59. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret åren 1987, 1990, 1992 och 1995–2003 och samhällets krisberedskap 2004.

Fråga: När det gäller den civila delen av totalförsvaret – anser Du att statsutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas eller saknar Du uppfattning i denna fråga? (1987–1990)

Förutom det militära försvaret har Sverige också ett civilt försvar. Anser Du att statsutgifterna för denna del av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 feb, maj)

Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex ransoneringsberedskap, skyddsrum, gasmasker, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept–2002)

Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex elsäkerhet, skydd, undsättning och vård, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (2003)

Om Du sedan tänker på *samhällets krisberedskap*, t ex elsäkerhet, informations-säkerhet, beredskap mot terrorattacker – anser Du att statsutgifterna för detta område bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (2004)

År 2004	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
1987	52	23	2	23
1990	44	36	4	17
1992 feb	23	55	13	9
1992 sept	48	47	5	1
1995	45	44	4	7
1996	30	54	6	10
1997	33	54	3	10
1998	30	56	3	11
1999	34	52	4	10
2000	30	52	3	15
2001	41	48	2	10
2002	34	50	3	13
2003	54	29	3	14
2004	52	34	2	12

Horisontell procent.

SAMVARIATION MELLAN SKILDA UPPFATTNINGAR

Tabell 60. Inställning till Sveriges medlemskap i EU.

Fråga: Är Du i huvudsak för eller mot det svenska medlemskapet i EU eller har Du ingen bestämd åsikt?

År 2004	för medlemskap	mot medlemskap	saknar uppfattning
Samtliga	48	39	13
<i>KÖN</i>			
män	54	35	11
kvinnor	43	41	16
<i>ÅLDER</i>			
18–24	36	44	21
25–29	56	25	20
30–39	50	37	13
40–49	49	36	15
50–64	49	42	9
65–70	50	36	15
71–74	52	43	5
<i>UTBILDNING</i>			
låg	36	50	14
medel	45	39	16
hög	55	33	11
<i>BOSTADSORT</i>			
storstäder	61	28	11
större orter	52	36	13
övriga stora orter	46	40	13
mindre orter/landsbygd	40	46	14
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	41	45	14
fp lib	80	12	8
kd	44	52	5
m	78	17	6
mp	36	58	6
s	53	35	11
v	17	79	4

Tabell 61. Inställning till Sveriges medlemskap i EU och uppfattningar i andra frågor.

År 2004	inställning till medlemskapet i EU		
	för	mot	kan inte svara
Samtliga (n)	542	432	148
Uppfattning om Sverige som land att leva i			
- mycket bra	41	38	33
- ganska bra	55	56	58
- ganska dåligt/mycket dåligt	6	8	6
- saknar uppfattning	1	0	3
Uppfattning om att leva i Sverige framöver			
- mycket bättre/något bättre	10	7	8
- ungefär som idag	42	29	36
- något sämre	41	43	38
- mycket sämre	8	18	11
- saknar uppfattning	1	3	7
Intresset för olika aktuella samhällsfrågor (grad av intresse rörande ...)			
- Sveriges försvar mycket/ganska stort	52	45	35
- klara svåra påfrestningar mycket/ganska stort	67	65	53
- Sveriges utrikespolitik mycket/ganska stort	59	40	30
- samarbetet inom EU mycket/ganska stort	63	20	26
Oro för den politiska situationen i världen			
- mycket stor	9	13	11
- ganska stor	40	48	38
- ganska liten	41	29	30
- mycket liten/ingen alls	7	4	7
- saknar uppfattning	2	6	14
Upplevd risk för storkrig i Europa			
- mycket stora/ganska stora	5	30	26
- ganska små	53	56	47
- mycket små	24	10	9
- inga alls	5	1	2
- saknar uppfattning	3	3	16
Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet			
- mer hotfull	15	24	21
- mindre hotfull	10	7	9
- ungefär som den ser ut idag	70	62	51
- saknar uppfattning	4	8	18

Vertikal procent.

forts

tabell 61 forts.

År 2004	inställning till medlemskapet i EU		
	för	mot	kan inte svara
Samtliga (n)	542	432	148
Inställning till organiserandet av ett gemensamt militärt försvar inom EU			
- EU skall inte organisera något sådant	16	50	22
- i så fall i samråd med Nato	38	17	18
- i så fall oberoende av Nato	29	12	9
- saknar uppfattning	17	21	51
Uppfattning om Sveriges säkerhet			
- vår militära alliansfrihet ökar	22	21	14
minskar	18	20	15
påverkar inte	44	32	22
saknar uppfattning	16	28	49
- medlemskapet i EU ökar	58	18	24
minskar	8	38	17
påverkar inte	28	28	24
saknar uppfattning	6	17	35
- utvidgningen av EU till de Baltiska staterna och till östra Centraleuropa ökar	39	15	22
minskar	24	37	16
påverkar inte	26	24	19
saknar uppfattning	12	25	43
- Sveriges deltagande i EUs säkerhetspolitiska samarbete ökar	53	22	26
minskar	10	31	11
påverkar inte	25	23	19
saknar uppfattning	12	24	44
- Sveriges deltagande i militära operationer för internationell fred och säkerhet ökar	35	20	23
minskar	21	30	18
påverkar inte	33	29	18
saknar uppfattning	11	21	41
- Sveriges deltagande i EUs militära snabbinsatsstyrkor ökar	30	16	19
minskar	28	40	19
påverkar inte	29	22	17
saknar uppfattning	14	22	44

Vertikal procent.

forts

tabell 61 forts.

År 2004	inställning till medlemskapet i EU		
	för	mot	kan inte svara
Samtliga (n)	542	432	148
- Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen			
ökar	38	19	16
minskar	14	27	18
påverkar inte	31	30	22
saknar uppfattning	17	24	45
Oro för att Sverige blir mål för en terroristattack			
- mycket stor	5	7	7
- ganska stor	22	31	28
- ganska liten	47	43	41
- mycket liten	20	12	15
- ingen alls	5	4	2
- saknar uppfattning	2	3	8
Inställning till FN:s fredsframtvängande insatser			
- rätt	71	54	38
- fel	16	25	14
- saknar uppfattning	13	22	48
Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN/EU			
- riktigt beslut	67	37	31
- felaktigt beslut	18	44	30
- saknar uppfattning	15	19	39
Inställning till ett svenskt deltagande i militära interventioner med eller utan stöd av FN:s säkerhetsråd: Sverige bör ...			
- delta, men bara med mandat från FN	75	61	50
- delta även utan mandat från FN	12	11	6
- inte delta	6	14	11
- saknar uppfattning	7	15	33
Uppfattning om ett ökat svenskt internationellt engagemang			
- rätt	81	56	51
- fel	10	27	16
- saknar uppfattning	10	17	55
Inställning till att Sverige bidrar till EUs militära snabbinsatsförmåga			
- i huvudsak positiv	75	39	39
- i huvudsak negativ	11	36	22
- saknar uppfattning	14	25	39

Vertikal procent.

forts

tabell 61 forts.

År 2004	inställning till medlemskapet i EU		
	för	mot	kan inte svara
Samtliga (n)	542	432	148
Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt EU-försvaret			
- helt för	22	4	4
- huvudsakligen för	36	10	18
- tveksam, osäker	25	32	37
- huvudsakligen emot	9	21	11
- helt emot	4	27	7
- saknar uppfattning	4	6	23
Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa			
- i huvudsak positiv	57	27	34
- i huvudsak negativ	27	50	25
- saknar uppfattning	36	23	42
Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet?			
- söka fullt medlemskap i Nato	29	6	8
- hålla fast vid alliansfriheten	59	82	53
- saknar uppfattning	12	13	39
Inställning till svenskt försvarsrelaterat samarbete			
- Natomedlemskap, men inga trupper eller baser från Nato i fredstid i Sverige	19	23	12
- Natomedlemskap, trupper eller baser från Nato kan finnas i Sverige i fredstid	12	4	5
- att det utvecklas en försvarsallians inom EU vilken Sverige tillhör	51	29	26
- annat	5	17	4
- saknar uppfattning	13	27	56
Uppfattning om huruvida Sverige bör ha ett militärt försvaret			
- bör absolut ha	54	52	46
- bör nog ha	29	27	30
- tveksamt om vi behöver ett sådant	15	17	13
- bör absolut inte ha	1	2	0
- saknar uppfattning	1	3	11
Önskad typ av försvaret			
- yrkesförsvaret	36	29	23
- bygger på värnplikt	36	37	32
- bygger på frivilligt åtagande	20	25	18
- saknar uppfattning	9	9	27

Vertikal procent.

forts

tabell 61 forts.

År 2004	inställning till medlemskapet i EU		
	för	mot	kan inte svara
Samtliga (n)	542	432	148
Inställning till (förslag om) kvinnlig värnplikt			
- bra förslag	42	37	43
- dåligt förslag	44	51	27
- saknar uppfattning	14	12	30
Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter			
- försvara Sverige mot väpnat angrepp	23	29	22
- hävda vår territoriella integritet	18	21	16
- delta i internationella fredsfrämjande insatser	37	20	16
- stärka det civila samhället vid svåra påfrestningar	14	17	14
- saknar uppfattning	7	13	32
Inställning till att det militära försvaret används för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid (andel i huvudsak positiva till ...)			
- hjälper polisen vid terroristbekämpning	66	56	48
- hjälper polisen med bevakning av riksdagshus etc	49	49	43
- hjälper polisen söka efter brottslingar	25	29	32
- hjälper polisen hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse	35	37	35
- hjälper polisen hålla ordning vid vanliga, ordinära demonstrationer	13	16	19
- hjälper till vid civil krishantering i andra länder	58	50	46
- hjälper till vid terroristangrepp i andra länder	23	12	19
Inställning till några antagna situationer rörande det svenska militära försvaret			
- övar tillsammans med andra EU-länder inför internationella insatser	85	48	45
- svensk och utländsk militär övar tillsammans i Sverige för att kunna medverka tillsammans i FN-/EU-ledda operationer	75	43	37
- att militär från andra länder, med svenskt medgivande, övar personal och utprovar materiel på svensk mark	38	16	20
- att Sveriges militär övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism	37	38	31

Vertikal procent.

forts

tabell 61 forts.

År 2004	inställning till medlemskapet i EU		
	för	mot	kan inte svara
Samtliga (n)	542	432	148
Inställning till ett delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden"			
- säkerheten ökar	16	12	11
- säkerheten minskar	34	41	18
- ingen förändring jämfört med tidigare	34	19	19
- saknar uppfattning	16	28	52
Inställning till väpnat motstånd vid angrepp			
- ja	55	48	37
- ja kanske	26	27	22
- nej knappast, tveksamt	8	12	14
- nej	3	5	3
- saknar uppfattning	8	8	24
Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret			
- bör ökas	24	26	24
- bör bibehållas oförändrade	42	41	30
- bör minskas	23	21	16
- saknar uppfattning	11	12	30
Uppfattning om statsutgifterna för samhällets krisberedskap			
- bör ökas	55	52	39
- bör bibehållas oförändrade	34	37	31
- bör minskas	1	1	2
- saknar uppfattning	10	10	38

Vertikal procent.

Bilaga 3

Summary (Appendix 3)

Main results in 2004

Many are worried about the political situation in the world. More than previously fear that the military situation in our vicinity is becoming more threatening.

In the National Board of Psychological Defence's (SPF's) studies from 2002 and 2003, the effects of the terror attacks in the US subsided, but this autumn the proportion worried about the world's political situation increased again to 54% (from last year's 47%) and is just as prevalent now as in the autumn of terror, 2001 (55%). According to the autumn 2004 study, however, over half (54%) feel that the risks of a major war in Europe are "rather small," while 22% feel such risks are great (*tables 10–15 in Appendix 2*).

In judging the military situation in our immediate surroundings, 9% believe that the situation will become less threatening in the near future, while 20% believe it will become more threatening, which is an increase from last autumn's 14%. The majority, who do not expect any changes in the future military situation, has decreased to 65% from last year's approx. 70% (*tables 16–18*).

Many fear a terror attack – about equally many are for as are against military responsibility for protection against terrorism.

One third (mostly women) are worried that, within the next 5-year period, Sweden will be the target of a terror attack, while 45% report that such concerns are "rather" small and 20% that they are "very small" or non-existent (*table 22*).

Somewhat more than one third of the population, 37%, have a primarily positive outlook on the Swedish military taking over from the police the task of protecting Sweden against terrorism, while a slightly greater proportion, 41%, are against this. Slightly more than one fifth have no opinion on this matter (*table 49 d*).

Primarily religious conflicts and social and economic inequalities are thought to underlie terrorism, but many (about 40%) have no opinion on this matter (*table 23*).

The majority favour a military defence – but doubtfulness continues to grow

A great majority, 80%, feel that Sweden should have a military defence. This belief, however, has steadily diminished during recent years, while doubtfulness continues to grow and is now at 15% as compared to last year's 10%. The proportion who feel that we "absolutely do not" need a military defence is constant at just a few percentage points (*tables 39–41*).

Is opinion changing? Rather a professional military than compulsory service. 'No' to compulsory military service for women.

Just over one third of the population (36%) prefer that Sweden's military defence be based on compulsory service, somewhat fewer (31%) would rather see a professional military, while 22% feel that compulsory service should be replaced by voluntary commitment to completion of military basic training. Opinion has changed considerably from last autumn, when approx. half advocated compulsory service (*tables 42–43*).

It has been proposed that compulsory military service also include women. Last autumn, almost half, 48%, were in favour of this, while 34% were of the opposite opinion. With regard to this question too, it seems that public opinion has changed, as this autumn considerably more disfavour (44%) than favour (40%) this proposal (*table 44*).

Majority in favour of increased funding for Swedish society's emergency preparedness.

Just over half, 52%, feel that the state's expenditures on emergency preparedness should increase, 34% prefer unchanged costs for this, while 2% advocate reduced costs. Twelve percent have no opinion on this matter (*tables 58–59*).

The traditional mission of the total defence is important – fewer favour unchanged defence expenditures

A greater proportion in this autumn's study (25%) than in those from 1998 to 2003 feel that, during the next 10 years, resources should be distributed so as to enable the military defence to confront an armed attack on Sweden, that is, to defend the country. The opinions that we should be able to participate in peace-promoting efforts (28% favour this) and enforce our borders (19%) have decreased somewhat in prevalence. Fifteen percent feel that the main task of the military defence is to aid the civil society in enduring great hardships (*tables 45–46*).

It is generally the case that more than half of the population prefer unchanged defence expenditures, but this proportion has again decreased to 40% from last year's 45%. This autumn, 25% feel that expenditures should be increased, while 21% feel that they should be decreased – both represent slight increases as compared to last year. Fourteen percent have no opinion on this matter (*tables 55–57*).

Many have a positive outlook on military help in civilian contexts – but not always!

It has been discussed whether military personnel should be used in various civil contexts. Many, 60% (an increase from last year's 44%), believe it is a "very good" suggestion that Swedish military help police in terrorist control. The corresponding opinion as concerns help in the event of flooding, forest fires, snow

storms, etc., in other countries is 54%, and 48% feel the police should receive assistance in surveillance of, e.g., the Parliament building, the Swedish Government Offices, embassies and airports. Considerably fewer, 15% and 18%, favour the proposals that the military help the police maintain order during normal demonstrations and assist in the aftermath of terrorist attacks in other countries, respectively (tables 47 a–g).

Growing opposition to NATO – many favour Swedish involvement in a common EU defence as well as EU's rapid deployment capability

Public opinion on NATO has shifted. Two thirds, 67%, want Sweden to maintain her policy of non-alignment, which is an increase from last year's 59%; at the same time, the group of NATO advocates has decreased from last year's 22% to 17%. SPF's study shows that NATO opponents are now greater in number (tables 35–37).

If EU decides to organize a common military defence, how – if at all – should this be accomplished? Nearly the same proportion (30%) feel that EU should not organize such a defence at all as feel that, if there should be a common defence, it should be organized in consultation with NATO. One fifth want organization to be accomplished independent of NATO, while 23% have no opinion on this matter (table 19).

Slightly more than one third of the population are completely or mainly in favour of Sweden joining a common military defence within the EU, but 29% are doubtful and almost as many opposed. Opinion on this is stable (tables 31–33).

More than half, 56%, are mainly in favour of Sweden contributing to EU's battle groups in order to keep crises from developing into military conflicts. Twenty-two percent are negative to this and the same proportion have no opinion on the matter (table 30).

One fourth feel that Swedish participation in EU's battle groups increases security in Sweden. The same proportion feel that it has no effect, while 31% believe that such participation decreases security in Sweden. Twenty percent have no opinion on the matter (table 20 f).

Somewhat more than 40% have a mainly positive outlook on the EU conducting military efforts outside Europe, while one third are negative. This positive attitude has grown since last autumn, but many have no opinion on the matter (table 34).

No NATO units in Sweden during peacetime

If Sweden should decide to form a military alliance, more than one fourth (28%) can consider membership in NATO, while a greater proportion (39%) hope for a defensive alliance within the EU in which Sweden would be included. Many have no opinion on this matter (24%). Of those who can consider NATO as a partner,

three fourths say that NATO membership must not entail NATO troops or bases in Sweden during peacetime (table 38).

Less certain support for international peace efforts

In SPF's recent studies, the proportion in favour of UN peace-enforcing efforts has remained just under 70%, but now it has decreased to 60% and the proportion who have no opinion has increased considerably (tables 24–25).

Half of the population think it is a correct decision that Sweden, at the request of the UN and EU, be able to send Swedish military units overseas, even if soldiers are involved in military operations in which they could be injured or killed, while 29% think this is incorrect. A major change has occurred, however, such that the group of opponents to the decision has grown (from 17%) and the group of supporters decreased (from 67%). Even here we see a growing group who lack an opinion (to 20%, tables 26–27).

With regard to humanitarian efforts, the majority (77%) feel that Sweden should participate by sending military personnel, but most among them feel this should occur only if such efforts are authorized by the UN (table 28).

More feel that EU membership and participation in EU's security policy collaboration contribute to Sweden's security than feel that non-alignment does

One fifth of the population (21%) judge that Sweden's policy of non-alignment increases security in the country, almost as many (18%) feel that non-alignment decreases security, 37% that security is not affected, while one fourth have no opinion on this matter. This autumn's opinion is largely the same as that from last year (table 20 a).

As regards EU membership, 38% believe that it increases Swedish security. One fifth feel it decreases security and 27% that it has no effect. Fourteen percent have no opinion on this matter. In comparison with the 2003 study, the proportion of the population who have a positive outlook on membership with respect to security has decreased (from 43%), while the negative opinion has increased (from 15%, table 20 b).

More than one third feel that Sweden's participation in EU's security policy collaboration increases security, 18% that it decreases security and 23% that it has no effect. Twenty-one percent have no opinion on this matter (table 20 d).

As regards NATO expansion to the Baltic States, 28% feel that it entails increased security for Sweden, while 20% feel it entails decreased security. Last autumn, a greater proportion, 33%, felt that security had increased as a result of expansion (table 20 g).

Majority in favour of Sweden increasing its international involvement

Sweden has long sent military personnel to participate in UN missions. Two thirds of the population, 67%, think it is right for Sweden to increase its international involvement by increasing the number of Swedish military serving overseas in such assignments. Seventeen percent think it is wrong, and the same proportion have no opinion on the matter (*table 29*).

Two thirds (65%) have a mainly positive view of Swedish units training for international efforts along with other EU countries, while 20% are against this (*table 49 a*).

Fifty-eight percent think it would be good for Swedish and foreign military to train together in Sweden in preparation for international involvement, while 27% think the opposite. But more than half, 58%, feel it would be wrong to allow other countries to train their personnel or test materials on Swedish soil, while 37% have mainly positive attitudes towards such a situation (*tables 49 b-c*).

Shared responsibility – decreased security?

Today, many of the tasks important to Swedish emergency preparedness and total defence are managed by public utilities as well as private companies, e.g., electricity supply and telecommunications. How does this shared responsibility affect Sweden's security? Many (26%) have no opinion, but just over one third, 35%, feel that security is diminished, 14% feel it is increased (18% last autumn) and 26% feel that shared responsibility does not imply a change from the previous situation (*table 50*).

The will to defend the country continues to be strong

If we combine the answers “yes” and “yes, perhaps” to the question on armed resistance – the question concerning the will to defend one's country – the situation remains stable and the level of willingness continues to be high. But it should be noted that, this autumn, the proportion of clear “yes” answers decreased from last year's 62% to 50% (*tables 51–54*).

Positive view of Sweden, but less optimism about the future

Essentially everyone (95%) feels that Sweden is a good country to live in. The public opinion is generally stable, although a shift in opinion can be noted, such that the proportion who think Sweden is “fairly good” increased from 52% to 56%, while the proportion who think Sweden is “very good” decreased from 43% to 39% (*tables 1–4*).

The major shift towards negative or pessimistic attitudes towards the future, which was noted in last year's study, continues. Eight percent (13% last year) think it will be better to live in Sweden in the future, while many more, 53% (46% last

year), fear the opposite. Thus, the proportion of pessimistic responses continues to increase, while the proportion of optimistic responses continues to decrease (*table 5–7*).

International crime and terrorism are sources of worry

Organized international crime and international terrorism are experienced by 80% and 65%, respectively, as troublesome for Sweden. A corresponding concern about military conflicts in Sweden's geographical area is expressed by 10% (*tables 9 h, b, e*).

About the poll

The National Board of Psychological Defence (SPF) in Sweden conducts a yearly poll of public attitudes towards Swedish society, security policy, international affairs and defence. The first poll was conducted in 1952.

Of the population of persons residing in Sweden within the age range 18 to 74 years (in total 6,244,955 persons), a representative random sample of a total of 2,000 persons was taken from Statistics Sweden's register of the total population. The net sample amounted to 1,996 persons, to whom survey forms were sent by post. Following three reminders from Statistics Sweden, a total of 1,122 persons answered the survey. Data collection took place from 16 September to 26 October 2004. The response rate amounted to 56%. Thus, the attrition rate for this investigation, 44%, was high. The answers received have been appraised as representing population values.

Background variables are listed in Appendix 1 and all tables are found in Appendix 2. It shall be noted in case of comparison with other SPF-studies that the poll this year (as last year) was based on mailed questionnaires, while previous studies have been based on telephone interviews (1992–2002) or face-to-face interviews (1991 and earlier). You can find previous studies in pdf-format on the Board's site www.psydef.se/opinion.

Bilaga 4

Enkätformulär

Nedan framgår det enkätformulär som ligger till grund för undersökningen. Formuläret har producerats av Statistiska Centralbyrån (SCB). För frågor, formulering och svarsalternativ svarar SPF.

Först några frågor som har att göra med Din uppfattning om dagens och framtidens Sverige

1	Anser Du att Sverige för Dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i? Tycker Du, på det hela taget, att det är ...?
1	☐ mycket bra
2	☐ ganska bra
3	☐ ganska dåligt
4	☐ mycket dåligt
5	☐ saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

2	Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror Du det blir ...
1	☐ mycket bättre
2	☐ något bättre
3	☐ ungefär som idag
4	☐ något sämre
5	☐ mycket sämre
6	☐ saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

3	Nedan framgår några förhållanden som skulle kunna påverka såväl vårt land som andra länder. Om Du tänker på Sverige de närmaste fem åren – hur oroande anser Du då att följande förhållanden är för oss i vårt land? Bedöm aspekterna var för sig.
---	--

	Mycket oroande	Ganska oroande	Inte särskilt oroande	Inte alls oroande	Kan inte svara
globala klimatförändringar	☐	☐	☐	☐	☐
internationell terrorism	☐	☐	☐	☐	☐
internationaliseringen av ekonomin	☐	☐	☐	☐	☐
spridning av smittosamma sjukdomar	☐	☐	☐	☐	☐
militära konflikter i Sveriges närhet	☐	☐	☐	☐	☐
användandet av jordens naturresurser	☐	☐	☐	☐	☐
spridning av massförstörelsevapen	☐	☐	☐	☐	☐
organiserad internationell brottslighet	☐	☐	☐	☐	☐
kärnvapenhot	☐	☐	☐	☐	☐
användning av kemiska eller biologiska stridsmedel	☐	☐	☐	☐	☐

Sedan frågor kring olika internationella förhållanden

4 I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen? Är din oro ...

1	☐	mycket stor
2	☐	ganska stor
3	☐	ganska liten
4	☐	mycket liten
5	☐	ingen alls
6	☐	saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

5 Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till krig som berör stora delar av Europa? Tror Du att riskerna är ...

1	☐	mycket stora
2	☐	ganska stora
3	☐	ganska små
4	☐	mycket små
5	☐	inga alls
6	☐	saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

6 Om Du tänker tio år framåt i tiden - tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag?

1	☐	mer hotfull
2	☐	mindre hotfull
3	☐	ungefär som den ser ut idag
4	☐	saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

7 Nedan framgår ett antal förhållanden eller situationer. Hur tror Du att Sveriges säkerhet påverkas av dessa? Ökar säkerheten (påverkar positivt), minskar den (påverkar negativt) eller påverkas den inte? Bedöm aspekterna var för sig.

	Säkerheten ökas	Säkerheten minskar	Säkerheten påverkas inte	Kan inte svara
konflikten mellan Israel och Palestina	☐	☐	☐	☐
vår militära alliansfrihet	☐	☐	☐	☐
Sveriges deltagande i EU:s säkerhetspolitiska samarbete	☐	☐	☐	☐
användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd	☐	☐	☐	☐
utvecklingen i Irak	☐	☐	☐	☐
Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, EU	☐	☐	☐	☐
Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen	☐	☐	☐	☐
Sveriges deltagande i militära operationer för internationell fred och säkerhet	☐	☐	☐	☐
utvidgningen av EU till de Baltiska staterna och östra Centraleuropa	☐	☐	☐	☐
svenskt deltagande i EU:s militära snabbinsats-styrkor	☐	☐	☐	☐

8 Om Du tänker på Sverige idag och fem år framåt - i vilken utsträckning känner Du oro för att Sverige under denna tid blir mål för en terrorattack? Är din oro ...

1	☐	mycket stor
2	☐	ganska stor
3	☐	ganska liten
4	☐	mycket liten
5	☐	ingen alls
6	☐	saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

Därefter frågor som gäller Din inställning till olika aspekter på vår säkerhetspolitik

9 Anser Du att Sverige bör ha ett militärt försvar?

- vi bör absolut ha ett militärt försvar
- vi bör nog ha ett militärt försvar
- det är tveksamt om vi behöver ett militärt försvar
- vi bör absolut inte ha ett militärt försvar
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

10 Är Du för eller emot att Sverige går med i ett gemensamt militärt EU-försvar? Är Du ...

- helt för
- huvudsakligen för
- tveksam, osäker
- huvudsakligen emot
- helt emot
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

11 Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal, som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN tillåtit ingripanden med direkta krigshandlingar för att skapa fred och säkerhet t. ex. i Kongo och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden?

- rätt
- fel
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

12 Sverige kan på begäran av FN och EU sända militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka soldater under sådana förhållanden?

- riktigt beslut
- felaktigt beslut
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

13 Sverige har länge försökt att bidra till att säkra freden på olika håll i världen genom att sända militär personal på FN-uppdrag. Sverige vill nu öka antalet svenska militärer som tjänstgör utomlands i sådana uppdrag. Tycker Du att det är rätt eller fel att Sverige på detta sätt ökar sitt internationella engagemang?

- rätt
- fel
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

14 Försvarsalliansen Nato har på senaste tiden anslutit nya europeiska medlemmar. Tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid den militära alliansfriheten?

- Sverige ska söka fullt medlemskap
- Sverige ska hålla fast vid den militära alliansfriheten
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

15 Militära interventioner i andra länder har genomförts med och utan stöd av FN-mandat. Ett fall där mandat saknats var Natos flygbombningar under Kosovokonflikten. Anser Du att Sverige bör delta med militär personal i humanitära ingripanden om syftet är att förhindra massmord eller s.k. etnisk rensning?

- ja, Sverige bör delta, men bara med mandat från FN:s säkerhetsråd
- ja, Sverige bör delta även utan stöd av FN
- nej, Sverige bör inte delta
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

16 EU har skapat en militär och civil krishanteringskapacitet som gör det möjligt att sända trupper för insatser i andra länder, t.ex. i Afrika. Hur ställer Du Dig till att EU genomför militära insatser utanför Europa?

- i huvudsak positiv
- i huvudsak negativ
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

17 Europeiska unionen utvecklar för närvarande en militär snabbinsatsförmåga bl.a. för att inom några dagar kunna hjälpa FN att förhindra att krishärddar utvecklas till militära konflikter. Hur ställer Du Dig till att även Sverige bidrar till EU:s förmåga till snabba militära insatser? Är Du ...

- 1 i huvudsak positiv
- 2 i huvudsak negativ
- 3 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

18 Idag talar man ofta om terrorism och om orsaker till denna. Hur bedömer Du själv orsakerna bakom terrorism? Nämn tre förhållanden som Du anser är de viktigaste. Ange det Du anser viktigast först och därefter de som kommer i andra och i tredje hand.

- 1 i första hand:
- 2 i andra hand:
- 3 i tredje hand:
- 4 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

Och så frågor som har att göra med Din inställning till försvar och försvaret

19 Antag att Sverige beslutar sig för att alliera sig militärt. Vilket är enligt Din åsikt det bästa alternativet i en sådan situation?

- 1 att Sverige söker Nato-medlemskap, men under villkoret att det i Sverige under fredstid varken finns trupper från andra Natoländer eller Nato-baser
- 2 att Sverige söker Nato-medlemskap och att det i Sverige kan finnas trupper från andra Nato-länder och/eller Nato-baser under fredstid och krigstid
- 3 att det inom EU utvecklas en försvarsallians i vilken Sverige ingår
- 4 inget av ovanstående – bäst vore om Sverige i denna situation (beskriv med egna ord!)
- 5 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

20 Antag att Sverige anfalls. Anser Du att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?

- 1 ja
- 2 ja, kanske
- 3 nej knappast, tveksamt, nog inte
- 4 nej
- 5 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

21 Om Du tänker på vårt militära försvar – anser Du att statutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas?

- 1 ökas
- 2 bibehållas oförändrade
- 3 minskas
- 4 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

22 Om Du sedan tänker på samhällets krisberedskap, t.ex. elsäkerhet, informationssäkerhet, beredskap mot terrorattacker – anser Du att statsutgifterna för detta område bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas?

- 1 ökas
- 2 bibehållas oförändrade
- 3 minskas
- 4 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

23 Vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätt med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning.

- 1 yrkesförsvar
- 2 försvar baserat på värnplikt
- 3 försvar baserat på frivilligt åtagande
- 4 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

24 Det har diskuterats om det svenska militära försvaret skulle kunna användas för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid. Vad anser Du om följande tänkbara situationer? Är det ett bra eller dåligt förslag att personer ur försvarsmakten...

	Mycket bra	Ganska bra	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Saknar uppfattning kan inte svara
hjälp polisen vid terroristbekämpning?	☐	☐	☐	☐	☐
hjälp polisen med bevakning av t.ex. riksdagshus, regeringskansli, ambassader, flygplatser?	☐	☐	☐	☐	☐
hjälp polisen att söka efter brotts-lingar?	☐	☐	☐	☐	☐
hjälp polisen att hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse?	☐	☐	☐	☐	☐
hjälp polisen att hålla ordning vid vanliga, ordinära demonstrationer?	☐	☐	☐	☐	☐
hjälp till vid civil krishantering, t.ex. vid översvämningar, miljöfarliga utsläpp i andra länder?	☐	☐	☐	☐	☐
hjälp till vid terrorist-angrepp i andra länder?	☐	☐	☐	☐	☐

25 Sveriges totalförsvaret har ett antal "huvuduppgifter" för verksamheten. Om vi börjar med det militära försvaret - vilken av de fyra uppgifterna nedan tror Du blir den viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren? Att det militära försvaret ska kunna ...

- försvara Sverige, d.v.s. kunna möta ett väpnat angrepp på vårt land
- hävda vår territoriella integritet, d.v.s. kunna freda våra gränser mot illegala intrång (t.ex. ubåtskränkningar, överflygning av militära plan)
- delta i internationella fredsfrämjande militära insatser
- stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

26 Man har föreslagit att värnplikt inte bara skall gälla män utan också kvinnor. Idag är "lumpen" frivillig för kvinnor. Värnplikt för kvinnor skulle innebära att även unga kvinnor kan bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag?

- bra förslag
- dåligt förslag
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

27 Nedan framgår frågor som är aktuella i Sverige idag. Hur intresserad är Du av dessa? Ange hur stort Ditt intresse är inom respektive område. Bedöm områdena var för sig.

	Mycket bra	Ganska stor	Ganska litet	Mycket litet	Inget alls	Saknar uppfattning/ kan inte svara
arbetsmiljö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
samarbetet inom EU	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kola och utbildning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
hälsa, sjukvård och omsorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
polis och rättsväsende	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sveriges försvar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
energikällor och miljö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sveriges utrikespolitik	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28 Många uppgifter som är viktiga för vår krisberedskap och vårt totalförsvaret sköts idag av såväl affärsdrivande statliga verk som bolag i näringslivet, t. ex. elförsörjning och telekommunikationer. Hur tror Du att detta delade ansvar mellan den offentliga sektorn och "marknaden" påverkar Sveriges säkerhet?

- säkerheten ökar
- säkerheten minskar
- ingen förändring gentemot tidigare
- saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

29 Nedan framgår några tänkta situationer för det svenska militära försvaret. Hur ställer Du Dig till dem? Är Du i huvudsak positiv eller i huvudsak negativ? Bedöm situationerna var för sig. att Sverige övar sina militära förband för internationella insatser tillsammans med andra EU-länder.

	I huvudsak positiv	I huvudsak negativ	Kan inte svara
att Sverige övar sina militära förband för internationella insatser tillsammans med andra EU-länder	☐	☐	☐
att svensk och utländsk militär övar tillsammans i Sverige för att kunna medverka tillsammans i FN- och EU-ledda operationer	☐	☐	☐
att militär från andra länder, med svenskt medgivande, övar personal och utprovar materiel på svensk mark	☐	☐	☐
att Sveriges militära försvar övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism	☐	☐	☐

30 Hur skulle Du ställa Dig om EU beslutar att organisera ett gemensamt militärt försvar? Vilken av alternativen nedan stämmer bäst in på Din uppfattning?

- 1 jag tycker inte att EU skall organisera något gemensamt militärt försvar
- 2 försvaret bör i så fall organiseras i samråd med Nato
- 3 försvaret bör i så fall organiseras oberoende av Nato
- 4 saknar uppfattning/kan inte besvara frågan

Bakgrundsfrågor

B1 Är Du kvinna eller man?

- 1 kvinna
- 2 man

B2 Hur gammal är Du?

- 1 18–24 år
- 2 25–29 år
- 3 30–39 år
- 4 40–49 år
- 5 50–64 år
- 6 65–70 år
- 7 71–74 år

B3 Hur många år har Du gått i skola?

- 1 1–9 år eller mindre
- 2 10–12 år
- 3 13 år eller mer

B4 Hur stor är orten där Du bor?

- 1 storstadsområde
- 2 81 000–200 000 invånare
- 3 21 000–80 000 invånare
- 4 färre än 21 000 invånare

B5 Är Du född i Sverige eller utomlands?

- 1 i Sverige
- 2 utomlands

B6 Är någon av Dina föräldrar född utomlands?

- 1 ja, en av dem
- 2 ja, båda
- 3 nej

B7 Inställningen till svenska försvaret skiljer sig en del åt beroende vilken politisk uppfattning man har. Vilket av våra politiska partier skulle Du vilja säga att Du mesta sympatiserar med idag?

- 1 centerpartiet
- 2 folkpartiet
- 3 kristdemokraterna
- 4 moderata samlingspartiet
- 5 socialdemokraterna
- 6 vänsterpartiet
- 7 miljöpartiet de gröna
- 8 övrigt parti
- 9 inget (opolitisk)
- 10 vet ej

B8 Är Du i huvudsak för eller mot det svenska medlemskapet i EU eller har Du ingen bestämd åsikt?

- 1 för svenskt medlemskap i EU
- 2 mot svenskt medlemskap i EU
- 3 ingen åsikt

TACK FÖR DIN MEDVERKAN

(e) ... Sveriges deltagande i militära operationer för internationell fred och säkerhet			
kerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
28	24	29	19
30	25	23	18
26	23	26	26
27	30	26	
30	25	30	
28	24	32	
	28	24	
		30	

Opinion 2004

Sedan 1952 genomför Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) årligen opinionsundersökningar med syftet att skapa en aktuell bild av allmänhetens syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret.

For the English version see Summary – Appendix 3.

Opinion 2004 är sammanställd av Göran Stütz, laborator och tidigare forskningschef vid SPF.